MESTNA OBČINA NOVO MESTO

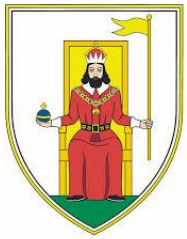

NOVELACIJA DEMOGRAFSKE ŠTUDIJE ZA MESTNO OBČINO NOVO MESTO S TRENDI IN PROJEKCIJAMI PRIHODNJEGA RAZVOJA DO LETA 2060

Ig in Ljubljana, junij 2025

Vrsta projektne dokumentacije:	**Novelacija Demografske študije za Mestno občino Novo mesto s trendi in projekcijami prihodnjega razvoja do leta 2060**
Št. projekta:	48/2024
Številka in datum naročila:	24-2439 z dne 04. november 2024
Faza:	Končno poročilo
Datum:	Junij 2025
Naročnik:	**Mestna občina Novo mesto** **Seidlova cesta 1** **8000 Novo mesto**
Župan:	Gregor Macedoni
Izdelovalec naloge:	**LUČKA, okoljske in prostorske študije, Vanja Šendlinger s. p., Vrbljene 21, 1292 Ig pri Ljubljani** W: www.lucka-okolje.si E: lucka.sendlinger@gmail.com T: 031 512 193
Vodja projekta:	mag. Vanja Šendlinger, univ. dipl. geog.
Izdelovalec naloge:	**Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana** E: cpoef@ef.uni-lj.si T: 01 5892 771
Avtor naloge:	prof. dr. Jože Sambt za Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani
Sodelavka:	doc. dr. Daša Farčnik

KAZALO

1 UVOD 1

2 ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA DEMOGRAFSKIH RAZMER 1

2.1 GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALCEV 2

2.2 GOSTOTA NASELJENOSTI 4

2.3 RODNOST, UMRLJIVOST IN NARAVNI PRIRAST 5
2.3.1 Rodnost 5
2.3.2 Umrljivost 11
2.3.3 Naravni prirast 16

2.4 SELITVE 18
2.4.1 Vpliv selitev na število prebivalcev 19
2.4.2 Razčlenitev (neto) selitev 21

2.5 STAROSTNA SESTAVA PREBIVALCEV 24

2.6 IZOBRAZBENA SESTAVA 28
2.6.1 Vključenost v izobraževanje 30

2.7 DNEVNE DELOVNE SELITVE 32

2.8 AKTIVNO PREBIVALSTVO 34
2.8.1 Delovno aktivno prebivalstvo 34
2.8.2 Brezposelni 37

2.9 GOSPODINJSTVA, DRUŽINE IN STANOVANJA 39
2.9.1 Gospodinjstva 39
2.9.2 Družine 42
2.9.3 Stanovanja 44

3 DEMOGRAFSKE PROJEKCIJE DO LETA 2060 Z DODANIMI PROJEKCIJAMI IZOBRAZBENE SESTAVE IN DELOVNE AKTIVNOSTI 48

3.1 VARIANTE DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ IN PREDPOSTAVKE 49
3.1.1 Variante demografskih projekcij 49
3.1.2 Rodnost 50
3.1.3 Umrljivost 56
3.1.4 Selitve 58

3.2 OBSTOJEČA STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA 63

3.3 REZULTATI DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ 65
3.3.1 Srednja varianta projekcij 66
3.3.2 Visoka varianta projekcij 69
3.3.3 Nizka varianta projekcij 71
3.3.4 Varianta projekcij z ničelnimi selitvami 73

3.4 REZULTATI PROJEKCIJ PO STOPNJI IZOBRAZBE 75
3.4.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe 81
3.4.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe 83
3.4.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe 85
3.4.4 Projekcije prebivalstva po stopnji izobrazbe, varianta z ničelnimi selitvami 87

3.5 REZULTATI PROJEKCIJ PO DELOVNI AKTIVNOSTI 88
3.5.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti 91
3.5.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti 92
3.5.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti 94
3.5.4 Projekcije prebivalstva po delovni aktivnosti, starega 15+, varianta z ničelnimi selitvami 95

4 NOVELACIJA PREJŠNJE ŠTUDIJE 96

5 SKLEP 98

LITERATURA IN VIRI 101

KAZALO TABEL

TABELA 1: GOSTOTA NASELJENOSTI V CELOTNI SLOVENIJI, MO NOVO MESTO IN V PREOSTALIH MESTNIH OBČINAH V SLOVENIJI V OBDOBJU 2014–2024 (STANJE V ZAČETKU LETA) 5
TABELA 2: GIBANJE NARAVNEGA PRIRASTA IN STOPNJE NARAVNEGA PRIRASTA ZA MO NOVO MESTO IN SLOVENIJO V OBDOBJU 2013–2023 18
TABELA 3: NARAVNI PRIRAST IN STOPNJE NARAVNEGA PRIRASTA ZA MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2023 21
TABELA 4: ŠTEVILO IN STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO PO POSAMEZNIH STAROSTNIH SKUPINAH V OBDOBJU 2014–2023 (1. JANUAR POSAMEZNEGA LETA) 26
TABELA 5: IZOBRAZBENA SESTAVA PREBIVALSTVA V STAROSTI 15 LET IN VEČ V MO NOVO MESTO, ŠTEVILO OSEB 28
TABELA 6: STOPNJE DELOVNE AKTIVNOSTI (V %) ZA MOŠKE V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2024 PO PETLETNIH STAROSTNIH RAZREDIH 37
TABELA 7: STOPNJE DELOVNE AKTIVNOSTI (V %) ZA ŽENSKE V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2024 PO PETLETNIH STAROSTNIH RAZREDIH 37
TABELA 8: ŠTEVILO IN SESTAVA GOSPODINJSTEV V MO NOVO MESTO GLEDE NA TIP GOSPODINJSTVA OB POPISIH 2011–2021 40
TABELA 9: ŠTEVILO IN SESTAVA GOSPODINJSTEV V MO NOVO MESTO PO ŠTEVILU ČLANOV GOSPODINJSTVA OB POPISIH 2011–2021 41
TABELA 10: GOSPODINJSTVA PO ŠTEVILU MOŠKIH V GOSPODINJSTVU V MO NOVO MESTO OB POPISIH 2011–2021 42

TABELA 11: GOSPODINJSTVA PO ŠTEVILU ŽENSK V GOSPODINJSTVU V MO NOVO MESTO OB POPISIH 2011–2021 42
TABELA 12: ŠTEVILO IN SESTAVA DRUŽIN V MO NOVO MESTO PO TIPU DRUŽINE OB POPISIH 2011–2021 43
TABELA 13: DRUŽINE Z OTROKI PO ŠTEVILU OTROK V MO NOVO MESTO OB POPISIH 2011–2021 44
TABELA 14: IZBRANI KAZALNIKI STANOVANJSKEGA STANDARDA V MO NOVO MESTO IN CELOTNI SLOVENIJI OB POPISIH 2011, 2015, 2018 IN 2021 45
TABELA 15: NASELJENA STANOVANJA PO GOSTOTI NASELJENOSTI [M2 NA OSEBO] V MO NOVO MESTO OB POPISIH 2011, 2015, 2018 IN 2021 (ŠTEVILO IN DELEŽ) 46
TABELA 16: NASELJENA STANOVANJA GLEDE NA TIP LASTNIŠTVA V MO NOVO MESTO OB POPISIH 2011, 2015, 2018 IN 2021 (ŠTEVILO IN DELEŽ) 48
TABELA 17: GIBANJE STOPNJE CELOTNE RODNOSTI ZA MO NOVO MESTO TER PRIMERJAVA S STATISTIČNO REGIJO JUGOVZHODNA SLOVENIJA IN CELOTNO SLOVENIJO 53

KAZALO SLIK

GRAFIKON 1: GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALCEV MO NOVO MESTO V OBDOBJU OD 2014 DO 2024 (STANJE NA DAN 1. JANUARJA POSAMEZNEGA LETA) 3
GRAFIKON 2: GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALCEV MOŠKEGA IN ŽENSKEGA SPOLA MO NOVO MESTO V OBDOBJU OD 2014 DO 2024 (STANJE NA DAN 1. JANUARJA POSAMEZNEGA LETA) 4
GRAFIKON 3: GIBANJE ŠTEVILA ŽIVOROJENIH V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2023 6
GRAFIKON 4: GIBANJE ŠTEVILA ŽIVOROJENIH V MO NOVO MESTO IN V SLOVENIJI V OBDOBJU 2014–2023 Z VRISANO VREDNOSTJO 2,07, KI NA DOLGI ROK ZAGOTAVLJA OBNAVLJANJE PREBIVALSTVA (V ODSOTNOSTI SELITEV) 10
GRAFIKON 5: GIBANJE ŠTEVILA UMRLIH V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2023 12
GRAFIKON 6: PRIČAKOVANO TRAJANJE ŽIVLJENJA OB ROJSTVU V SLOVENIJI, V STATISTIČNI REGIJI JUGOVZHODNA SLOVENIJA IN V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2023 15
GRAFIKON 7: NARAVNI PRIRAST V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2023 17
GRAFIKON 8: ŠTEVILO NETO PRISELJENIH V SLOVENIJO V OBDOBJU 1995–2023 19
GRAFIKON 9: ŠTEVILO NETO PRISELJENIH V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 1995–2023 20
GRAFIKON 10: ŠTEVILO PRISELJENIH, ODSELJENIH IN NETO PRISELJENIH ZA MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2013–2023, MEDOBČINSKE SELITVE IN SELITVE S TUJINO SKUPAJ 22
GRAFIKON 11: ŠTEVILO PRISELJENIH, ODSELJENIH IN NETO SELITEV ZA MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2013–2023, MEDOBČINSKE SELITVE 23
GRAFIKON 12: ŠTEVILO PRISELJENIH, ODSELJENIH IN NETO PRISELJENIH ZA MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2013–2023, SELITVE S TUJINO 24
GRAFIKON 13: ŠTEVILO IN STAROSTNO SPOLNA SESTAVA PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO NA DAN 1. 1. 2024 25
GRAFIKON 14: IZOBRAZBENA SESTAVA PREBIVALSTVA V STAROSTI 15 LET IN VEČ V MO NOVO MESTO IN SLOVENIJI PO TREH STOPNJAH IZOBRAZBE 30
GRAFIKON 15: ŠTEVILO OTROK, VKLJUČENIH V VRTEC (SKUPAJ IN PO STAROSTNIH OBDOBJIH) V MO NOVO MESTO V OBDOBJU OD 2013/14 DO 2023/24 31
GRAFIKON 16: ŠTEVILO OTROK, VKLJUČENIH V VRTEC (SKUPAJ IN PO STAROSTNIH OBDOBJIH), V MO NOVO MESTO IN SLOVENIJI V OBDOBJU OD 2013/14 DO 2023/24 32
GRAFIKON 17: INDEKS DELOVNE MIGRACIJE ZA 12 SLOVENSKIH MESTNIH OBČIN 33
GRAFIKON 18: ŠTEVILO DELOVNO AKTIVNIH V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 2014–2024 (LETNA POVPREČJA) 35
GRAFIKON 19: STOPNJE DELOVNE AKTIVNOSTI V MO NOVO MESTO V LETU 2014 IN 2024, LOČENO PO SPOLU 36
GRAFIKON 20: STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI V MO NOVO MESTO IN SLOVENIJI V OBDOBJU 2014–2024 (LETNA POVPREČJA) 38

GRAFIKON 21: GIBANJE STOPNJE CELOTNE RODNOSTI ZA MO NOVO MESTO, STATISTIČNO REGIJO JUGOVZHODNA SLOVENIJA TER CELOTNO SLOVENIJO 52
GRAFIKON 22: RAVEN RODNOSTI V LETU 2023 PO POSAMEZNIH SLOVENSKIH STATISTIČNIH REGIJAH, IZRAŽENA KOT STOPNJA CELOTNE RODNOSTI – TO JE ŠTEVILO OTROK, KI BI JIH OB OBSTOJEČIH VZORCIH RODNOSTI V POVPREČJU RODILA ENA ŽENSKA V SVOJI RODNI DOBI, S PREDPOSTAVKO, DA BI DOŽIVELA 49. LETO STAROSTI 53
GRAFIKON 23: PREDPOSTAVKE O GIBANJU STOPNJE CELOTNE RODNOSTI V OBDOBJU 2024–2060 V MO NOVO MESTO PO POSAMEZNIH VARIANTAH PROJEKCIJ 54
GRAFIKON 24: STAROSTNA PORAZDELITEV RODNOSTI (STAROSTNO SPECIFIČNE STOPNJE RODNOSTI) V MO NOVO MESTO TEKOM OBDOBJA PROJEKCIJ 2023–2060, SREDNJA VARIANTA PROJEKCIJ 56
GRAFIKON 25: PREDPOSTAVKE GLEDE PRIHODNJEGA GIBANJA UMRLJIVOSTI (ŽIVLJENJSKO PRIČAKOVANJE OB ROJSTVU) V OBDOBJU 2024–2060 V MO NOVO MESTO PO POSAMEZNIH VARIANTAH 57
GRAFIKON 26: GIBANJE NETO SELITEV (PRISELITVE MINUS ODSELITVE) V MO NOVO MESTO V OBDOBJU 1995–2023, LOČENO PO SPOLU 59
GRAFIKON 27: PREDPOSTAVKE GLEDE PRIHODNJEGA GIBANJA NETO SELITEV V OBDOBJU 2023–2060 V MO NOVO MESTO PO POSAMEZNIH VARIANTAH DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ 61
GRAFIKON 28: STAROSTNA PORAZDELITEV NETO PRISELJENIH V SREDNJI VARIANTI PROJEKCIJ (223,6 POVPREČNO LETNO PRISELJENIH) V MO NOVO MESTO V LETU 2030 IN 2050 – V DECIMALNI OBLIKI 62
GRAFIKON 29: RELATIVNA STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO IN SLOVENIJE NA DAN 1. 1. 2024 (V % OD CELOTNEGA ŠTEVILA PREBIVALCEV) 63
GRAFIKON 30: PREDPOSTAVKE IN PROJEKCIJE PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO NA VSAKIH 5 LET (ŠTEVILO PREBIVALCEV SE NANAŠA NA ZAČETEK LETA) 66
GRAFIKON 31: PREDPOSTAVKE IN PROJEKCIJE PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO NA VSAKIH 5 LET (ŠTEVILO PREBIVALCEV SE NANAŠA NA ZAČETEK LETA) 69
GRAFIKON 32: PREDPOSTAVKE IN PROJEKCIJE PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO NA VSAKIH 5 LET (ŠTEVILO PREBIVALCEV SE NANAŠA NA ZAČETEK LETA) 71
GRAFIKON 33: PREDPOSTAVKE IN PROJEKCIJE PREBIVALSTVA MO NOVO MESTO NA VSAKIH 5 LET (ŠTEVILO PREBIVALCEV SE NANAŠA NA ZAČETEK LETA) 73
GRAFIKON 34: MOŠKI V MO NOVO MESTO, STARI 15 LET IN VEČ PO STAROSTI IN NAJVIŠJI DOSEŽENI STOPNJI IZOBRAZBE NA DAN 1. 1. 2024 76
GRAFIKON 35: ŽENSKE V MO NOVO MESTO, STARE 15 LET IN VEČ PO STAROSTI IN IZOBRAZBI NA DAN 1. 1. 2024 77
GRAFIKON 36: MOŠKI V SLOVENIJI, STARI 15 LET IN VEČ PO STAROSTI IN NAJVIŠJI DOSEŽENI STOPNJI IZOBRAZBE NA DAN 1. 1. 2024 78
GRAFIKON 37: ŽENSKE V SLOVENIJI, STARE 15 LET IN VEČ PO STAROSTI IN NAJVIŠJI DOSEŽENI STOPNJI IZOBRAZBE NA DAN 1. 1. 2024 79
GRAFIKON 38: PROJEKCIJE PREBIVALSTVA ZA MO NOVO MESTO PO STOPNJI IZOBRAZBE IN STAROSTI; NA VSAKIH 5 LET, OB TEM SE ŠTEVILO PREBIVALCEV NANAŠA NA ZAČETEK LETA 81
GRAFIKON 39: PROJEKCIJE PREBIVALSTVA ZA MO NOVO MESTO PO STOPNJI IZOBRAZBE IN STAROSTI; NA VSAKIH 5 LET, OB TEM SE ŠTEVILO PREBIVALCEV NANAŠA NA ZAČETEK LETA 83
GRAFIKON 40: PROJEKCIJE PREBIVALSTVA ZA MO NOVO MESTO PO STOPNJI IZOBRAZBE IN STAROSTI; NA VSAKIH 5 LET, OB TEM SE ŠTEVILO PREBIVALCEV NANAŠA NA ZAČETEK LETA 85
GRAFIKON 41: PROJEKCIJE PREBIVALSTVA ZA MO NOVO MESTO PO STOPNJI IZOBRAZBE IN STAROSTI; NA VSAKIH 5 LET, OB TEM SE ŠTEVILO PREBIVALCEV NANAŠA NA ZAČETEK LETA 87

1 UVOD

Osnovno poročilo, ki je bilo pripravljeno s strani ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave d.o.o. oktobra 2015 je bilo zelo obsežno. Nanašalo se je namreč na analizo, ne samo za Mestno občino Novo mesto, temveč tudi za vsa posamezna naselja znotraj te občine. Tokrat pa se študija nanaša zgolj na mestno občino Novo mesto (v nadaljevanju »MO Novo mesto«). Hkrati gre za drugega izvajalca, vsak izvajalec pa ima nekoliko drugačne poglede na to, kako si študijo zamisli, da bi bila za naročnika in uporabnike čim bolj uporabna.

2 ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA DEMOGRAFSKIH RAZMER

Demografske razmere na posameznem območju so rezultat delovanja posameznih dejavnikov dinamike prebivalstva. Ti dejavniki so rodnost, umrljivost in selitve (priselitve in odselitve). Delovanje teh treh dejavnikov v času oblikuje sestavo prebivalstva v posameznem časovnem obdobju. Osnovni dimenziji, po katerih opazujemo demografsko sestavo, sta spol in starost, kot osnovni značilnosti prebivalcev. Kot bomo videli v delu o demografskih projekcijah, pa demografska sestava nato ključno nadalje določa gibanje števila in starostne sestave prebivalstva. Pokazali bomo namreč, da bodo številčno velike generacije (rojene po 2. svetovni vojni rojene generacije – baby-boom generacije – pa vse do 1980-ih let) predstavljale naraščajoč delež prebivalstva v starosti 65 let in več, na drugi strani pa bodo številčno manjše generacije, rojene v 1990-ih letih in pozneje, predstavljale padajoči delež oseb v delovni starosti.

Hkrati pa se rodnost, umrljivost in selitve povezujejo tudi z drugimi značilnostmi prebivalstva, kot so izobrazba, ekonomske značilnosti, pomembno pa je tudi povezovanje in organiziranje prebivalstva znotraj gospodinjstev, družin in stanovanj. V nadaljevanju predstavljamo posamezne izmed teh dimenzij na osnovi javno dostopnih podatkov, kjer je daleč najpomembnejši vir Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Nekatere za naše analize ključne podatke smo pridobili pri SURS-u tudi po naročilu. Pri teh podatkih je na ravneh občin pogosto pereč problem združevanja podatkov v večje skupine – npr. širše starostne razrede ali vsote vrednosti za več koledarskih let skupaj, vendar pa je bil ta problem za MO Novo mesto manjši, saj gre za veliko občino, zato je bilo zakrivanje vrednosti s premalo opazovanji manjše.

Poleg prikaza gibanja posameznih kategorij in njihove tehnične razlage stanja oz. gibanja, večkrat podamo tudi širši kontekst in strokovno-znanstvena pojasnila za koncepte in trende. S tem menimo, da lahko doprinesemo k razumevanju konteksta, pričakovanega gibanja posameznih kategorij v prihodnosti ter razumljivosti procesov in uporabnosti študije. Tak primer so npr. pojasnilo gibanja

rodnosti v preteklosti v povezavi z odlaganjem rojstev v višjo starost matere, oblikovanje tabel umrljivosti za izračun pričakovanega trajanja življenja kot ustreznega sintetičnega kazalnika umrljivosti itd.

MO Novo mesto je ena izmed 12 občin v Sloveniji, ki imajo status mestne občine. To pomeni, da izpolnjuje pogoje za mestno občino, kot izhajajo iz Zakona o lokalni samoupravi, ki v 16. členu pravi: »Z zakonom se lahko občini dodeli status mestne občine, če je na njenem območju mesto, ki ima najmanj 20.000 prebivalcev in 15.000 delovnih mest ter je gospodarsko, kulturno in upravno središče širšega območja« (Državni zbor RS, 2007, 2010).

2.1 GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALCEV

Mestna občina Novo mesto je imela na dan 1. 7. 2024 po podatkih centralnega registra prebivalstva 38.563 prebivalcev (Statistični urad RS, 2025w). Glede na celotno Slovenijo, ki je imela takrat 2.126.324 prebivalcev je torej v MO Novo mesto živelo 1,81 % vseh prebivalcev Slovenije. Največje naselje v občini je naselje Novo mesto, v katerem živi skoraj dve tretjini (63,7 %) celotnega prebivalstva MO Novo mesto. Na ravni naselij se najnovejši podatek nanaša za 1. 1. 2024. Takrat je imelo naselje Novo mesto 24.446 prebivalcev, v MO Novo mesto pa je bilo 38.348 prebivalcev (Statistični urad RS, 2025u). Tudi v nadaljevanju se bomo osredotočili na podatke, ki se bodo nanašali na 1. 1. 2024 kot podatek za leto 2024. Na ta način bomo primerljivi z drugimi trenutnimi podatki, ki so na voljo za 1. 1. 2024 vključno s podatki, ki smo jih dobili od SURS po naročilu, hkrati pa se tudi projekcije prebivalstva vedno nanašajo na 1. januarja iz posameznega leta.

Grafikon 1 prikazuje gibanje števila prebivalstva MO Novo mesto v obdobju od 1. januarja 2014 do 1. januarja 2024. Vrednosti prikazujejo trend rasti prebivalstva v občini. Skala na grafikonu je pri tem prekinjena in se začne šele pri 35.000 prebivalcih, da bi podrobneje videli, v katerih letih smo bili priča še posebej visokemu prirastu prebivalstva in v katerih je šlo za upadanje števila prebivalcev. Vidimo, da se je od začetka leta 2014 in do začetka leta 2018 število prebivalcev MO Novo Mesto ohranjalo na približno nespremenjeni ravni. Sledila sta močna prirasta v letih 2018 in 2019 (zaporedoma 530 in 524 prebivalcev). Zatem smo bili priča stagnaciji do začetka leta 2022 (intenzivno covid-19 obdobje), nakar sta sledila močna prirasta v letih 2022 in 2023.

Ob razlagah smo upoštevali, da se podatki o številu prebivalstva v tem grafikonu nanašajo na začetek posameznega leta. To pomeni, da je prirast na to število prebivalstva potekal tekom prejšnjega leta – razlage vrednosti torej niso zamaknjene za eno leto. Hkrati je to dodatni razlog, da prikazujemo

vrednosti iz začetka leta, ne pa iz sredine leta, saj bi v tem primeru morali razlagati, da je šlo za priraste, ki se nanašajo na drugo polovico predhodnega leta in na prvo polovico tekočega leta. Hkrati je to razlog, zakaj se pri projekcijah prebivalstva vedno uporabljajo vrednosti v začetku leta. Na ta način namreč rodnost, umrljivost in selitve tekom posameznega leta določajo število prebivalstva na začetku naslednjega koledarskega leta.

Grafikon 1: Gibanje števila prebivalcev MO Novo mesto v obdobju od 2014 do 2024 (stanje na dan 1. januarja posameznega leta)

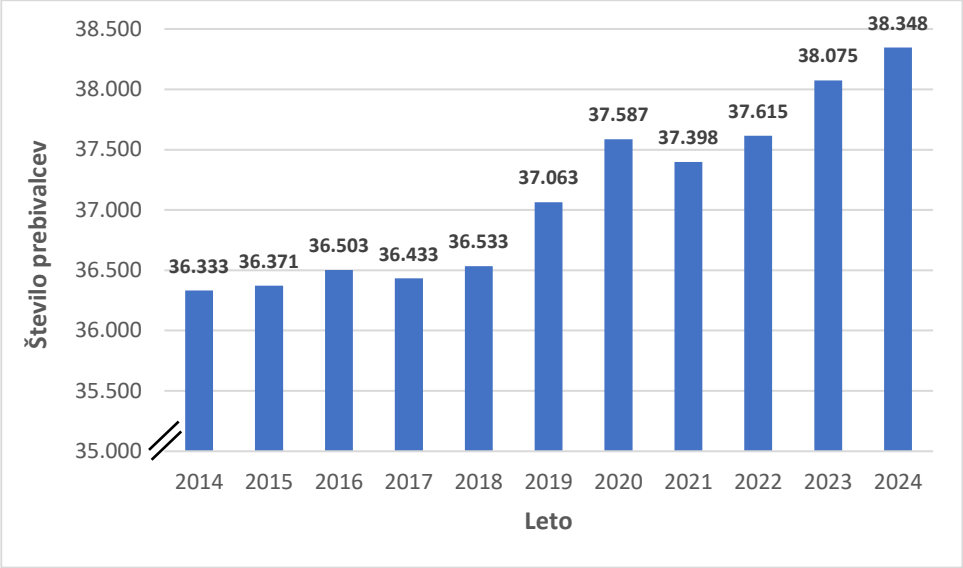

Vir: Statistični urad RS, 2025x.

Grafikon 2 kaže gibanje števila prebivalstva še ločeno po spolu. Vidimo, da sta bila največja poskoka števila prebivalstva v letih 2018 in 2019 predvsem iz naslova prirasta moških (za 440 v letu 2018 in 415 v letu 2019). Ob tem je število žensk v teh dveh letih zaporedoma naraslo samo za 90 oziroma 109 oseb. Kot omenjeno, sta močna porasta sledila še v letih 2022 in 2023, kjer pa vidimo, da je bil ta prirast mnogo bolj spolno uravnotežen. Ob prirastu števila prebivalcev za 460 oseb v letu 2022 se je število moških povečalo za 228 oseb, število žensk pa za 232 oseb. V letu 2023 se je ob prirastu števila prebivalcev za 273 oseb število moških povečalo za 154 oseb, število žensk pa za 119 oseb. Glavni razlog za porast so neto priselitve. Pozitivne vrednosti pomenijo, da se je priselilo bistveno več oseb (predvsem moških), kot pa se jih je odselilo. Na spreminjanje števila prebivalstva sicer vplivata tudi rodnost in umrljivost, vendar je iz teh dveh naslovov spreminjanje iz leta v leto bistveno manjše in bolj postopno. Vse elemente bomo natančno prikazali in razložili v nadaljevanju, kjer bomo rodnost, umljivost in selitve obravnavali ločeno.

Grafikon 2: Gibanje števila prebivalcev moškega in ženskega spola MO Novo mesto v obdobju od 2014 do 2024 (stanje na dan 1. januarja posameznega leta)

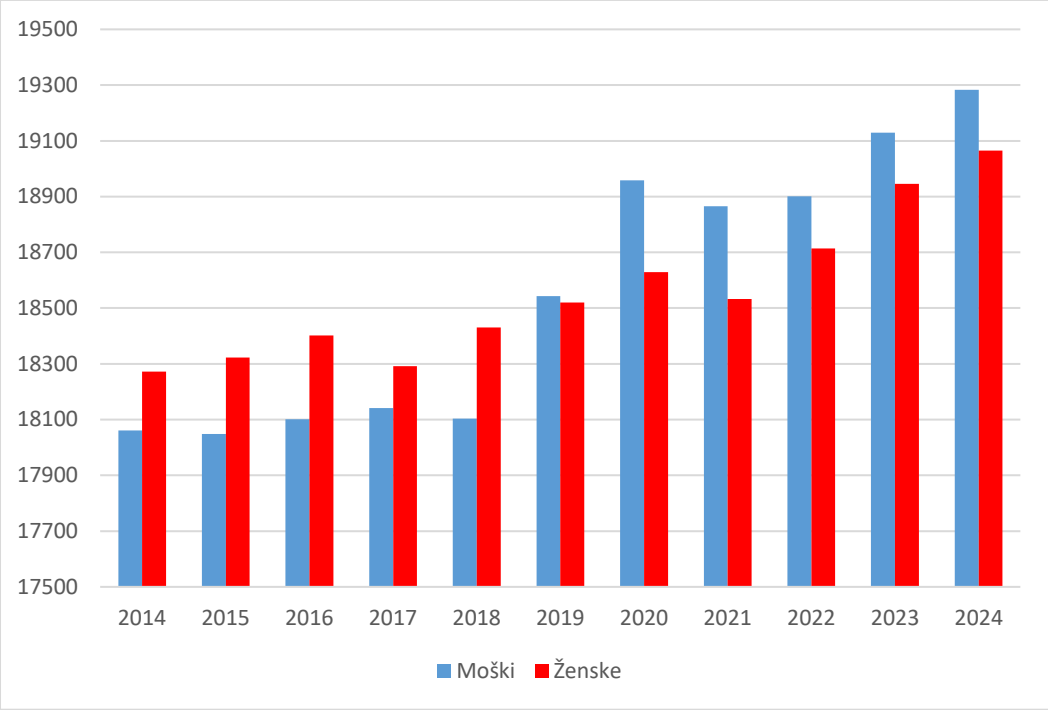

Vir: Statistični urad RS, 2025x.

2.2 GOSTOTA NASELJENOSTI

Umrljivost, rodnost, priselitve in odselitve skupaj s starostno sestavo prebivalstva v preteklosti rezultirajo v številu in sestavi prebivalstva v opazovanem trenutku. Če število prebivalstva primerjamo s površino ozemlja območja, dobimo gostoto naseljenosti. Površina MO Novo mesto v je obdobju 2014–2024 nihala minimalno – po podatkih Statistične urada RS () je znašala 235,7 km2 v vseh letih razen v 2019 (235,8 km2), 2020 (235,0 km2) in 2024 (235,8 km2), je gibanje gostote naseljenosti v tabeli 1 določeno predvsem s preminjanjem števila prebivalcev.

Tabela 1: Gostota naseljenosti v celotni Sloveniji, MO Novo mesto in v preostalih mestnih občinah v Sloveniji v obdobju 2014–2024 (stanje v začetku leta)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SLOVENIJA	101,7	101,8	101,8	101,9	102,0	102,7	103,4	104,0	103,9	104,4	104,8
Celje	514,9	513,9	517,1	520,3	520,3	521,3	522,0	516,5	513,0	514,0	519,3
Koper	174,9	167,9	168,4	169,4	170,8	172,2	173,5	175,6	176,1	177,5	178,8
Kranj	368,6	370,2	371,9	371,6	370,8	372,8	378,1	379,0	375,3	378,9	378,6
Krško	90,4	90,2	90,3	90,2	90,2	90,7	91,5	90,4	90,1	90,7	90,8
Ljubljana	1.039,5	1.044,4	1.048,4	1.050,6	1.052,8	10.65,5	1.074,6	1.070,7	1.066,1	1.077,1	1.082,1
Maribor	759,9	761,5	758,2	753,1	751,7	759,9	764,1	771,4	766,2	766,1	771,2
Murska Sobota	295,3	294,6	293,9	293,0	290,9	290,7	291,1	289,3	288,1	289,8	288,6
Nova Gorica	113,7	113,7	113,8	113,9	113,2	113,8	114,1	113,9	113,9	114,6	114,3
Novo mesto	154,1	154,3	154,9	154,6	155,0	157,1	159,4	158,6	159,6	161,5	162,7
Ptuj	348,3	347,1	346,8	346,6	347,3	348,9	353,0	354,5	353,0	353,2	358,5
Slovenj Gradec	96,9	96,6	96,3	95,7	95,1	95,5	95,5	95,6	96,3	97,6	98,3
Velenje	394,9	392,2	392,2	391,8	392,8	398,7	403,1	403,5	399,0	398,1	401,7

Vir: Statistični urad RS, 2025j.

Vidimo, da je imela MO Novo mesto v letu 2024 z gostoto naseljenosti 162,7 prebivalcev na km2 površine večjo gostoto naseljenosti od povprečja za celotno Slovenijo (104,8 prebivalcev na km2). Izmed 12 slovenskih mestnih občin je MO Novo mesto glede gostote naseljenosti na devetem mestu. Manjšo gostoto naseljenosti imajo MO Krško (90,8), MO Slovenj Gradec (98,3) in MO Nova Gorica (114,3). Daleč najvišjo gostoto naseljenosti je imela MO Ljubljana (1.082,1), sledila sta ji MO Maribor (771,2) in Celje (519,3). Kar se tiče gibanja v času, se je v obdobju 2014–2024 gostota naseljenosti v MO Novo mesto povečala za 5,6 % (s 154,1 na 161,5 prebivalcev na km2 površine), kar je v skladu s povečanjem števila prebivalstva v tem obdobju.

2.3 RODNOST, UMRLJIVOST IN NARAVNI PRIRAST

2.3.1 Rodnost

Ključen podatek pri analizi rodnosti je število živorojenih otrok v nekem časovnem obdobju, ponavadi v enem letu. Kot živorojen otrok je opredeljen otrok, ki po porodu pokaže kakršnekoli znake življenja. Če je otrok rojen brez znakov življenja, je opredeljen kot mrtvorojen otrok, pri čemer pa mora biti nošen več kot 28 tednov, medtem ko se prekinitev nosečnosti do 28 tednov definira

kot splav (Malačič, 2006). V kazalnike o rodnosti, ki jih bomo obravnavali v nadaljevanju, vstopajo samo živorojeni otroci. Kot zelo osnoven kazalnik v zvezi z rodnostjo lahko prikažemo kar gibanje števila živorojenih v času. Grafikon 3 prikazuje gibanje števila živorojenih v MO Novo mesto v obdobju od leta 2014 do 2023. Podatki za leto 2024 še niso na voljo, saj SURS dokončne podatke objavi šele v drugi polovici junija posameznega leta. To omogoča, da v vmesnem času prispejo tudi podatki o rojenih v tujini itd.

Grafikon 3: Gibanje števila živorojenih v MO Novo mesto v obdobju 2014–2023

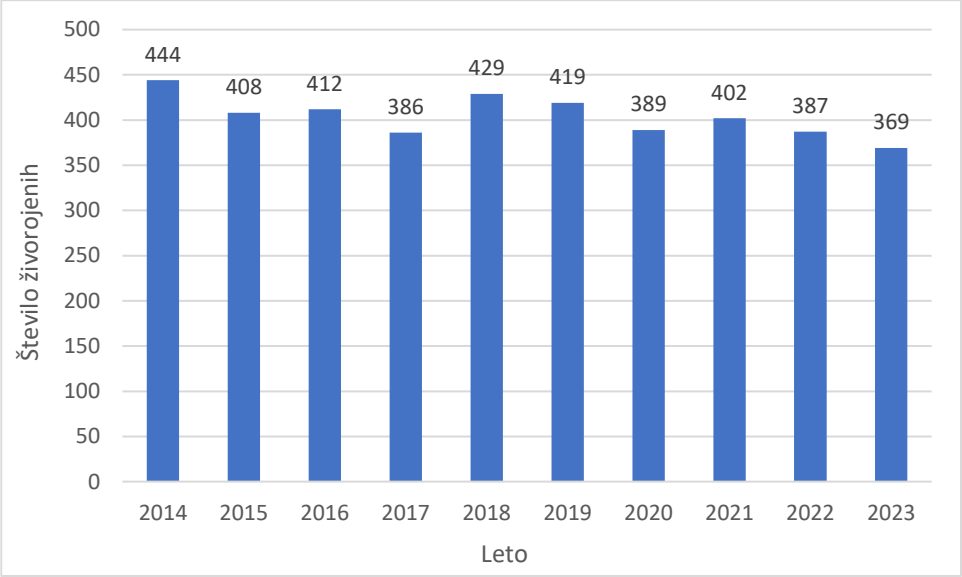

Vir: Statistični urad RS, 2025q.

V grafikonu 3 opazimo trend zniževanja števila živorojenih od leta 2018 do leta 2023. Število živorojenih je zelo preprost, nedvoumen in zgovoren kazalnik, vendar je njegov problem, da z njim ni mogoča primerjava živorojenih med posameznimi državami in gibanja rodnosti v času. Število živorojenih je po eni strani močno odvisno od števila prebivalcev. Ta problem rešimo, če delimo število živorojenih s številom prebivalcev in s tem dobimo kazalnik »splošna stopnja natalitete«, ki naredi primerjave med državami in primerjave istega območja v času bolj smiselne, vendar je ta primerjava še vedno daleč od popolne. Ta kazalnik je namreč še vedno odvisen od starostne sestave dveh različnih prebivalstev, ki ju primerjamo. Hkrati se sestava prebivalstva spreminja tudi v času, zato ni primeren niti za analizo rodnosti prebivalstva določenega območja v času.

Namesto splošne stopnje rodnosti pri primerjavi različnih območij in pri primerjavah v času raje uporabljamo kazalnik »splošna stopnja rodnosti«. Ta namreč število živorojenih (števec ulomka) ne deli s številom vseh prebivalcev, temveč samo s številom tistih, ki so sposobni rojevati (imenovalec

ulomka). Rojevati so sposobne samo ženske v rodni dobi, ki je statistično opredeljena s starostnim razponom od 15. do 49. leta starosti.

Tudi relativna porazdelitev žensk znotraj rodne dobe pa je lahko med različnimi območji ali med različnimi časovnimi obdobji precej različna. Za natančnejše primerjave bi tako lahko izračunali standardizirane splošne stopnje rodnosti, kjer bi uporabili isto starostno sestavo pri vseh izračunih. Vendar pa bi se pojavilo vprašanje, katero relativno porazdelitev pri tem uporabiti kot standardno prebivalstvo, rezultati pa bi kazali hipotetično število živorojenih – ob predpostavljeni starostni sestavi. Hkrati bi tudi želeli kazalnik, ki bi nam vsebinsko zgovorno kazal raven rodnosti, predvsem v smislu, ali je raven rodnosti na nekem območju dovolj visoka za obnavljanje prebivalstva na dolgi rok ali ne.

Naslednji korak pri iskanju zgovornega in od starostne sestave neodvisnega kazalnika rodnosti so starostno specifične stopnje rodnosti, ki merijo raven rodnosti ločeno za vsako starost od 15. do 49. leta starosti. Za starost 15 let kazalnik izračunamo tako, da število živorojenih otrok, ki so se rodili 15 let starim ženskam, delimo s številom žensk v starosti 15 let. Enako naredimo za vsako starost do starosti 49 let. Na ta način hkrati dobimo stopnje oz. tudi približne verjetnosti, da bo ženska v posamezni starosti rodila otroka. Če te verjetnosti seštejemo za vse starosti v rodni dobi, dobimo kazalnik stopnja celotne rodnosti, ki nam kaže pričakovano število živorojenih otrok, ki bi ga rodila ena ženska tekom svoje rodne dobe ob predpostavki, da bi dočakala 49. leto starosti. Ta predpostavka je implicitno vključena s tem, da pri izračunu starostno specifičnih stopenj rodnosti upoštevamo samo ženske, ki so še žive v posamezni starosti, ne pa tudi tiste, ki so medtem že umrle. Kazalnik stopnja celotne rodnosti torej kaže število otrok, ki bi jih rodila ena ženska v svoji rodni dobi, če bi imela v svojih posameznih starostih med 15. in 49. letom starosti takšno rodnost, kot so jo imele druge ženske v posameznih starostih med 15. in 49. letom v analiziranem koledarskem letu, ob predpostavki, da bi dočakala konec rodne dobe.

Ta kazalnik postane zgovoren sam po sebi, hkrati pa ima jasno mejo za presojo, ali bi se ob izračunani ravni rodnosti prebivalstvo na dolgi rok obnavljalo ali ne (v odsotnosti selitev). Po preprostem razmisleku bi namreč ta meja morala biti v povprečju okrog dva otroka na žensko. Če bi imel par moškega in ženske v povprečju dva otroka (eni pari imajo več otrok, drugi manj, tretji nič, v povprečju pa dva), in bi pri tem imel ta par eno deklico in enega fantka, bi ta dva otroka ravno nadomestita svojega očeta in mamo. V resnici bi morala biti vrednost nekoliko višja od dveh otrok na žensko, da bi to bilo dovolj za dolgoročno obnavljanje prebivalstva. Prvič zato, ker je med vsemi živorojenimi manj kot polovica deklic. Delež deklic med vsemi živorojenimi znaša približno 48,5 %, fantkov pa približno 51,5 %. Ženska bi morala v povprečju roditi rahlo več kot dva otroka, da bo v povprečju rodila eno deklico in s tem nadomestila samo sebe. Drugič, tudi če ena ženska rodi v povprečju eno

deklico, to še ni dovolj, saj lahko ta deklica umre, preden se reproducira v naslednji rod – preden torej sama rodi vsaj eno deklico. V razvitih državah je umrljivost žensk do starosti, ko se večina rodnosti že realizira, zelo nizka. V Sloveniji jih več kot 99 % dočaka 40. leto starosti, po kateri se rodi zgolj še nekaj odstotkov vseh živorojenih v posameznem koledarskem letu, več kot 98 % pa jih dočaka 50. leto starosti (Statistični urad RS, 2025ad), kar običajno pomeni konec rodne dobe za Ženske. Ker je v razvitih državah umrljivost žensk do konca rodne dobe zelo nizka, lahko rečemo, da je meja za dolgoročno obnavljanje prebivalstva (ob odsotnosti selitev) približno 2,1 otroka na žensko. V najbolj razvitih državah, kot je Slovenija, kjer je umrljivost žensk še nižja oz. izjemno nizka, ta meja znaša približno 2,07 otroka na žensko. Rodnost nad to mejo bi dolgoročno zagotavljala pozitivno rast prebivalstva (ob odsotnosti selitev), rodnost pod to mejo pa bi povzročila, da bi se na dolgi rok začelo število prebivalcev zmanjševati (če ne bi bilo selitev).

Izračunana stopnja celotne rodnosti je ustrezen kazalnik za primerjavo med območji in v času. Hkrati ima jasno opredeljeno mejo 2,07 otroka na žensko, ki služi za ugotavljanje, ali bi raven rodnosti v posameznem letu in na posameznem območju zagotavljala dolgoročno obnavljanje prebivalstva, če ne bi bilo selitev.

V tabeli 1 prikazujemo izračunane starostno specifične stopnje rodnosti za MO Novo mesto, izražene v promilih, kar je običajna enota pri prikazovanju tega demografskega kazalnika. Na primer, vrednost 131,1 za leto 2023 za starostni razred 25–29 let pomeni, da je na 1000 žensk v tej starosti 131,1 rodilo otroka. To lahko razložimo tudi, da je 13,1 % žensk v starosti 25–29 let v letu 2023 rodilo otroka. Kot je pričakovano, in kot velja tudi na ravni Slovenije, so najvišje vednosti v starostnih razredih 25–29 let in 30–34 let. Porazdelitev med tema dvema starostnima razredoma lahko zaradi slučajnega dejavnika precej zaniha. Na primer, v letu 2022 je bila starostno specifična stopnja rodnosti precej višja v starostnem razredu 25–29 let, medtem ko je bila v letih 2021 in 2023 višja v starostnem razredu 30–34. V Sloveniji so nihanja manj izrazita, pri čemer so vrednosti v starostnem razredu 25–29 let običajno nekoliko višje kot v starostnem razredu 25–29 let (glej prilogo 3).

Če prikazane starostno specifične stopnje rodnosti množimo s 5 (ker imamo 5-letne starostne razrede) in zmnožke seštejemo za posamezno koledarsko leto (torej po stolpcih tabele 1) ter vsoto delimo s 1000 (da dobimo izraz v osnovnih enotah, ne pa v promilih), dobimo stopnjo celotne rodnosti, ki jo prikazujemo v zadnji vrstici tabele 1.

Tabela 1: Gibanje starostno specifičnih stopenj rodnosti po posameznih petletnih starostnih razredih in izračunana stopnja celotne rodnosti

	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
15–19	17,3	15,4	16,0	16,9	18,9	18,7	21,8	13,4	12,5	16,1
20–24	49,9	50,2	58,6	45,1	49,7	56,1	62,4	65,9	74,5	65,1
25–29	118,0	106,6	112,6	102,3	144,4	122,7	111,8	126,4	104,3	131,1
30–34	116,3	126,5	118,9	115,9	113,2	127,7	112,3	117,9	124,7	105,5
35–39	67,2	45,8	43,3	49,2	55,9	51,4	51,4	59,5	47,9	36,7
40–44	6,5	5,8	11,3	12,2	11,0	10,7	12,7	6,8	11,1	9,6
45–49	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0
Stopnja celotne rodnosti	**1,88**	**1,75**	**1,81**	**1,71**	**1,97**	**1,94**	**1,86**	**1,95**	**1,88**	**1,82**

Vir: Statistični urad RS, podatki po naročilu in lastni izračuni.

Vidimo lahko, da je bila stopnja celotne rodnosti v celotnem analiziranem obdobju pod vrednostjo 2,07, ki smo jo prej opisali kot vrednost, ki zagotavlja obnavljanje prebivalstva na dolgi rok, če ni selitev. Hkrati vidimo, da so vrednosti za MO Novo mesto (tabela 1) bistveno višje od vrednosti za celotno Slovenijo (priloga 3). Grafikon 4 pregledno prikazuje gibanje stopnje celotne rodnosti za MO Novo mesto skupaj z gibanjem stopnje celotne rodnosti za Slovenijo. Za demografske projekcije gibanja, števila in sestave prebivalstva MO Novo mesto nam bo pomembna razlika med ravnijo rodnosti za MO Novo mesto in Slovenijo. Povprečna razlika med stopnjo celotne rodnosti za MO Novo mesto in Slovenijo za zadnjih 10 let znaša 0,27 let. Gre za veliko razliko, ki je v zadnjih desetih letih zelo sistematično pozitivna, zato bomo v osnovni varianti demografskih projekcij tudi za v prihodnje predpostavljali, da se bo razlika glede na slovensko povprečje ohranjala na tej ravni.

Grafikon 4: Gibanje števila živorojenih v MO Novo mesto in v Sloveniji v obdobju 2014–2023 z vrisano vrednostjo 2,07, ki na dolgi rok zagotavlja obnavljanje prebivalstva (v odsotnosti selitev)

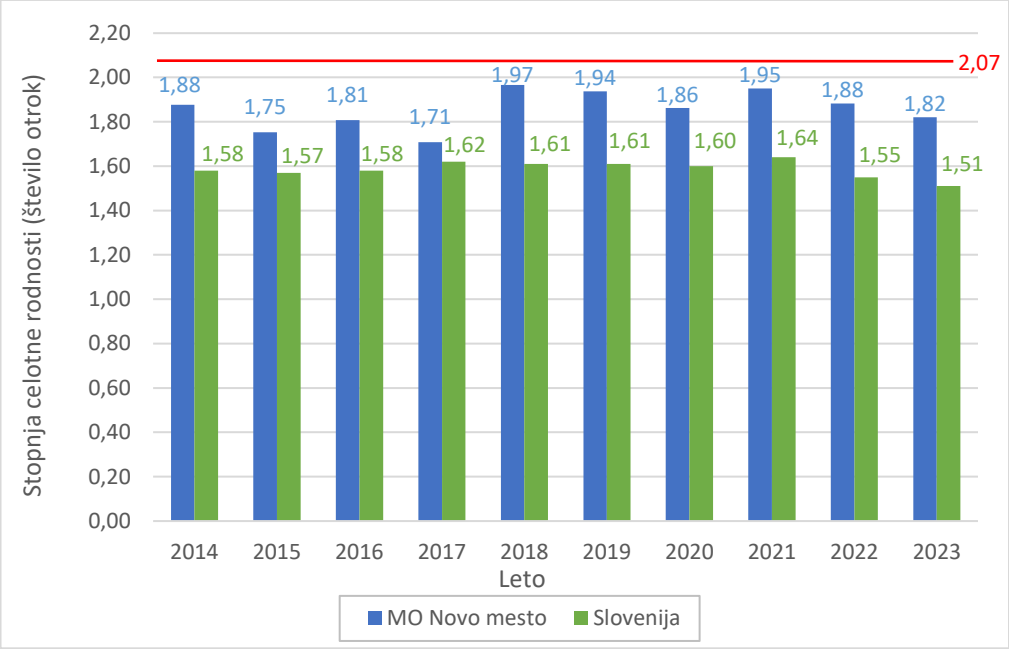

Vir: Statistični urad RS, 2025r.

Raven rodnosti v MO Novo mesto je torej bila v proučevanjem obdobju sicer pod vrednostjo 2,07, ki bi zagotavljala dolgoročno obnavljanje prebivalstva (v odsotnosti neto selitev), vendar pa je bistveno višja kot rodnost za celotno Slovenijo skupaj. V letih 2018, 2019 in 2021 je bila rodnost v MO Novo mesto že precej blizu vrednosti 2,07, kar pomeni, da bi bilo za dolgoročno obnavljanje prebivalstva dovolj že zmerno neto priseljevanje. V obdobju prvih nekaj desetletij pa lahko na gibanje števila prebivalcev v veliki meri vpliva tudi obstoječa starostna sestava prebivalstva, kar bo tudi dejansko primer v MO Novo mesto.

Izpostavimo še, da število živorojenih (grafikon 3) in stopnja celotne rodnosti (tabela 1 in grafikon 4) ne prikazujeta povsem enake dinamike. Število živorojenih v MO Novo mesto je bilo najvišje v letu 2014 (444), čeprav takrat še zdaleč ni bila najvišja stopnja celotne rodnosti, ki kaže, koliko otrok bi ob vzorcih rojevanja iz leta 2014 rodila ženska v svoji rodni dobi (1,88), ob predpostavki, da bi doživela konec rodne dobe. Stopnja celotne rodnosti je bila bistveno višja v letih 2018 (1,97), 2019 (1,94) in 2021 (1,95). Vendar pa se je v teh letih vedno bolj začel kazati problem vedno manjših generacij oziroma kohort žensk, ki vstopajo v starost z (naj)višjo rodnostjo. Ta problem bo postajal očiten tudi v projekcijah, saj se bodo proti starosti 25–29 let in 30–34 let, kjer je rodnost najvišja, vedno bolj pomikale ženske, ki so bile rojene okrog leta 2003, ko se je rojevalo zelo malo otrok. Takrat je namreč stopnja celotne rodnosti na ravni Slovenije znašala zgolj 1,20 otroka na žensko, kar je zelo daleč pod vrednostjo 2,07, ki je potrebna za obnavljanje prebivalstva na dolgi rok v odsotnosti

selitev. Vpliv starostne sestave na število živorojenih lahko vidimo tudi s primerjavo števila živorojenih v letih 2014 in 2022. Raven rodnosti (merjena kot stopnja celotne rodnosti) je bila v obeh letih enaka – to pomeni 1,88 živorojenih otrok na žensko. Skupno število živorojenih otrok pa je bilo leta 2022 (387) bistveno nižje kot leta 2014, ko se jih je rodilo 444.. Že v manj kot desetletju se je torej jasno pokazal zelo močan vpliv neugodne starostne sestave na število živorojenih otrok.

2.3.2 Umrljivost

Podobno kot pri rodnosti je tudi pri umrljivosti ključno izbrati ustrezen kazalnik za merjenje ravni umrljivosti. Tudi tokrat je števec, to je število umrlih, nedvoumen. Ponovno pa se postavi vprašanje, kako narediti umrljivost primerljivo med območji in v času, če želimo ugotavljati, na katerem območju so zakonitosti umiranja manjše in zato ljudje živijo dlje oz. za ugotavljanje, ali se umrljivost v času znižuje in kako hitro. Število umrlih je namreč močno odvisno od velikosti in starostne sestave prebivalstva.

Grafikon 5 prikazuje število umrlih v MO Novo mesto v obdobju od leta 2014 do 2023. V tem obdobju je največ oseb umrlo v letu 2020, kar je povezano s covid-19 pandemijo. V proučevanjem obdobju je prisoten trend rahlega naraščanja števila umrlih, vendar ni zelo izrazit. Gibanje števila umrlih v času je odvisno od treh dejavnikov. Prvi je število prebivalstva, za katerega smo ugotovili, da je med 1. 1. 2014 in 1. 1. 2024 naraslo za 2015 oseb (s 36.333 v začetku leta 2014 na 38.348 v začetku leta 2024, glej grafikon 1), kar je za 5,5 %. Ta dejavnik (velikost prebivalstva) je torej deloval v smer povečevanja števila umrlih. Ob večjem številu prebivalcev namreč lahko pričakujemo, da jih bo ob vem ostalem nespremenjenem umrlo več. Drugi dejavnik je starostna sestava prebivalstva. V času se povečuje delež starih 65 let in več, ki imajo mnogo višjo umrljivost od tistih v delovni starosti, katerih delež se zmanjšuje. Tako tudi iz tega naslova pričakujemo, da bo število umrlih v času naraščalo. Tretji dejavnik je intenzivnost umiranja v posamezni starosti. Gre torej za vprašanje, ali se življenjske, zdravstvene, prometne in razne druge razmere, ki vplivajo na dolgoživost, izboljšujejo ali poslabšujejo. Izkaže se, da se nam dolgoživost v zadnjih desetletjih hitro podaljšuje, kar pomeni, da ta dejavnik vpliva v smer zmanjševanja števila umrlih. Prva dva dejavnika torej delujeta v smer povečevanja števila umrlih, tretji pa v smer zmanjševanja števila umrlih. Neto učinka vseh teh treh dejavnikov ne moremo napovedati vnaprej, saj gre za empirično vprašanje. V primeru MO Novo mesto sta v proučevanjem obdobju prevladala prva dva dejavnika.

V prihodnje bo pomemben predvsem drugi izmed naštetih dejavnikov, torej spreminjanje starostne sestave prebivalstva. To lahko vidimo npr. iz projekcij prebivalstva Slovenije, ki nam kažejo, da bo v prihodnjih desetletjih število umrlih v Sloveniji močno naraščalo, kljub temu, da se bo v projekcijah

število prebivalcev Slovenije zmanjševalo (prvi dejavnik) in kljub temu, da predpostavljamo, da se bo umrljivost še naprej zmanjševala (tretji dejavnik).

Povedali smo, da se pri rodnosti za izračunavanje njene ravni (v smislu intenzivnosti rojevanja) število živorojenih v posamezni starosti deli samo s številom žensk v posamezni starosti rodne dobe, saj lahko samo ženske, ki so v rodni dobi, rojevajo otroke. Pri ugotavljanju ravni umrljivosti pa bodo vedno aktualni vsi prebivalci v posameznih starosti, saj je umrljivost vedno aktualna za oba spola in za vse starostne razrede, skratka za čisto vse prebivalce. Zato bodo izhodišče za analizo intenzivnosti umiranja aktualne starostno specifične stopnje umrljivosti, ki izražajo umrljivost v posamezni starosti. Ker pa je intenzivnost umiranja pri ženskah bistveno nižja od intenzivnosti umiranja moških, se izračuni glede intenzivnosti umiranja praviloma izdelujejo ločeno za oba spola.

Ponovno lahko poudarimo, da deljenje števila umrlih v nekem letu s številom prebivalstva sicer poda neko vrednost (kazalnik se imenuje splošna stopnja umrljivosti), vendar ta ni primerna za primerjavo ravni umrljivosti med različnimi območji in za analizo gibanja ravni umrljivosti v času. Če bi npr. primerjali število umrlih na tisoč prebivalcev v Italiji s številom umrlih na 1000 prebivalcev v Sloveniji, bi ugotovili, da je vrednost v Sloveniji nižja. Če pogledamo vrednosti po posameznih starostnih razredih, pa vidimo, da so vrednosti v Sloveniji višje kot v Italiji. Pojasnilo je v starostni sestavi prebivalstva, saj ima Italija večji delež starejših prebivalcev, ki imajo mnogo višjo umrljivost kot mlajši prebivalci.

Grafikon 5: Gibanje števila umrlih v MO Novo mesto v obdobju 2014–2023

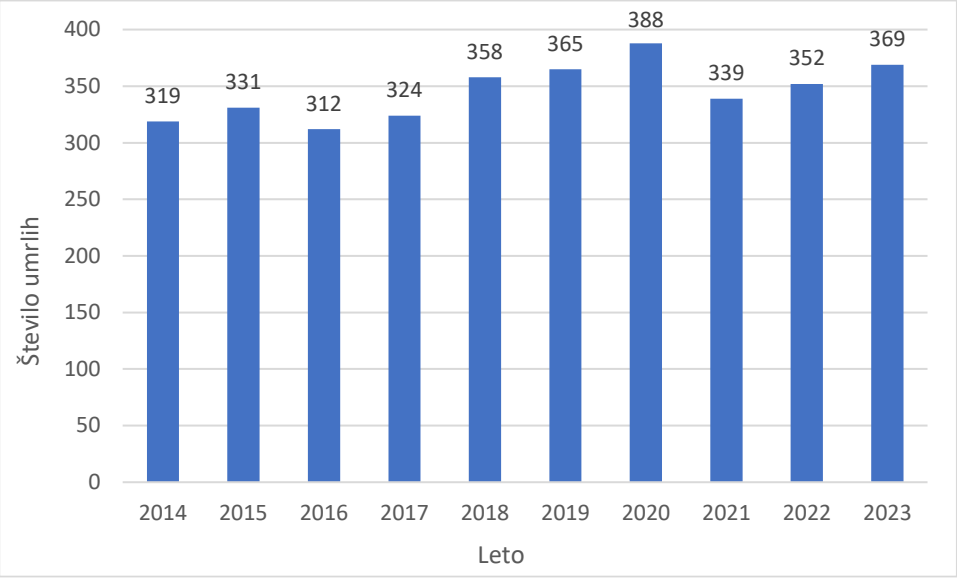

Vir: Statistični urad RS, 2025p.

Omenimo še en kazalnik, ki se pogosto uporablja za sintetično izražanje, kako dolgo ljudje živijo, čeprav je za to povsem neprimeren. Gre za kazalnik »povprečna starost umrlih«, ki je prav tako pod vplivom starostne sestave prebivalstva. Predstavimo to na preprostem hipotetičnem primeru. Zamislimo si, da bi se na nekem območju prebivalci v delovni starosti preselili v mesto, kjer so na voljo delovna mesta, upokojeni prebivalci pa bi se preselili v bližnje zdravilišče z zelo ugodnim vplivom na zdravje. Ko bi izračunali povprečno starost umrlih v mestu, bi bila npr. okrog 62 let, saj tam živijo samo prebivalci v delovni starosti, medtem ko starejši prebivalci tam ne morejo umirati, saj tam ne živijo. Na drugi strani bi bila povprečna starost umrlih v zdravilišču npr. okrog 82 let. Seveda ne bi zaradi tega šlo za svetovni fenomen, da ljudje, ki bivajo samo nekaj kilometrov narazen, živijo eni v povprečju 20 let dlje kot drugi. Ob tem pa imajo isti zdravstveni sistem, približno isto raven življenja, približno isto varne ali nevarne ceste itd. – skratka vse, kar vpliva na dolgoživost ljudi. Gre preprosto za napačen kazalnik, ki ni primeren za primerjavo ravni umrljivosti.

Ena možnost bi bila uporaba standardnega prebivalstva. V izračunih za območja bi uporabili isto standardno prebivalstvo in bi na njega aplicirali starostno specifične stopnje umrljivosti enkrat za eno in drugič za drugo prebivalstvo. Ta rešitev je možna in za ta namen se uporablja npr. evropsko standardno prebivalstvo, za katerega se predpostavlja, da je skupaj 100.000 prebivalcev. Porazdelitev po starosti je arbitrarna, zaokrožena na zelo okrogla števila in temelji na določenem stanju v preteklosti. Ker se uporablja pri vseh izračunih ista starostna sestava, lahko na ta način primerjamo raven umrljivosti med različnimi območji. Kljub temu pa je rezultat nekoliko odvisen od tega, katero standardno prebivalstvo uporabimo, predvsem pa sam po sebi ni zgovoren, če ugotovimo, da je npr. v eni državi standardizirana stopnja umrljivosti nekoliko nad 10 promilov, v drugi pa nekoliko pod 10 promilov.

Kazalnik, ki je brez navedenih primerov in je hkrati ustrezen za primerjave ravni umrljivosti oz. dolgoživosti, je »pričakovano trajanje življenja ob rojstvu«. Ta kazalnik nam pove, koliko let življenja lahko v povprečju pričakujeta fantek ali deklica ob rojstvu, če bi ves čas njunega življenja veljale enake zakonitosti umiranja, kot so veljale v letu, na osnovi katerega smo kazalnik izračunali. Gre za modelsko vrednost, ki je povsem neodvisna od starostne sestave prebivalstva. V modelu namreč predpostavimo, da bi se v določenem trenutku rodilo 100.000 živorojenih otrok, ki bi nato prehajali v vedno višjo starost in bi bili v vsaki starosti izpostavljeni verjetnostim smrti, izračunanim na podlagi dejanskih podatkov za neko prebivalstvo. Proces umiranja ob tem opazujemo z različnih zornih kotov in na tej podlagi izračunavamo različne kazalnike iz tablic umrljivosti. Tablice umrljivosti predstavljajo ključen sistem, npr. v aktuarskih izračunih, zavarovalništvu in na številnih drugih področij. Življenjsko pričakovanje lahko s pomočjo tablic umrljivosti izračunamo ne le za starost 0 let (tj. za fantke oz. deklice ob rojstvu), temveč za katero

koli starost. Na ta način ugotovimo, koliko let življenja lahko posamezniki v določeni starosti v povprečju še pričakujejo, če bi trenutno veljavne razmere umrljivosti ostale nespremenjene.

Od Statističnega urada RS smo po naročilu dobili podatke o številu umrlih v MO Novo mesto, ki so hkrati razčlenjeni po spolu in starosti (petletni starostni razredi). Ob tem bomo uporabili tudi podatek o številu prebivalcev v posamezni starosti (tudi tokrat po petletnih starostnih razredih in spolu). Ker je takoj po rojstvu umrljivost večja kot pozneje v prvem petletnem starostnem razredu, se analiza za starost nič let izvede ločeno. Zaradi majhnega števila prebivalcev v starosti do 30 let nam je Statistični urad RS posredoval podatke o številu umrlih zgolj v treh desetletnih starostnih razredih, saj so vrednosti tako nizke, da nastopi problem zaščite podatkov. Vrednosti iz teh treh desetletnih razredov (posebej za vsak spol) smo razporedili v petletne starostne razrede ter ločeno za starost nič let s pomočjo razporeditve po starosti za celotno Slovenijo. Nato smo izračunali starostno specifične stopnje umrljivosti (m_x) in jih pretvorili v verjetnosti smrti (q_x). Verjetnosti smrti apliciramo na začetni koren tablic umrljivosti (100.000) in nato zaporedoma po starostnih razredih do najvišjega starostnega razreda 85+. Iz tako dobljenega števila živih na začetku posameznega starostnega razreda (l_x) izračunamo povprečno število preživetih let (oz. stacionarno prebivalstvo (L_x) kot povprečje dveh zaporednih vrednosti. S kumulativnim seštevanjem teh vrednosti izračunamo vsotno funkcijo (T_x) in naposled življenjsko pričakovanje ob rojstvu ($e_0 = T_0 / 100.000$). Za podrobnejše metodološka pojasnila glej npr. Malačič (2006), za konkretno aplikacijo na podatke za Slovenijo pa npr. Sambt in Iljaš Petrovič (2009).

Tablic umrljivosti Statistični urad RS na ravni občin ne izračunava in ne objavlja. Izračunava jih samo za raven celotne Slovenije in za raven 12 statističnih regij. Odločitev temelji na splošni usmeritvi, da je tablice umrljivosti smiselno izračunavati za območja, ki imajo vsaj okrog 50.000 prebivalcev (npr. Scherbov & Ediev, 2011), drugače je vpliv slučajnega dejavnika prevelik in so nihanja iz leta v leto prevelika, da bi na njih delali trdne zaključke.

Grafikon 6 prikazuje gibanje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu za celotno Slovenijo, statistično regijo Jugovzhodna Slovenija, v kateri se nahaja MO Novo mesto in naše izračunane vrednosti za MO Novo mesto. Ne glede na to, da ima MO Novo mesto manj kot 50.000 prebivalcev smo torej življenjsko pričakovanje ob rojstvu poskusno izračunali. Sklepov namreč ne bomo delali na osnovi rezultatov v posameznem letu, temveč na osnovi povprečja za 10 let, ko pa je skupno število umrlih približno 10-krat večje, in zato tehnično izpolnimo naveden kriterij. Kot pričakovano je nihanje v času najmanjše za celotno Slovenijo, največje pa za MO Novo mesto. Nihanje je namreč tem večje, čim manjše je območje, saj je vpliv slučajnega dejavnika tem večji. Vidimo lahko, da je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v statistični regiji Jugovzhodna Slovenija nižje od slovenskega povprečja tako pri moških kot pri ženskah. Za MO Novo mesto so vrednosti višje kot za

Jugovzhodno Slovenijo. Če primerjamo izračunane vrednosti za MO Novo mesto z vrednostmi za Slovenijo, vidimo, da so vrednosti za ženske v MO Novo mesto nekoliko višje kot za Slovenijo (povprečna razlika za celotno obdobje 2014–2023 je za 0,45 leta višje od vrednosti za Slovenijo), za moške pa so vrednosti le rahlo višje kot v Sloveniji oz. so približno enake (povprečna razlika za celotno obdobje 2014–2023 je za 0,12 leta višje od vrednosti za Slovenijo). Vidimo tudi, da je upad pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu zaradi covida-19 (v letu 2020 in deloma 2021) izzvenel in da lahko pričakujemo nadaljevanje pozitivnega trenda rasti življenjskega pričakovanja ob rojstvu. Trend je očiten na ravni Slovenije in Jugovzhodni regiji, medtem ko je na ravni MO Novo mesto nihanje iz leta v leto zaradi slučajnega dejavnika preveliko, da bi lahko na letni ravni razlagali trende.

Na osnovi gibanja življenjskega pričakovana ob rojstvu lahko sklenemo, da je raven umrljivosti v MO Novo mesto nižja kot v statistični regiji jugovzhodne Slovenije, saj ljudje živijo v povprečju 1,1 leta dlje. V primerjavi s celotno Slovenijo pa prebivalci živijo približno 0,3 leta dlje (moški za 0,12 leta, ženske pa za 0,45 leta). Po drugi strani statistična regija jugovzhodne Slovenije zaostaja za celotno Slovenijo, kar se tiče pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu, za približno 0,8 let nižje (pri moških za 1,04 leta, pri ženskah 0,58 let).

Grafikon 6: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v Sloveniji, v statistični regiji Jugovzhodna Slovenija in v MO Novo mesto v obdobju 2014–2023

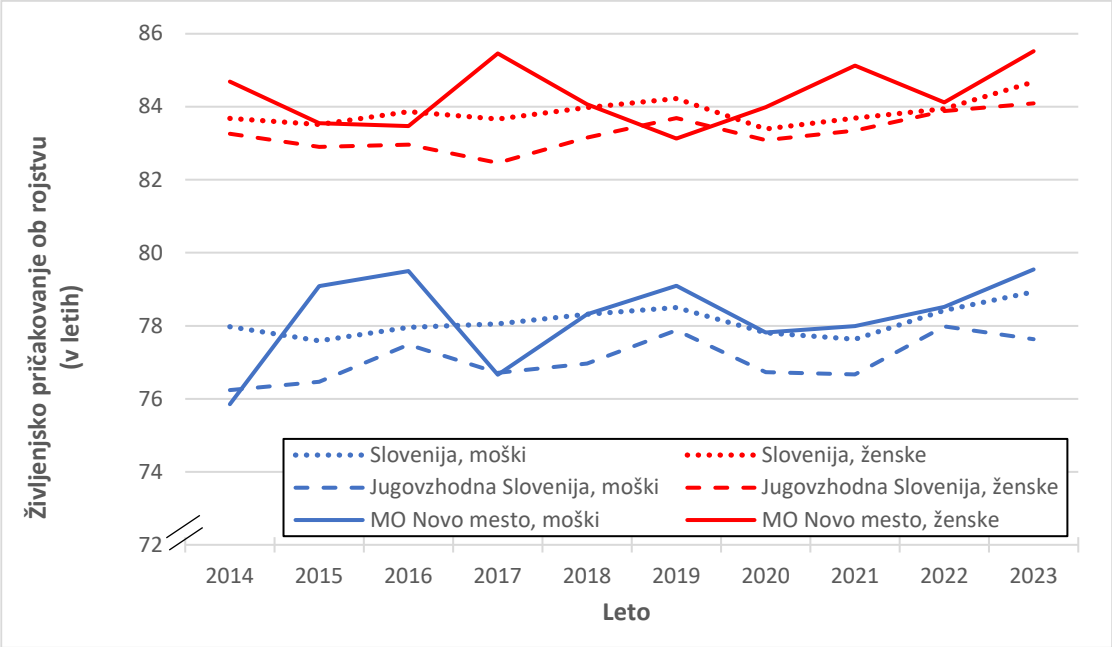

Vir: Statistični urad RS, 2025y, 2025ab, 2025ag; lastni izračuni.

2.3.3 Naravni prirast

V dosedanji analizi smo se osredotočili na kazalnika, ki kažeta raven rodnosti (stopnja celotne rodnosti) in umrljivosti (življenjsko pričakovanje ob rojstvu) neodvisno od starostne sestave prebivalstva. Oba podajata zgovorne rezultate, stopnja celotne rodnosti pa tudi kaže, ali bi se ob ugotovljeni ravni rodnosti število prebivalstva dolgoročno obnavljalo ali ne (v odsotnosti selitev). Ta dva kazalnika sta tudi tista, ki se v demografskih projekcijah uporabljata za oblikovanje predpostavk o prihodnjem gibanju rodnosti in umrljivosti. Vendar pa so tudi starostna sestava prebivalstva število živorojenih in število umrlih ključni za določanje števila prebivalstva. Ravno to je tudi namen demografskih projekcij – da na osnovi ustreznih kazalnikov, ki niso odvisni od starostne sestave in so zato primerni za analizo trendov, ter na osnovi starostne sestave prebivalstva izračunamo prihodnje gibanje števila in starostne sestave prebivalstva.

Število živorojenih povečuje število prebivalcev, število umrlih pa ga zmanjšuje, razlika med njima je »naravni prirast«. Ta nam kaže, za koliko se je med dvema trenutkoma število prebivalcev spremenilo iz naslova naravnega gibanja, to je rojstev in smrti. Za toliko bi se torej število prebivalcev med dvema časovnima trenutkoma spremenilo v odsotnosti. V grafikonu 7 prikazujemo naravni prirast kot razliko med številom živorojenih (grafikon 3) in številom umrlih (grafikon 5).

Grafikon 7 prikazuje, da v celotnem proučevanem obdobju 2014–2023 naravni prirast v MO Novo mesto še ni bil nikoli negativen. Tudi če bi pogledali gibanje tega kazalnika vse nazaj do leta 1995, za kar so na voljo podatki na domači strani Statističnega urada RS, bi videli, da so bile vrednosti vedno pozitivne (zavedajoč se, da sta pred 1. 1. 2007 bili vključeni v MO Novo mesto tudi v sedanji občini Straža in Šmarješke Toplice, tako da vrednosti pred letom 2007 niso povsem primerljive). Naravni prirast ni postal negativen niti v letu 2020, ko je število umrlih poskočilo zaradi covida-19 niti v letu 2023, ko se je število živorojenih v MO Novo mesto zmanjšalo na najnižjo vrednost v zgodovini (grafikon 7).

Grafikon 7: Naravni prirast v MO Novo mesto v obdobju 2014–2023

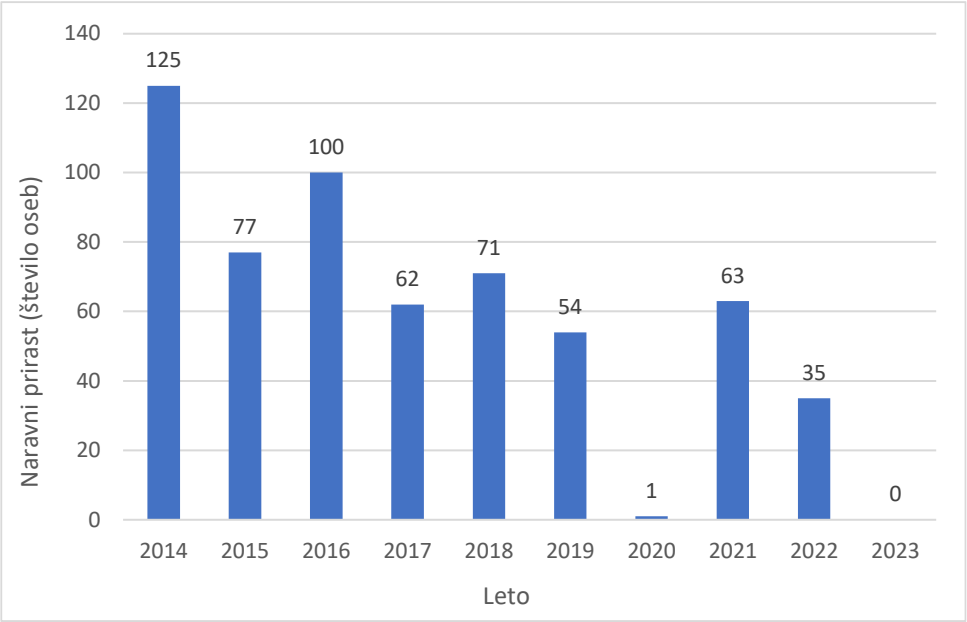

Vir: Statistični urad RS, 2025p.

Tabela 2 prikazuje za MO Novo mesto poleg ravnega prirasta tudi stopnjo naravnega prirasta, pri katerem se ta deli s številom prebivalcev in izrazi v promilih. Medtem ko MO v proučevanem obdobju ni imela negativnega naravnega prirasta, je na ravni Slovenije naravni prirast negativen že vse od leta 2017 naprej. Vrednosti so postale še posebej negativne v letu 2020, kar je bila posledica visokega števila umrlih zaradi covid-19. Tudi po letu 2020 se negativne vrednosti za Slovenijo niso kaj dosti zmanjšale, saj postaja vedno močnejši učinek naraščanja števila starih 65 let in več ter s tem povečevanja števila umrlih. Hkrati se zaradi zniževanja stopnje celotne rodnosti in neugodne starostne sestave žensk v rodni dobi zmanjšuje število živorojenih. Tako je v letu 2023 znašala stopnja naravnega prirasta za Slovenijo –2,1 promile, kar pomeni, da če ne bi bilo selitev, bi se število prebivalcev Slovenije v letu 2023 znižalo za 2,1 promile oz. za 0,21 %. V MO Novo mesto pa je stopnja naravnega prirasta v letu 2023 znašala ravno 0, kar pomeni, da bi brez selitev število prebivalcev MO Novo mesto v letu 2023 bilo ravno enako številu prebivalcev v letu 2022.

Tabela 2: Gibanje naravnega prirasta in stopnje naravnega prirasta za MO Novo mesto in Slovenijo v obdobju 2013–2023

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MO Novo mesto	Naravni prirast	125	77	100	62	71	54	1	63	35	0
	Stopnja naravnega prirasta	3,5	2,1	2,7	1,7	1,9	1,4	0,0	1,7	0,9	0,0
Slovenija	Naravni prirast	2.279	807	656	–268	–900	–1.260	–5.249	–4.277	–4.865	–4.551
	Stopnja naravnega prirasta	1,1	0,4	0,3	–0,1	–0,4	–0,6	–2,5	–2,0	–2,3	–2,1

Vir: Statistični urad RS, 2025m.

Kot predstavljeno v poglavju o rodnosti, je imela v proučevanem obdobju MO Novo mesto bistveno višjo stopnjo celotne rodnosti od celotne Slovenije, zato je število živorojenih na 1000 prebivalcev večje kot v Sloveniji. Hkrati je delež starih 65 in več let v MO Novo mesto nižji kot v Sloveniji (grafikon 13 in priloga 1) in je zato število umrlih na 1000 prebivalcev nižje kot v Sloveniji. Kot bomo pokazali v projekcijah prebivalstva, se bo v prihodnje žal tudi v MO Novo mesto pozitivni naravni prirast spremenil v negativnega zlasti zaradi staranja prebivalstva, to je naraščanja deleža starih 65 let in več.

2.4 SELITVE

Število in sestava prebivalstva je odvisna tudi od neto selitev, to je od razlike med priselitvami in odselitvami. Slovenija je imela v večini let v preteklosti pozitivne neto selitve, kar pomeni, da se je več ljudi priseljevalo, kot pa se jih je odseljevalo. Najbolj intenzivno se selijo mladi prebivalci, kar ima pozitivne učinke tudi na starostno sestavo prebivalstva, saj prispeva k zaviranju staranja prebivalstva. Hkrati prispeva k zaviranju poslabševanja razmerja med starimi 65 let in več ter prebivalci v delovni starosti (20–64 let), kar je ugodno z ekonomskega vidika. Država praviloma lahko uravnava priseljevanje in vstop v državo dovoli samo ljudem, ki so mladi, brez kriminalne preteklosti, ki jih trg dela rabi ali pa so medtem že našli zaposlitev ipd.

2.4.1 Vpliv selitev na število prebivalcev

Grafikon 8 prikazuje gibanje števila neto priseljenih v Slovenijo v obdobju od leta 1995 do 2023. Povprečne neto selitve za to obdobje znašajo 5.366 oseb na leto. Ob tem obstajajo velike razlike med posameznimi leti. Pred zadnjo veliko gospodarsko krizo leta 2009, ki je bila največja po veliki depresiji v prvi polovici 20. stoletja (npr. Stražišar et al., 2016), so bile gospodarske razmere zelo ugodne, tako da je trg dela potreboval veliko delavcev. V letih od 2007 do 2009 se je v Slovenijo letno priseljevalo med 11.508 in 18.584 oseb, kot se jih je iz Slovenije odseljevalo (Statistični urad RS, 2025ae). Večina od skupno 44.342 priseljenih v teh treh letih je bila moških (36.745). Z nastopom krize je neto priseljevanje upadlo na zelo nizke ravni, saj so v naslednjih osmih letih (od 2010 do 2017) neto selitve znašale v povprečju zgolj 624 oseb na leto.

Grafikon 8: Število neto priseljenih v Slovenijo v obdobju 1995–2023

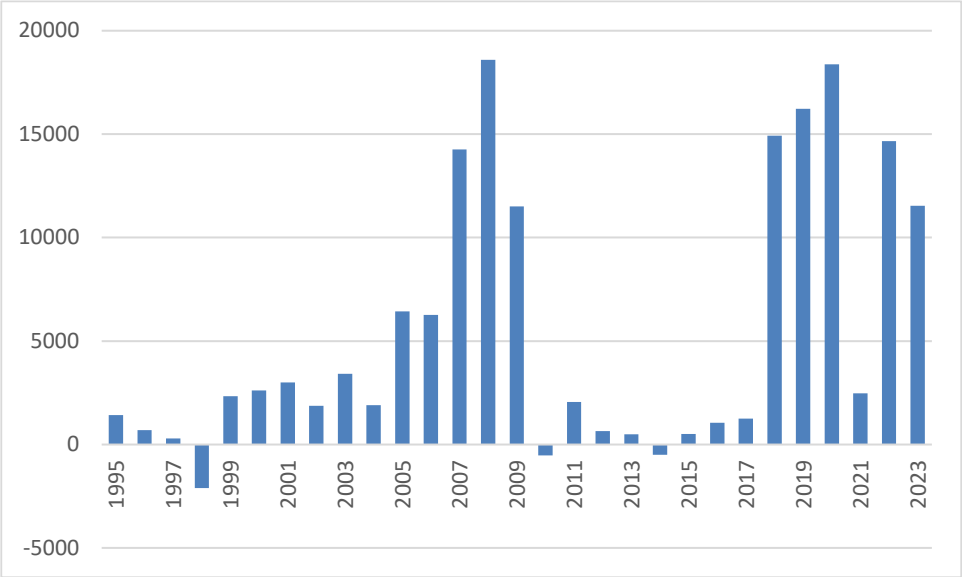

Vir: Statistični urad RS, 2025p.

Od leta 2018 naprej je Slovenija ob ugodnih gospodarskih razmerah in velikemu povpraševanju na trgu dela in drugih razlogih (npr. priselitve, povezane z vojno v Ukrajini) ponovno priča zelo visokim neto priselitvam, saj povprečje za obdobje 2018 do 2023 znaša kar 13.329 oseb na leto (Statistični urad RS, 2025ae). Za kontekst, kako zelo veliko je to, lahko navedemo, da je znašalo povprečno letno število živorojenih v tem obdobju 18.547 (Statistični urad RS, 2025q). Zelo visoko neto priseljevanje je torej razlog, da smo v Sloveniji v zadnjih letih priča rasti števila prebivalstva, čeprav je že od leta 2017 naravni prirast negativen (tabela 2). Hkrati pa vidimo, da vrednosti neto selitev lahko iz leta v leto oz. iz obdobja v obdobje zelo nihajo. S poslabšanjem gospodarskih razmer bi se lahko neto selitve zelo zmanjšale, kot je to bil primer v letu 2010 pa vse do leta 2017.

Na ravni občin lahko neto selitve še mnogo bolj nihajo in njihovo velikost določajo ne samo meddržavne selitve, temveč tudi medobčinske selitve. Poleg ugodnih ali neugodnih splošnih gospodarskih razmer na ravni občin vplivajo na priseljevanje in odseljevanje še številni drugi dejavniki. Pomemben dejavnik je lahko narava občine, ki lahko npr. postaja center določenega (širšega) območja ali pa npr. postaja vedno bolj spalno naselje. Pri manjših občinah ima lahko ustanovitev ali zaprtje neke večje tovarne v občini ali sosednji občini pomemben vpliv na neto selitve.

Grafikon 9 prikazuje neto selitve (oz. selitveni prirast) za MO Novo mesto. Vidimo, da je vzorec selitvenega prirasta s tujino zelo podoben tistemu za celotno Slovenijo, hkrati pa je pozitiven selitveni prirast v zadnjih letih (2020–2023) nekoliko manj poudarjen kot na ravni Slovenije.

Grafikon 9: Število neto priseljenih v MO Novo mesto v obdobju 1995–2023

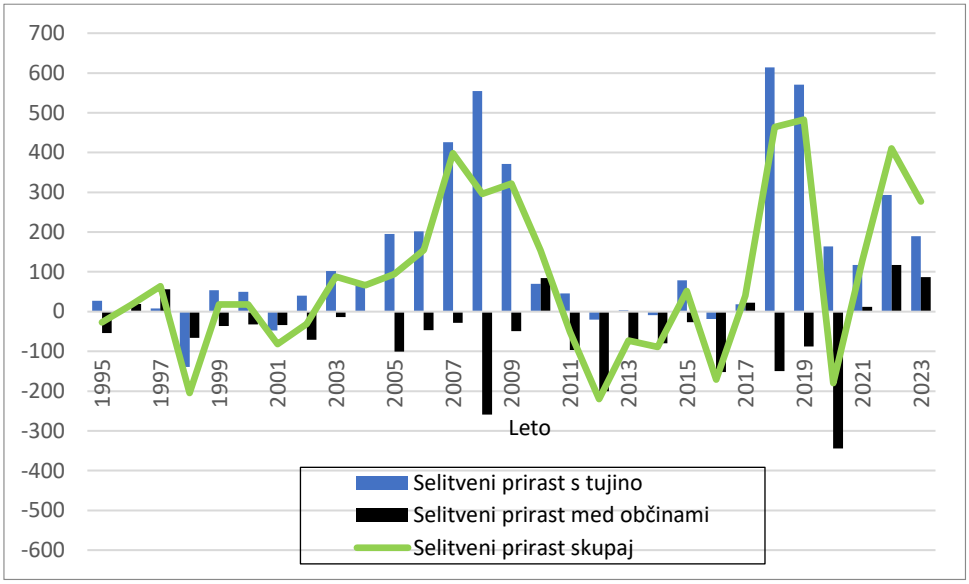

Opomba: pred 1. 1. 2007 sta bili v okviru MO Novo mesto tudi občini Straža in Šmarješke Toplice, ki pa sta se s 1. 1. 2007 odcepili, zato časovna serija ni povsem primerljiva.

Vir: Statistični urad RS, 2025ac.

Na ravni občine smo tokrat dodali še dodatno dimenzijo selitvenega prirasta, to je selitveni prirast med občinami. Grafikon 9 prikazuje, da je bil v preteklosti učinek tega dela neto selitev v MO Novo mesto pretežno negativen. V obdobju zadnjih 10 let, na katerega se študija osredotoča in ga bomo obravnavali v nadaljevanju, je občina beležila znaten pozitiven medobčinski prirast zgolj v zadnjih dveh letih (2022 in 2023), medtem ko je bil v ostalih letih večinoma negativen, zlasti v letih 2016, 2018 in 2020.

Z vidika vpliva na število prebivalcev in z vidika demografskih projekcij je aktualno gibanje skupnega selitvenega prirasta, torej vsote selitvenega prirasta s tujino in selitvenega prirasta med občinami. Ta skupna vsota (skupni selitveni prirast) je v grafikon 9 prikazana z linijo.

V tabeli 3 prikazujemo absolutne vrednosti selitvenega prirasta s tujino, selitvenega prirasta med občinami in selitvenega prirasta skupaj. Hkrati prikazujemo tudi »stopnje selitvenega prirasta« – selitveni prirast, izražen na 1000 prebivalcev.

Tabela 3: Naravni prirast in stopnje naravnega prirasta za MO Novo mesto v obdobju 2014–2023

	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Selitveni prirast s tujino	–9	79	–19	18	614	571	164	117	293	190
Selitveni prirast med občinami	–80	–27	–152	22	–150	–88	–344	12	117	87
Skupni selitveni prirast	–89	52	–171	40	464	483	–180	129	410	277
Selitveni prirast s tujino na 1000 prebivalcev	–0,2	2,2	–0,5	0,5	16,7	15,3	4,4	3,1	7,8	5,0
Selitveni prirast med občinami na 1000 prebivalcev	–2,2	–0,7	–4,2	0,6	–4,1	–2,4	–9,2	0,3	3,1	2,3
Skupni selitveni prirast na 1000 prebivalcev	–2,5	1,4	–4,7	1,1	12,6	13,0	–4,8	3,5	10,9	7,3

2.4.2 Razčlenitev (neto) selitev

Neto selitve pomenijo razliko med priselitvami in odselitvami. Z vidika demografskih projekcij so to vrednosti, ki vstopajo v analizo. Za vsebinsko razumevanje procesov in obsega dogajanja na določenem območju nas lahko zanimajo tudi vrednosti priselitev in odselitev ločeno, ne samo njuna razlika. Tako v grafikonu 10 prikazujemo poleg neto selitev ločeno tudi število priseljenih in število odseljenih. Vidimo lahko, da sta število odseljenih in število priseljenih mnogo večji kategoriji, kot pa so neto selitve. Že na ravni celotne Slovenije so priselitve in odselitve bistveno večje kot neto selitve, na ravni manjših območij pa je to še mnogo bolj izrazito. Na ravni države so namreč aktualne samo selitve s tujino, medtem ko so na ravni občin aktualne tudi medobčinske selitve.

Grafikon 10: Število priseljenih, odseljenih in neto priseljenih za MO Novo mesto v obdobju 2013–2023, **medobčinske selitve in selitve s tujino skupaj**

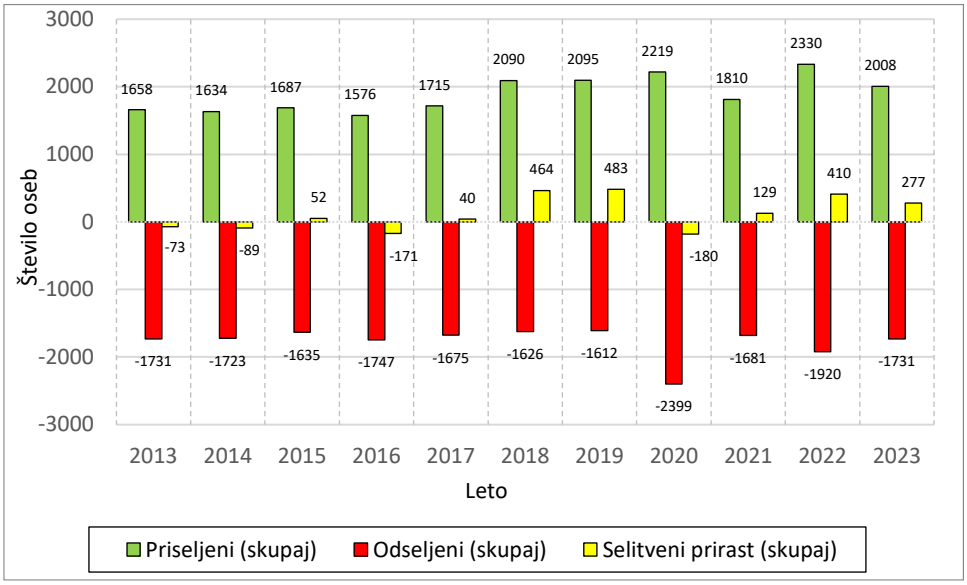

Vir: Statistični urad RS, 2025ac.

V grafikonu 11 tako prikazujemo ločeno medobčinske selitve (selitve med MO Novo mesto in drugimi občinami v Sloveniji) in ločeno meddržavne selitve (selitve med MO Novo mesto in tujino). Grafikon 11 kaže visoke vrednosti priselitev in odselitev, brez da bi bilo ob tem kaj dosti neto selitev. Definicija prebivalstva pravi, da če kdo biva ali namerava bivati na nekem območju eno leto ali več, šteje prebivalec tega območja. Torej, če gre nekdo na študij v Ljubljano, Maribor ali kako drugo občino v Sloveniji, četudi tam ima samo začasno bivališče, to šteje kot odselitev. Ko oseba študij konča in se vrne v MO Novo mesto, se to šteje kot selitev iz Ljubljane, Maribora itd. nazaj v MO Novo mesto. Gre tudi za ustanavljanje novih gospodinjstev s strani oseb iz npr. sosednjih občin. V veliki meri so se medobčinske priselitve in odselitve medsebojno izničile že na letni ravni, tako da so medobčinske neto selitve relativno majhne. V letu 2020 so znašale –344 oseb, medtem ko za ostala leta znaša povprečje zgolj –29 oseb na leto. Negativne vrednosti pomenijo, da se je v druge slovenske občine več prebivalcev iz MO Novo mesto odselilo, kot pa se jih je v MO Novo mesto priselilo.

Grafikon 11: Število priseljenih, odseljenih in neto selitev za MO Novo mesto v obdobju 2013–2023, **medobčinske selitve**

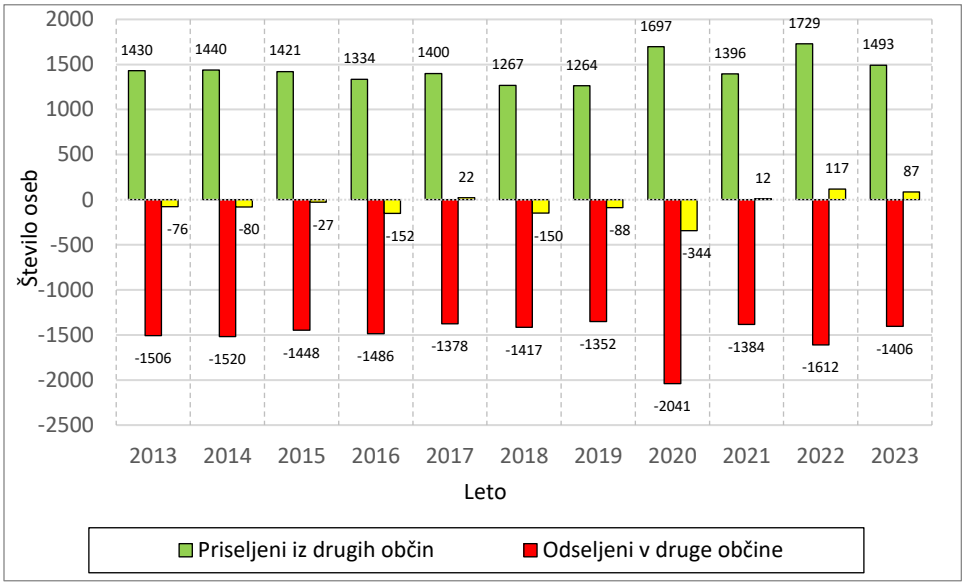

Vir: Statistični urad RS, 2025ac.

Večina neto selitev tako izhaja iz meddržavnih selitev, med MO Novo mesto in tujino. Grafikon 12 prikazuje, da je bilo do leta 2017 meddržavnih selitev malo – tako priselitev kot odselitev. V letu 2018 in naprej pa se je priseljevanje močno povečalo. Največje priselitve so bile v letih 2018 in 2019, ko se je iz tujine v MO Novo mesto priseljevalo več kot 800 oseb na leto. Tako se je v teh dveh letih število prebivalcev MO Novo mesto iz naslova neto selitev s tujino povečalo za skoraj 600 oseb na leto, kar predstavlja okrog 1,3 odstotno povečanje števila prebivalstva MO Novo mesto v posameznem letu oz. 2,6 odstotno rast v obeh letih skupaj. Ta rast je bila sicer v teh dveh letih nekoliko ublažena z negativnimi neto selitvami na medobčinski ravni, vendar je skupen selitveni prirast še vedno znašal 470 prebivalcev v enem in drugem letu.

Če pogledamo celotno obdobje 2014–2023, se je v teh desetih letih v MO Novo mesto iz naslova selitev med državami število prebivalcev povečalo za 2018 oseb. Iz naslova medobčinskih selitev pa se je v tem obdobju število prebivalcev zmanjšalo za 603 oseb. Skupni neto selitveni prirast za to obdobje torej znaša 1.415 oseb.

Grafikon 12: Število priseljenih, odseljenih in neto priseljenih za MO Novo mesto v obdobju 2013–2023, **selitve s tujino**

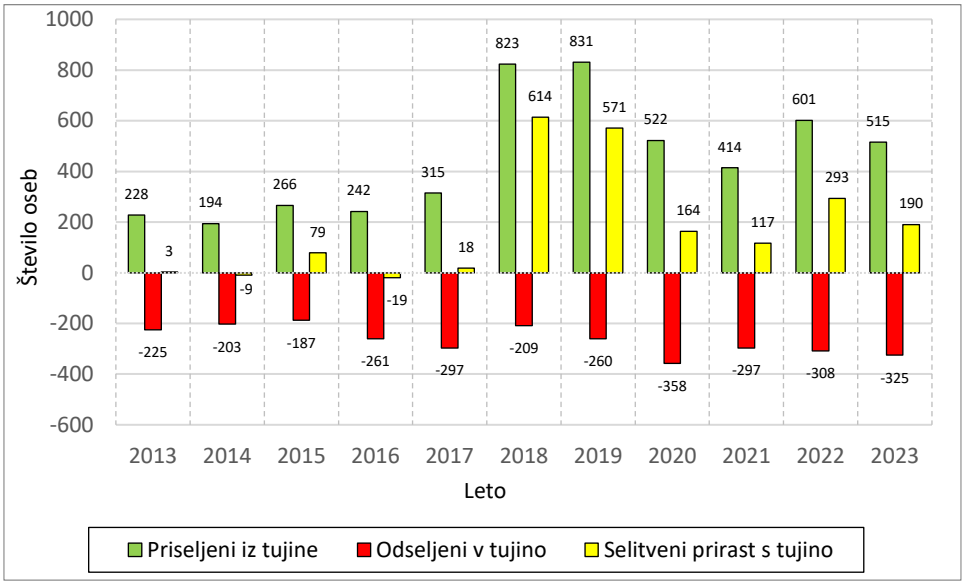

Vir: Statistični urad RS, 2025ac.

2.5 STAROSTNA SESTAVA PREBIVALCEV

Starost je ključna lastnost posameznikov, ki določa njihovo udejstvovanje in ekonomsko obnašanje. Ekonomsko gledano so otroci oz. mladi tisti, ki praviloma še ne delajo. V demografskih analizah se opredelijo s starostno skupino 0–14 let ali 0–19 let. Tradicionalno je bila bolj aktualna starost 0–14 let, vendar je z razvitostjo postala ekonomsko gledano bolj aktualna starost 0–19 let, saj velika večina prebivalcev nadaljuje izobraževanje na srednješolski ravni, veliko pa tudi še na terciarni ravni, zato je bolj aktualna razmejitev med otroci oz. mladimi in tistimi v delovni starosti starostna meja 20 let. Naslednja starostna skupina je 20–64 let in se imenuje »delovni kontingent« ali »prebivalstvo v delovni starosti«. V tej starostni skupini je večina prebivalcev prisotnih na trgu dela, bodisi kot zaposleni (Statistični urad RS jih imenuje »delovno aktivno prebivalstvo«) bodisi kot brezposelni. Določen del pa je tudi neaktiven (npr. vzdrževani dijaki ali študentje, gospodinje, osebe s posebnimi potrebami ipd.). V starosti 65 let pa jih večina ponovno več ni na trgu dela in velika večina jih ima status upokojenca.

V grafikonu 13 prikazujemo število in starostno sestavo prebivalstva MO Novo mesto na dan 1. 1. 2024. Podatki so bili pridobljeni po naročilu od Statističnega urada RS. Na domači strani Statističnega urada RS, v podatkovnem skladišču SiStat so namreč podatki na voljo po enoletnih

starostnih razredih samo za oba spola skupaj. Hkrati je najvišji starostni razred 85+ let. Pridobljeni podatki nam omogočajo prikaz po spolu in po starosti hkrati, obenem nam omogočajo prikaz po enoletnih starostnih razredih do starosti 89 let. Za razliko od javno objavljenih podatkov smo podatke dobili tudi še ločeno za starostne razrede 90–94, 95–99 in 100+ let. Za razčlenitev starostnih razredov 90–94 in 95–99 iz petletnih na enoletne starostne razrede smo uporabili relativno porazdelitev znotraj teh dveh petletnih starostnih razredov z ravni Slovenije. Pri morebitni uporabi enoletnih starostnih podatkov za MO Novo mesto iz priložene Excelove datoteke, ki je na voljo za enoletne starostne razrede, se torej moramo zavedati, da gre v teh najvišjih starostnih razredih za ocene na osnovi opisanih predpostavk.

Grafikon 13: Število in starostno spolna sestava prebivalstva MO Novo mesto na dan 1. 1. 2024

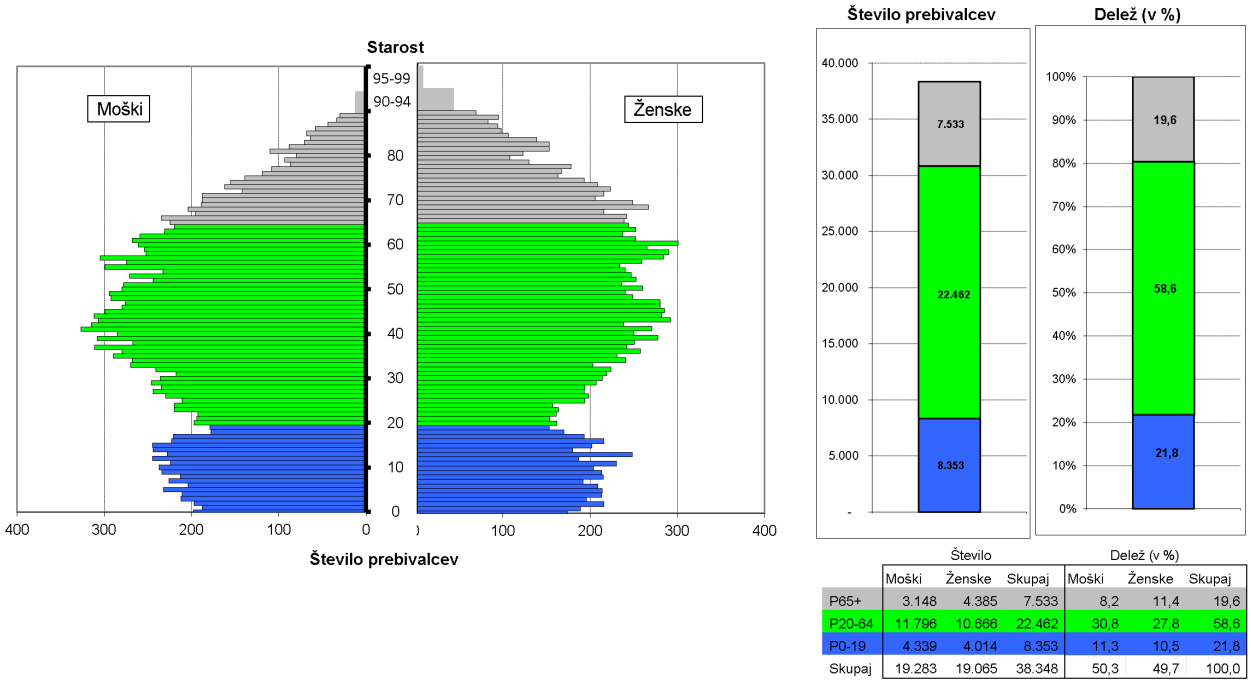

	Število			Delež (v %)		
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj
P65+	3.148	4.385	7.533	8,2	11,4	19,6
P20-64	11.796	10.666	22.462	30,8	27,8	58,6
P0-19	4.339	4.014	8.353	11,3	10,5	21,8
Skupaj	19.283	19.065	38.348	50,3	49,7	100,0

Vir: Statistični urad RS, 2025 (podatki po naročilu), Statistični urad RS, 2025w, 2025x.

V prilogi 1 prikazujemo na enak način še starostno in spolno sestavo za Slovenijo. V starostni piramidi, ki prikazuje enoletne starostne razrede, so nihanja med sosednjimi starostnimi razredi bistveno manjša. To je pričakovano, saj je prebivalstvo Slovenije mnogo večje od prebivalstva MO Novo mesto, zato je vpliv slučajnega dejavnika bistveno manjši.

Razen teh razlik v nihanju po enoletnih starostnih razredih, ki so predvsem posledica slučajnega dejavnika, sta relativni porazdelitvi prebivalcev po starosti podobni. Rezultate predstavljamo tudi v stolpčnem grafikonu in tabeli za tri starostne skupine, ki so aktualne z vidika demografsko-ekonomske analize. Starostna skupina 0–19 let predstavlja otroke oz. mlade, ki

povečini še niso delovno aktivni. Sledi starostna skupina 20–64 let, imenovana »delovni kontingent« oz. lahko tudi »osebe v delovni starosti«, od katerih je velika večina delovno aktivnih. V starostni skupini 65 let in več pa velika večina oseb več ni delovno aktivna, temveč upokojena. Porazdelitev prebivalstva po teh treh starostnih skupinah bo tudi ključna za ocenjevanje potreb po posameznih oblikah izobraževanja (vrtci, osnovne šole in srednje šole) pri starostni skupini 0–19 let oz. njenih starostnih podskupinah ali npr. potreb dolgotrajni oskrbi (domovi za starejše, patronaža, pomoč na domu) glede na gibanje števila oseb v višjih oz. najvišjih starostnih razredih (še posebej 80+ let). Podrobnejšo analizo s tega vidika bomo predstavili v okviru demografskih projekcij do leta 2060.

V starostni skupini 65 let in več ima MO Novo mesto za 2,2 odstotni točki manjši delež prebivalstva pa celotna Slovenija (19,6 % napram 21,8 %). Delež oseb v delovni starosti 20–64 let je v MO Novo mesto povsem isti kot na ravni Slovenije (58,6 %). To pomeni, da je na drugi strani delež otrok oz. mladih v starosti 0–19 let v MO Novo mesto ravno za omenjenih 2,2 odstotnih točk večji kot v Sloveniji (21,8 % napram 19,6 %).

V tabeli 4 prikazujemo gibanje celotnega števila prebivalstva (in razčlenjeno po teh treh starostnih skupinah) za obdobje od leta 2014 do 2024. Znotraj starostne skupine 65+ let v tabeli 4 ločeno prikazujemo še starostno skupino starih 80 let in več (angl. *oldest old*). V tej starosti namreč hitro naraščajo raznorazne omejitve, povezane z zdravstvenim stanjem, zaradi katerih posameznik potrebuje storitve dolgotrajne oskrbe, kot so pomoč na domu, patronaža, osebni asistent ali domovi za starejše. Za primerjavo prikazujemo v prilogi 2 te podatke še za celotno Slovenijo.

Tabela 4: Število in starostna sestava prebivalstva MO Novo mesto po posameznih starostnih skupinah v obdobju 2014–2023 (1. januar posameznega leta)

Starostna skupina	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**Rast 2014–2024**
	Število prebivalcev											
0–19	7.674	7.706	7.773	7.787	7.835	7.943	8.078	8.067	8.185	8.307	8.353	679 (8,8%)
20–64	22.745	22.605	22.519	22.308	22.175	22.475	22.710	22.366	22.302	22.412	22.462	–283 (–1,2 %)
65+	5.914	6.060	6.211	6.338	6.523	6.645	6.799	6.965	7.128	7.356	7.533	1.619 (27,4%)
80+	1.480	1.561	1.646	1.687	1.766	1.808	1.859	1.897	2.012	2.104	2.099	619 (41,8%)
Skupaj	37.813	37.932	38.149	38.120	38.299	38.871	39.446	39.295	39.627	40.179	40.447	2.634 (7,0%)
	Starostna sestava prebivalstva (v %)											
0–19 (%)	21,1	21,2	21,3	21,4	21,4	21,4	21,5	21,6	21,8	21,8	21,8	0,7 o.t.
20–64 (%)	62,6	62,2	61,7	61,2	60,7	60,6	60,4	59,8	59,3	58,9	58,6	–4,0 o.t.
65+ (%)	16,3	16,7	17,0	17,4	17,9	17,9	18,1	18,6	18,9	19,3	19,6	3,4 o.t.
80+ (%)	4,1	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9	4,9	5,1	5,3	5,5	5,5	1,4 o.t.
Skupaj (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Vir: Statistični urad RS, 2025u.

Tabela 4 prikazuje, da se je število otrok in mladih v starosti 0–19 let v desetletnem obdobju od 1. 1. 2024 do 1. 1. 2024 v MO Novo mesto povečalo za 679 oseb, kar je povečanje za 8,8 %. To je hkrati predstavljalo povečanje deleža te starostne skupine v celotnem prebivalstvu za 0,7 odstotnih točk (z 21,1 % vseh prebivalcev v letu 2014 na 21,8 % v letu 2024). Na drugi strani se je število starih 65 let v zgolj 10 letih povečalo za 1.619 prebivalcev, kar predstavlja kar 27,4 % porast. Izraženo kot delež celotnega prebivalstva, je delež narasel z 16,3 % v letu 2014 na 19,6 % v letu 2024. Znotraj te starostne skupine pa se je še posebej intenzivno povečalo število starih 80 let in več, saj je bil porast 619 oseb, kar predstavlja kar 41,8 % povečanje števila prebivalstva te starosti v zgolj 10 letih. Izraženo kot delež v celotnem prebivalstvu je to porast za 1,4 odstotne točke (o.t.), saj je delež porasel s 4,1 % v letu 2014 na 5,5 % v letu 2024. Vmesna starostna kategorija pa je prebivalstvo v delovni starosti, ki se je v tem obdobju zmanjšalo za 283 oseb, kar predstavlja upad za 1,2 %. Mnogo močnejši pa je ta upad, če ga izrazimo kot delež vseh prebivalcev, saj je število prebivalstva v tem obdobju močno poraslo – kar za 7,0 %. Ta absolutni upad števila prebivalcev v delovni starosti v višini 1,2 % predstavlja v tem bistveno večjem številu prebivalstva kar upad za 4,0 odstotne točke – z 62,6 % v letu 2014 na zgolj 58,6 % v letu 2024.

Že v obdobju zadnjih 10 let je torej bila MO Novo mesto deležna hitrega staranja prebivalstva, kar pomeni povečevanja deleža prebivalcev v starosti 65 let in več (za 3,4 odstotne točke). Hkrati se je ob tem predvsem znižal delež prebivalcev v delovni starosti (za 4,0 odstotne točke). Kot bomo videli v poglavju o demografskih projekcijah, se bo ta trend staranja prebivalstva hitro nadaljeval tudi v prihodnjih desetletjih. Ob tem se je v preteklosti nekoliko povečeval tudi delež otrok oz. mladih v starosti 0–19 let. V prihodnjih letih se bo to spremenilo v smer rahlega zmanjševanja tega deleža, ker bodo v rodno dobo vstopale številčno manjše generacije žensk, zato se bo število živorojenih zmanjšalo. Tako projekcije kažejo, da bo v obdobju do leta 2060 delež otrok oz. mladih v starosti 0–19 let predvidoma gibal na nekoliko nižji ravni, kot je trenutno.

V prilogi 2 predstavljamo za primerjavo enako tabelo kot za MO Novo mesto (tabela 17) še za Slovenijo. Tako vidimo, da je bila rast števila prebivalstva MO Novo mesto precej višja od rasti prebivalstva Slovenije (7,0 % napram 4,2 %). Kot smo ugotavljali že prej, je delež otrok in mladih v starosti 0–19 let v MO Novo mesto višji kot v Sloveniji, delež starih 65 in več pa nižji kot v Sloveniji. Vse to so pričakovani rezultati, glede na to, da je rodnost v MO bistveno višja, hkrati pa je višje tudi neto priseljevanje (pri čemer se priseljujejo predvsem mladi).

2.6 IZOBRAZBENA SESTAVA

Za celovito razumevanje trenutnega družbeno-ekonomskega stanja in načrtovanje prihodnjega razvoja je pomembno poznati tudi izobrazbeno sestavo prebivalstva. V tabeli 5 prikazujemo prebivalstvo v starosti 15 let in več, podrobno razčlenjeno po posameznih stopnjah izobrazbe.

Tabela 5: Izobrazbena sestava prebivalstva v starosti 15 let in več v MO Novo mesto, število oseb

	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Izobrazba – SKUPAJ	30471	30436	30522	30421	30460	30874	31255	31062	31227	31658
Osnovnošolska ali manj – skupaj	**8016**	**7771**	**7616**	**7382**	**7195**	**7006**	**6955**	**6847**	**6839**	**6918**
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	1369	1293	1249	1192	1136	1092	1069	1041	1022	1038
Osnovnošolska	6647	6478	6367	6190	6059	5914	5886	5806	5817	5880
Srednješolska – skupaj	**15241**	**15196**	**15146**	**15038**	**15088**	**15505**	**15809**	**15681**	**15653**	**15734**
Nižja poklicna, srednja poklicna	6384	6310	6243	6249	6243	6480	6626	6585	6510	6574
Srednja strokovna, srednja splošna	8857	8886	8903	8789	8845	9025	9183	9096	9143	9160
Višješolska, visokošolska – skupaj	**7214**	**7469**	**7760**	**8001**	**8177**	**8363**	**8491**	**8534**	**8735**	**9006**
Visokošolska 1. stopnje ipd.	3366	3527	3699	3763	3870	3917	4000	4118	4241	4407
Visokošolska 2. stopnje ipd.	3363	3439	3537	3664	3718	3840	3873	3803	3887	3997
Visokošolska 3. stopnje ipd.	485	503	524	574	589	606	618	613	607	602

Vir: Statistični urad RS, 2025z.

Da bomo lahko primerjali izobrazbeno sestavo MO Novo mesto s celotno Slovenijo, prikazujemo v tabeli 2 tudi sestavo v obliki deležev (v odstotkih). Vidimo, da predstavljajo skozi celotno preučevano obdobje osebe s srednješolsko izobrazbo približno polovico vseh prebivalcev v starosti 15 let in več. Delež prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj je v letu 2014 znašal 26,3 %, do leta 2023 pa se je znižal na 21,9 %. Na drugi strani se je delež prebivalcev z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo ali več v tem obdobju povečal z 23,7 % na 28,4 %. Gre za pričakovano gibanje, saj imajo mlajše generacije v splošnem bistveno višjo dosežno stopnjo izobrazbe in sčasoma predstavljajo vedno večji delež vseh prebivalcev. Na drugi strani se delež starejših, ki imajo v splošnem bistveno nižjo doseženo stopnjo izobrazbe, v času vedno bolj zmanjšuje. Za ta proces pričakujemo, da se bo nadaljeval tudi v prihodnje.

Tabela 2: Izobrazbena sestava prebivalstva v starosti 15 let in več v MO Novo mesto, v odstotkih

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Izobrazba – SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Osnovnošolska ali manj – skupaj	**26,3**	**25,5**	**25,0**	**24,3**	**23,6**	**22,7**	**22,3**	**22,0**	**21,9**	**21,9**
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	4,5	4,2	4,1	3,9	3,7	3,5	3,4	3,4	3,3	3,3
Osnovnošolska	21,8	21,3	20,9	20,3	19,9	19,2	18,8	18,7	18,6	18,6
Srednješolska – skupaj	**50,0**	**49,9**	**49,6**	**49,4**	**49,5**	**50,2**	**50,6**	**50,5**	**50,1**	**49,7**
Nižja poklicna, srednja poklicna	21,0	20,7	20,5	20,5	20,5	21,0	21,2	21,2	20,8	20,8
Srednja strokovna, srednja splošna	29,1	29,2	29,2	28,9	29,0	29,2	29,4	29,3	29,3	28,9
Višješolska, visokošolska – skupaj	**23,7**	**24,5**	**25,4**	**26,3**	**26,8**	**27,1**	**27,2**	**27,5**	**28,0**	**28,4**
Visokošolska 1. stopnje ipd.	11,0	11,6	12,1	12,4	12,7	12,7	12,8	13,3	13,6	13,9
Visokošolska 2. stopnje ipd.	11,0	11,3	11,6	12,0	12,2	12,4	12,4	12,2	12,4	12,6
Visokošolska 3. stopnje ipd.	1,6	1,7	1,7	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9

Vir: Statistični urad RS, 2025z.

Grafikon 14 prikazuje ta proces še grafično in hkrati primerja gibanje v MO Novem mestu z gibanjem v celotni Sloveniji. Za večjo preglednost prikazujemo posamezne podrobne stopnje izobrazbe za zgolj tri izobrazbene skupine (ne pa za vse, ki jih prikazuje tabela 2): a) osnovnošolska ali manj, b) srednješolska ter c) višješolska in visokošolska (ali več). Glede osnovnošolske izobrazbe ali manj sta tako raven kot gibanje v času za MO Novo mesto in Slovenjo zelo podobni. Kar se višješolske in visokošolske izobrazbe (ali več) tiče, pa je bil v MO Novo mesto v letu 2013 delež za 3,1 odstotne točke višji kot v Sloveniji (23,7 % napram 20,5 %). Do leta 2023 se je pozitivna razlika ohranjala, čeprav se je nekoliko zmanjšala – na 2,6 odstotne točke (28,4 % v MO Novo mesto in 25,9 % v Sloveniji). Preostali delež predstavljajo posamezniki s srednješolsko izobrazbo. To pomeni, da bo delež posameznikov s srednješolsko izobrazbo v MO Novo mesto ustrezno manjši kot v Slovenji, glede na to, da je delež terciarno izobraženih posameznikov večji, delež posameznikov z osnovno šolo (ali manj) pa enak kot v Sloveniji. V letu 2014 je bila razlika –2,7 odstotne točke (50,0 % v MO Novo mesto napram 52,7 % v Sloveniji) in tudi v letu 2023 je razlika enaka (49,7 % v MO Novo mesto napram 52,4 % v Sloveniji). Podatki torej kažejo, da ima prebivalstvo MO Novo mesto boljšo izobrazbeno sestavo od Slovenije.

Grafikon 14: Izobrazbena sestava prebivalstva v starosti 15 let in več v MO Novo mesto in Sloveniji po treh stopnjah izobrazbe

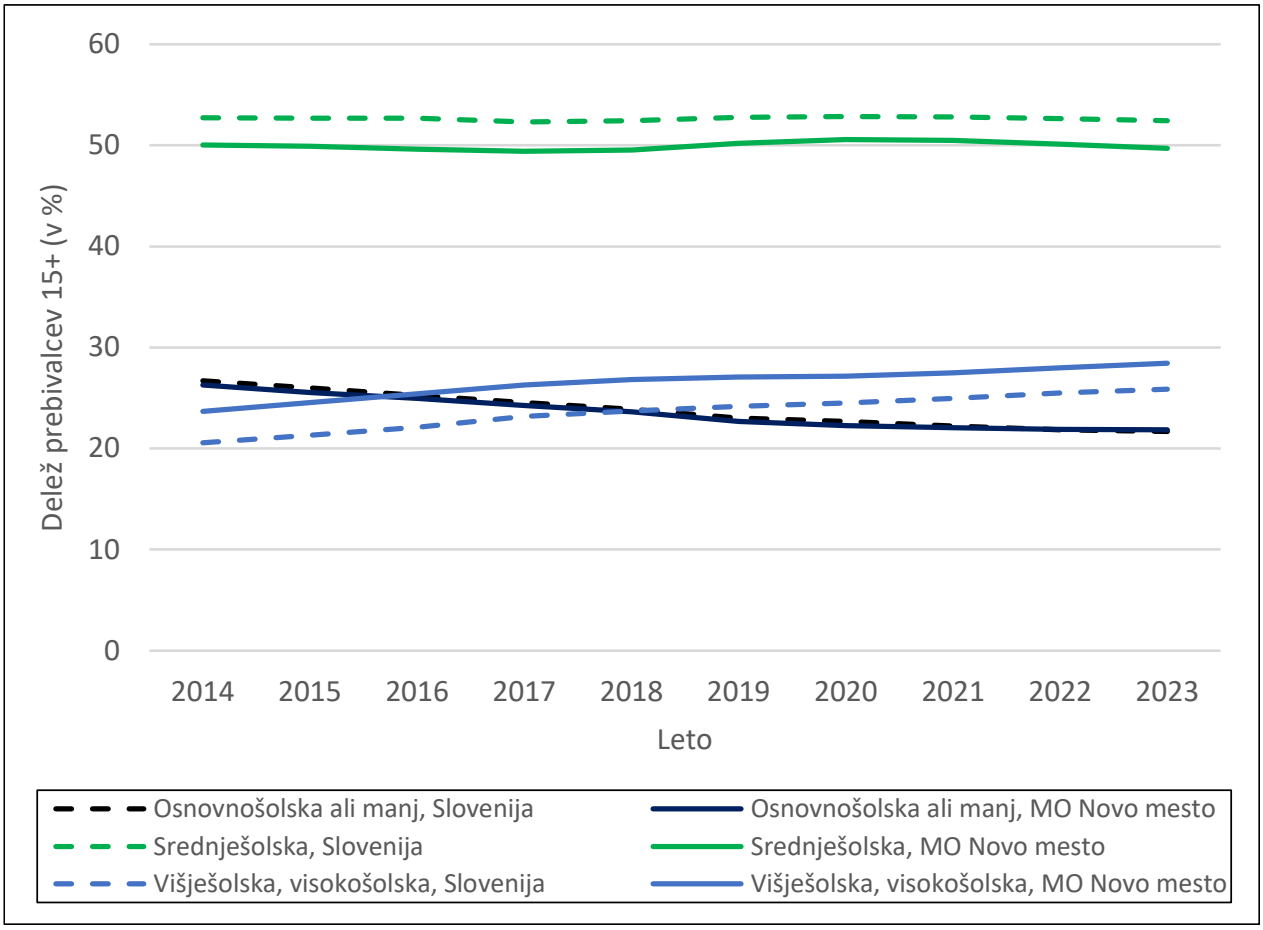

Vir: Statistični urad RS, 2025z.

2.6.1 Vključenost v izobraževanje

V nadaljevanju prikazujemo gibanje števila vključenih v posamezne ravni izobraževanja, ki je odvisno od gibanja števila prebivalcev v posamezni starosti in stopenj njihove vključenosti v izobraževanje. Za projekcije gibanja v prihodnje bomo potrebovali razčlenitev na ti dve sestavini. Pri analizi preteklega gibanja se osredotočamo predvsem na gibanje števila vključenih, v nekaterih primerih pa tudi na gibanje stopenj vključenosti.

Grafikon 15 prikazuje gibanje števila otrok, vključenih v vrtec v MO Novo mesto. Do leta 2017/18 je število otrok v vrtcih naraščalo, nato je začelo upadati. Upadati je začelo število otrok v vrtcih v 2.

starostnem obdobju (starost 3 leta do vstopa v šolo), medtem ko je v 1. starostnem obdobju (starost eno in dve leti) približno stagniralo.

Grafikon 15: Število otrok, vključenih v vrtec (skupaj in po starostnih obdobjih) v MO Novo mesto v obdobju od 2013/14 do 2023/24

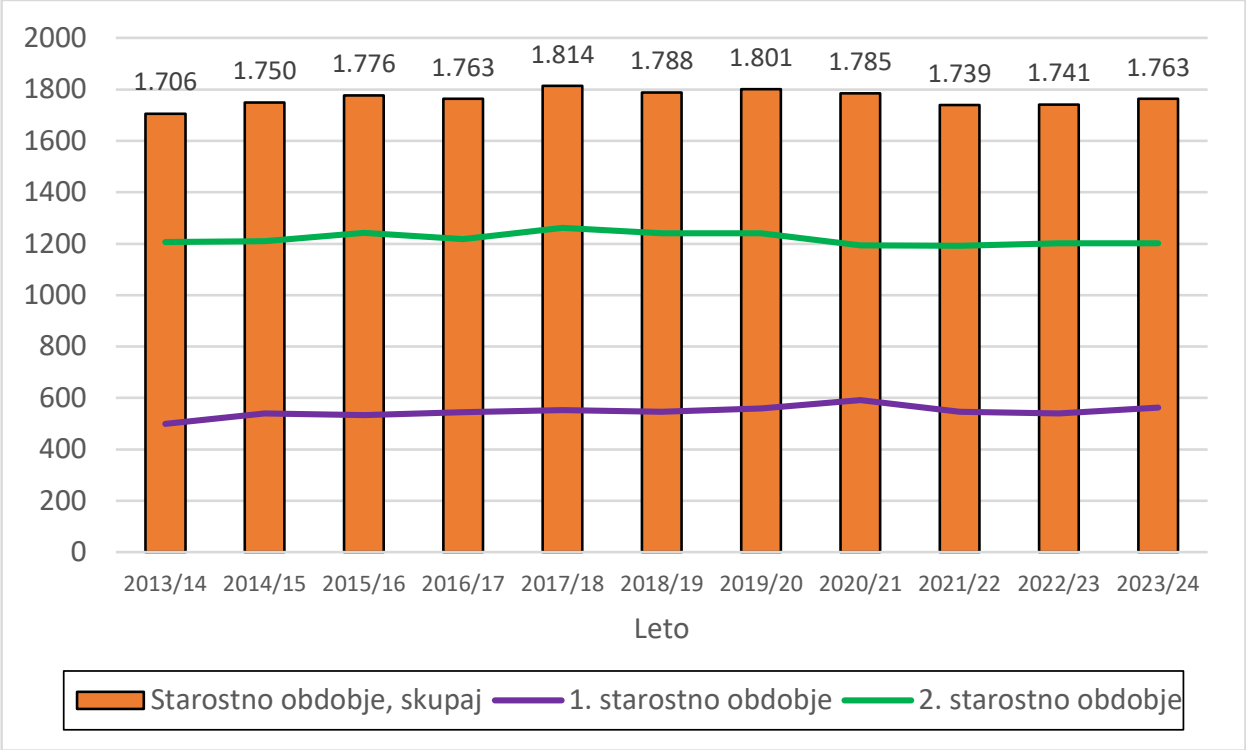

Opomba: 1. starostno obdobje vključuje otroke v starosti enega in dve leti; 2. starostno obdobje vključuje otroke v starosti 3 leta do vstopa v šolo.
Vir: Statistični urad RS, 2025ah.

Grafikon 16 prikazuje stopnje vključenosti otrok v vrtec za obdobje od 2013/14 do 2023/24. Do leta 2017/18 so stopnje vključenosti v MO Novo mesto v 1. starostnem obdobju (ena in dve leti starosti) naraščale, v 2. starostnem obdobju (v starosti tri do pet let) pa približno stagnirale. V 1. starostni skupini so s 55 % v letu 2013/14 do leta 2017/18 narasle na 65 %. V tem obdobju je bilo podobno tudi gibanje v Sloveniji. Po letu 2018/19 pa se je v MO Novo mesto stopnja vključenosti v vrtec znižala z 80 % na okrog 77 % in se na tej ravni ustalila. To znižanje je bilo posledica zniževanja stopenj vključenosti v 2. starostni skupini z okrog 90 % na okrog 85 %. V 1. starostni skupini namreč stopnja vključenosti ni upadla. Na drugi strani pa na ravni Slovenije do tega znižanja ni prišlo, temveč se stopnja vključenosti še naprej giblje na ravni okrog 90 %.

Grafikon 16: Število otrok, vključenih v vrtec (skupaj in po starostnih obdobjih), v MO Novo mesto in Sloveniji v obdobju od 2013/14 do 2023/24

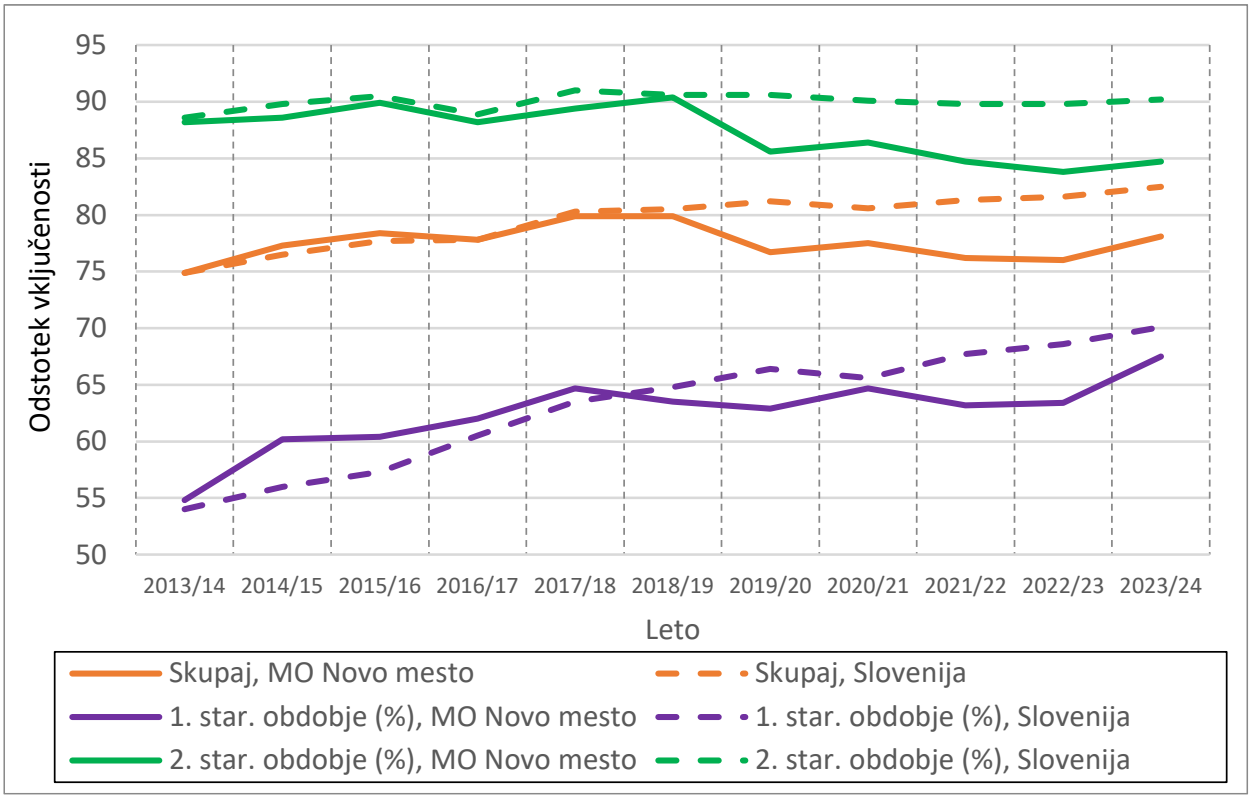

Opomba: 1. starostno obdobje vključuje otroke v starosti enega in dve leti; 2. starostno obdobje vključuje otroke v starosti 3 do 5 let.

Vir: Statistični urad RS, 2025a.

Predstavljeno znižanje stopenj vključenosti v vrtec je prispevalo k zniževanju števila vključenih v vrtec, ki smo ga predstavili na grafikonu 15. Kot bomo prikazali v projekcijah, v prihodnjih letih pričakujemo nadaljnje zmanjševanje števila otrok v vrtcih, saj bo zaradi nizke rodnosti in neugodne starostne sestave žensk v rodni dobi število živorojenih upadalo.

2.7 DNEVNE DELOVNE SELITVE

Na ravni občine imamo lahko opravka z obsežnimi dnevnimi selitvami, ki lahko zelo dopolnijo sliko o številu prebivalcev, ki tam živijo, in smo jo predstavili v dosedanjih prikazih. Narava občine je npr. lahko takšna, da predstavlja center širšega območja in privablja ljudi iz okolice, ali pa npr. predstavlja pretežno spalno naselje, kjer ljudje sicer formalno bivajo, sicer pa se vozijo na delo, kulturno, športno in drugače pa se lahko udejstvujejo kje drugje.

V grafikonu 17 tako predstavljamo indeks delovne migracije, ki predstavlja razmerje med številom zaposlenih v posamezni občini in številom delovno aktivnih prebivalcev v tej občini, pomnoženo s 100, da dobimo indeks. Če je indeks nad 100, občina privablja delovno aktivne iz drugih občin, saj je v njej zaposleno več delovno aktivnih oseb, kot pa jih v tej občini prebiva (ima tu običajno prebivališče, kar je kriterij za to, da nekdo šteje kot prebivalec te občine). Če je indeks pod 100, pa velja obratno – zaposleni iz te občine hodijo na delo v druge občine v večji meri, kot pa hodijo zaposleni iz drugih občin v to občino.

Grafikon 17: Indeks delovne migracije za 12 slovenskih mestnih občin

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SLOVENIJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Celje	149,3	149,0	146,9	143,1	142,3	143,2	148,7	148,7	146,9	147,0	144,5
Koper	109,0	117,6	116,2	113,5	112,1	113,1	110,0	108,5	106,6	105,8	106,1
Kranj	100,3	100,6	100,4	100,4	101,3	101,1	100,9	103,0	102,9	99,6	97,2
Krško	86,5	85,9	87,6	89,4	88,9	89,4	94,2	94,2	95,4	95,7	96,2
Ljubljana	187,1	185,0	184,5	184,7	184,6	182,6	189,9	191,1	190,9	189,8	188,0
Maribor	148,5	149,0	149,5	149,3	149,9	150,2	150,9	149,9	148,7	148,6	147,4
Murska Sobota	184,9	182,4	180,9	179,9	179,9	183,9	187,4	187,0	184,3	184,6	187,4
Nova Gorica	119,7	119,8	119,2	118,0	114,1	113,0	113,4	111,1	108,7	109,1	109,3
Novo mesto	148,9	152,8	153,8	152,6	153,4	154,4	151,5	149,0	145,4	145,4	146,3
Ptuj	137,1	139,0	137,7	140,2	137,2	138,6	140,2	143,4	147,3	144,0	146,2
Slovenj Gradec	114,5	112,1	112,6	117,1	120,9	118,5	120,9	116,5	114,3	111,8	112,2
Velenje	126,1	125,0	122,6	120,2	118,9	116,8	113,0	113,3	110,2	109,6	114,7

Opomba: Indeks delovne migracije je izračunan kot delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov) po občini delovnega mesta ulomljeno delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov) po občini prebivališča krat 100
Vir: Statistični urad RS, 2025b.

Za MO Novo mesto je indeks delovne migracije v letu 2024 znašal kar 146,3, kar pomeni, da na vsakih 100 delovno aktivnih prebivalcev občine pride 146,3 delovno aktivnih oseb, ki v občini delajo, vendar v njej ne prebivajo. Lahko bi tudi rekli, da je v MO Novo mesto delalo 46,3 odstotka več delovno aktivnih, kot pa jih v občini prebiva. To kaže na sposobnost MO Novo mesto, da neto privablja delovno aktivne iz drugih slovenskih občin, predvsem okoliških. Indeks delovne migracije je leta 2014 znašal 148,9, do leta 2019 se je povečal celo na 154,4, nato pa je do leta 2024 upadel na omenjenih 146,3. Glede na ta kazalnik je MO Novo mesto četrta med slovenskimi mestnimi občinami. Višji indeks delovnih migracij imata Ljubljana (188,0) in Murska Sobota (187,4), nekoliko višjo vrednost pa ima še Maribor (147,4).

Vrednosti indeksa delovne migracije so odvisne predvsem od velikosti (mestne) občine, bližine večje občine, kamor bi delovno aktivni prebivalci gravitirali zaradi zaposlitvenih možnosti, ter oddaljenosti drugih večjih središč, ki bi jim konkurirala. Mestna občina Novo mesto ima zaradi ugodne kombinacije teh dejavnikov visoko uvrstitev med slovenskimi mestnimi občinami.

2.8 AKTIVNO PREBIVALSTVO

Aktivno prebivalstvo sestavljata dve kategoriji: 1) delovno aktivno prebivalstvo in 2) brezposelni. Mišljeni so torej prebivalci, ki so bodisi zaposleni bodisi bi želeli biti zaposleni in predstavljajo razpoložljivo delovno silo – dejansko oz. potencialno delo kot proizvodni dejavnik. V zelo ugodnih gospodarskih razmerah, kot so bile v letu 2024, velika večina oseb najde zaposlitev, zato je število prijavljenih brezposelnih na Zavodu za zaposlovanje nizko. Najprej bomo predstavili delovno aktivno prebivalstvo, nato pa še brezposelne v MO Novo mesto.

2.8.1 Delovno aktivno prebivalstvo

Statistični urad RS uporablja delovno aktivno prebivalstvo kot prevod za *»persons in employment«*. V grafikonu 18 prikazujemo gibanje števila delovno aktivnih v obdobju od leta 2014 do 2024. Vidimo trend naraščanja, ki je bil v letu 2020 prekinjen s pandemijo covida-19, vendar od leta 2021 število delovno aktivnih ponovno narašča. Hkrati vidimo, da je precej več delovno aktivnih moških kot pa žensk. V obdobju 2014 do 2024 se je število delovno aktivnih povečalo s 14.682 na 17.376, kar predstavlja 18,3 % povečanje. Za enak odstotek se je povečalo tudi število delovno aktivnih za celotno Slovenijo. Ob tem se je število prebivalcev v starosti 20–64 let v MO Novo mesto zmanjšalo za 1,2 % (za Slovenijo se je zmanjšalo za 4,5 %). Močno povečanje števila delovno aktivnih, ki je bilo prisotno kljub zmanjšanju števila prebivalcev v starosti 20–64 let, je predvsem posledica: a) poznejšega upokojevanja in b) izboljševanja gospodarskih razmer. Leto 2014 je namreč še bilo pod vplivom velike gospodarske krize, ki se je v svetu začela leta 2008, od leta 2014 naprej pa so se ekonomske razmere vedno bolj izboljševale.

Grafikon 18: Število delovno aktivnih v MO Novo mesto v obdobju 2014–2024 (letna povprečja)

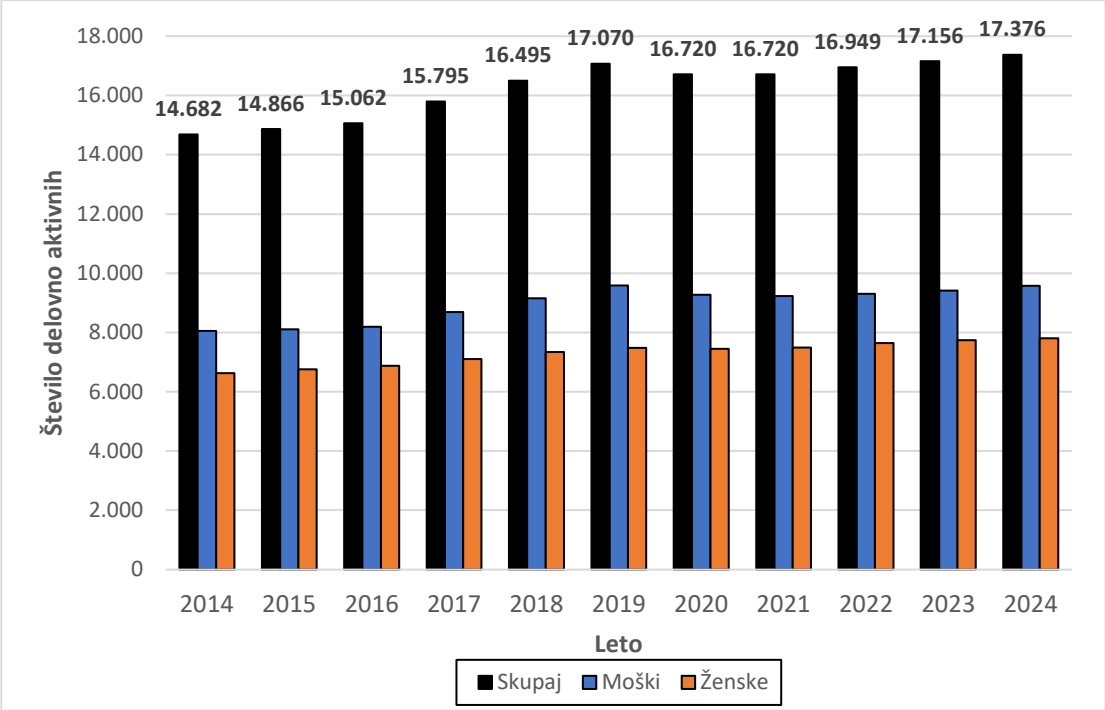

Vir: Statistični urad RS, 2025s.

Poznejše upokojevanje je posledica več dejavnikov. Eden dejavnik je, da so se pogoji za upokojitev v tem obdobju zaostrili, tako da so posamezniki pozneje izpolnjevali pogoje za upokojitev. Drugi dejavnik je, da so imeli zaradi poznejšega vstopanja na trg dela in prekinitev kariere z brezposelnostjo – kar v času socializma ni bila praksa – posamezniki v starosti okrog 60. leta starosti vedno manj pokojninske dobe. To pomeni, da so ob istih kriterijih za upokojitev vedno pozneje izpolnjevali pogoj za upokojitev s 40 leti pokojninske dobe v starosti 60 let. Zato so morali nadaljevati z delom do vedno višje starosti, ko so dosegli zahtevanih 40 let pokojninske dobe nekje med starostjo 60 in 65 let (npr. z uveljavljanjem otrok pa je bila upokojitev možna tudi že nekoliko prej). V starosti 65 let pa so se lahko posamezniki upokojili že s samo 15 let zavarovalne dobe. Hkrati so se v tem obdobju tudi povišale finančne vzpodbude za prostovoljno ostajanje v zaposlitvi. Prva tri leta po izpolnitvi polnih pogojev za upokojitev in doseženih 40 letih pokojninske dobe se je namreč posameznike, ki so nadaljevali z delom, nagradilo z mnogo višjim odmernim odstotkom. Hkrati so zraven plače prejemali še del pokojnine, ki bi jo sicer začeli prejemati v primeru upokojitve.

V grafikonu 19 prikazujemo stopnje delovne aktivnosti za MO Novo mesto ločeno po spolu za leto 2014 in 2024. Stopnje delovne aktivnosti so se v tem 10-letnem obdobju močno povišale v vseh starostnih razredih (pomik »navzgor« na višje ravni), kar povezujemo predvsem z

izboljševanjem gospodarskih razmer. Z izboljševanjem ekonomskih razmer se znižuje brezposelnost, kot bomo prikazali v grafikonu 20, hkrati pa se lahko aktivirajo posamezniki, ki so bili prej neaktivni zaradi nizkih plač, hkrati pa je bila verjetnost uspešnosti pri iskanju dela manjša. Kot pričakovano, so se zaradi daljšega ostajanja v zaposlitvi bistveno povišale stopnje delovne aktivnost v starosti 55–59 let in 60–64 let. Hkrati so se stopnje delovne aktivnosti močno povišale v nižjih starostnih razredih, to je v starostnih razredih do vključno 30–34 let, kjer so sicer stopnje brezposelnosti v slabih ekonomskih razmerah najvišje. Vidimo tudi, da imajo moški višje stopnje delovne aktivnosti kot ženske.

Grafikon 19: Stopnje delovne aktivnosti v MO Novo mesto v letu 2014 in 2024, ločeno po spolu

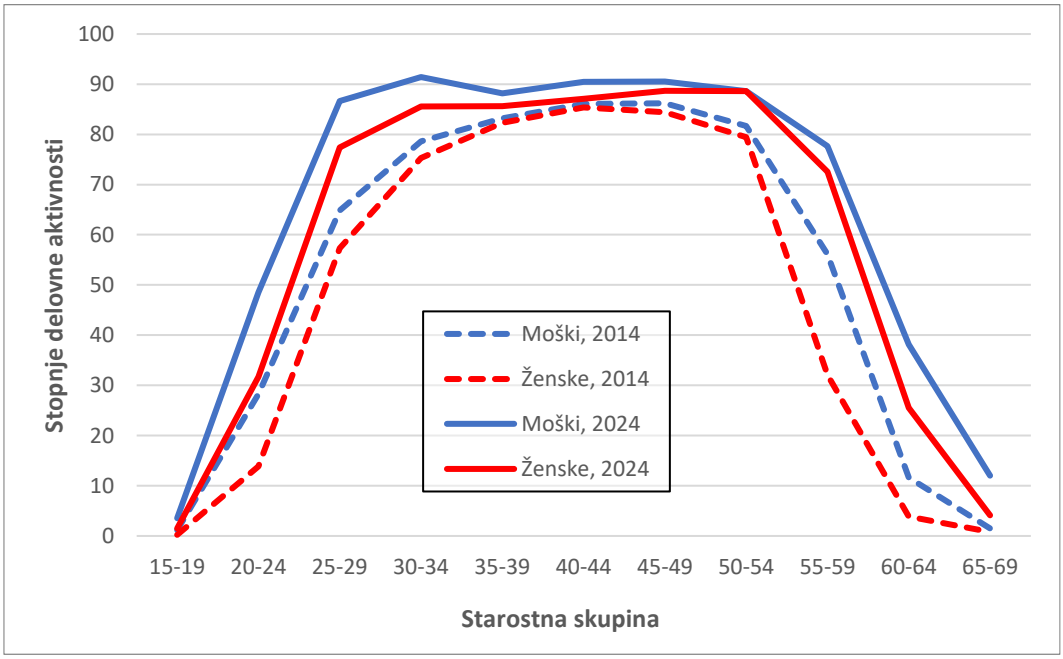

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c.

Tabela 6 in tabela 7 prikazujeta stopnje delovne aktivnosti tudi za vsa vmesna leta med 2014 in 2024. Pri izračunu smo podatke o številu delovno aktivih v posameznem petletnem starostnem razredu, ki so na voljo na domači strani Statističnega urada RS za 31. 12. predhodnega koledarskega leta, delili s številom prebivalcev na dan 1. 1. tekočega koledarskega leta. Za namene primerjave v prilogi 4 navajamo stopnje delovne aktivnosti po starosti in spolu za obdobje 2014–2024 tudi za Slovenijo. Vidimo lahko, da so stopnje delovne aktivnosti v MO Novo mesto višje kot v Sloveniji, kar je ekonomsko gledano pozitivno.

Tabela 6: Stopnje delovne aktivnosti (v %) za moške v MO Novo mesto v obdobju 2014–2024 po petletnih starostnih razredih

Starost	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
15–19	1,2	2,4	1,5	3,7	4,4	7,2	6,0	3,0	5,9	4,8	3,5
20–24	28,2	33,8	33,0	37,2	62,0	69,4	61,0	54,6	54,7	50,2	48,5
25–29	64,9	69,8	68,6	73,6	87,1	87,5	86,8	83,2	85,6	88,1	86,6
30–34	78,6	82,7	81,2	82,6	89,3	89,7	89,9	86,9	88,1	89,0	91,4
35–39	83,2	85,7	84,9	85,7	90,5	90,2	90,4	88,6	88,4	89,0	88,2
40–44	86,1	86,8	84,9	87,9	90,5	89,6	90,9	88,3	89,4	91,2	90,4
45–49	86,2	88,0	85,5	88,0	89,2	91,0	89,4	88,5	90,1	89,7	90,5
50–54	81,7	83,9	82,9	84,1	87,3	89,8	88,2	86,6	88,6	88,0	88,6
55–59	56,1	59,3	60,0	64,8	69,4	72,8	74,0	73,6	74,5	76,0	77,6
60–64	11,7	13,7	15,1	15,9	20,6	25,9	28,3	32,0	34,5	37,4	38,2
65–69	1,5	1,7	1,6	2,9	3,5	3,6	4,9	8,6	9,0	11,1	12,0

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c.

Tabela 7: Stopnje delovne aktivnosti (v %) za ženske v MO Novo mesto v obdobju 2014–2024 po petletnih starostnih razredih

Starost	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
15–19	0,2	0,5	0,6	1,1	1,4	1,7	1,7	0,9	1,7	1,8	1,5
20–24	13,9	14,6	16,4	16,6	22,9	30,6	33,8	31,9	32,3	32,1	31,7
25–29	57,3	57,6	58,9	63,7	67,2	70,3	68,3	71,6	73,4	75,0	77,4
30–34	75,3	76,4	74,4	77,3	77,4	80,0	81,5	80,9	83,0	82,9	85,6
35–39	82,3	82,8	82,3	83,6	84,5	83,2	82,6	81,5	83,8	84,3	85,6
40–44	85,4	85,6	86,4	86,7	87,4	88,5	87,3	84,8	88,1	87,7	87,1
45–49	84,4	84,7	83,8	84,0	85,5	87,0	87,4	87,1	87,5	89,0	88,7
50–54	79,4	81,1	82,0	83,9	84,0	85,6	85,7	84,0	84,9	86,9	88,6
55–59	32,1	38,7	46,9	51,7	59,3	64,8	68,9	70,8	71,6	71,2	72,5
60–64	3,9	5,0	6,1	7,7	11,5	13,8	15,4	20,0	20,2	23,2	25,5
65–69	0,8	0,9	0,8	0,6	1,3	1,4	1,7	2,7	2,7	3,4	4,1

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c.

2.8.2 Brezposelni

Grafikon 20 prikazuje, da se je stopnja registrirane brezposelnosti v obdobju 2014–2024 znižala z 11,9 % na vsega 4,9 %. Podobno velja tudi za stopnjo registrirane brezposelnosti na ravni Slovenije, pri čemer je bila v MO Novo mesto do leta 2022 nižja kot v Sloveniji, v letih 2023 in

2024 pa je postala rahlo višja od stopnje brezposelnosti za celotno Slovenijo. V letu 2024 je bila stopnja registrirane brezposelnosti najnižja v celotnem obdobju samostojne Slovenije. Kot smo že navedli, je to bil eden izmed ključnih razlogov za naraščanje števila delovno aktivnih prebivalcev v obdobju 2014–2024.

Grafikon 20: Stopnja registrirane brezposelnosti v MO Novo mesto in Sloveniji v obdobju 2014–2024 (letna povprečja)

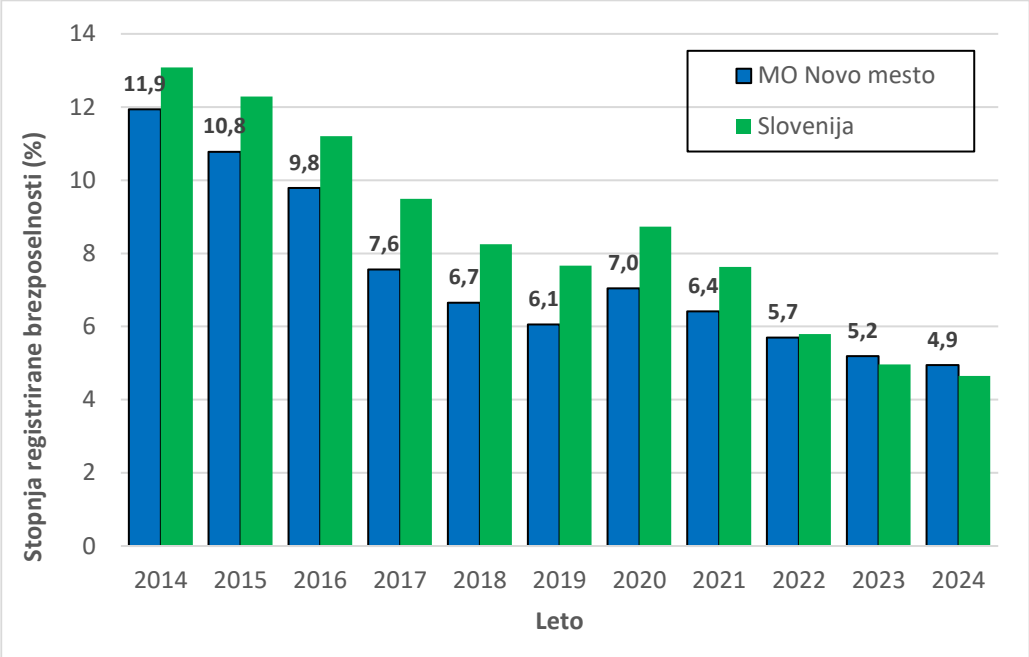

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 2025.

Pri predstavljenih vrednostih gre za registrirano stopnjo brezposelnosti, ki je edina na voljo na ravni občin. Za njen izračun se namreč uporabljajo registrski podatki, kar pomeni, da je zajeta celotna populacija brezposelnih. Daleč najpomembnejši in v praksi skoraj edini kriterij za opredelitev brezposelne osebe po tej definiciji je, če je oseba prijavljena na Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelna oseba.

Druga stopnja brezposelnosti, ki se izračunava v Sloveniji, pa je stopnja anketne brezposelnosti. Ta se izračunava na osnovi anketnih podatkov, pri čemer se za opredelitev brezposelne osebe uporabi definicija mednarodne organizacije za delo (angl. *International Labour Organization, ILO*). Edino stopnja anketne brezposelnosti je mednarodno primerljiva, njene vrednosti pa so nižje od stopnje registrirane brezposelnosti. Pri opredelitvi brezposelne osebe se namreč uporablja ILO definicija, ki brezposelno osebo opredeli s tremi pogoji: 1) oseba ni opravila niti ure plačanega dela v tednu pred anketiranjem, 2) oseba aktivno išče delo, kar pomeni, da je v zadnjih

štirih tednih pred anketo izvedla neko aktivnost, da bi delo našla (prijavila se je na kak razpis za delovno mesto, samoiniciativno je poslala prošnjo za zaposlitev kakemu podjetju ipd.) in 3) oseba je takoj na voljo za delo, kar pomeni, da je v roku dveh tednov pripravljena začeti z delom. Vendar pa ta stopnja brezposelnosti na ravni občin ni na voljo.

Za primerjavo prikazujemo tudi stopnje registrirane brezposelnosti za celotno Slovenijo. Razlika med MO Novo mesto in Slovenijo pa je v tem, da je v MO Novo mesto stopnja brezposelnosti za moške in ženske letu 2024 povsem enaka (4,9 % kot predstavljeno v grafikonu 20), medtem ko za Slovenijo znaša 4,3 % za moške in 5,1 % za ženske.

2.9 GOSPODINJSTVA, DRUŽINE IN STANOVANJA

2.9.1 Gospodinjstva

V tabeli 8 prikazujemo podatke o povprečni velikosti gospodinjstva v MO Novo mesto v obdobju 2011–2021. Gre za podatke, ki jih nudijo samo popisi, tako da gre za podatke popisov v letih 2011, 2015, 2018 in 2021, medtem ko se naslednji popis načrtuje za začetek leta 2026. Žal Statistični urad RS podatke o povprečni velikosti gospodinjstev objavlja samo na eno decimalno mesto podrobno. Povprečno velikost gospodinjstva bi sicer lahko tudi sami natančno izračunali na poljubno število decimalk na osnovi podatkov o številu gospodinjstev glede na število članov iz tabele 9, vendar je združena kategorija 6+ članov gospodinjstva preširoka za natančen izračun. Če uporabimo ocene porazdelitve te skupne kategorije v razčlenjene razrede 6, 7, 8 itd. članov gospodinjstva, dobimo oceno, da je bila povprečna velikost gospodinjstva v letu 2011 2,55 članov, v letu 2015 2,56 članov, v letu 2018 2,55 članov in v letu 2021 2,50 članov. Pomemben je torej predvsem padec v letu 2021 glede na leto 2018. Za Slovenijo pa so vrednosti, ki smo jih sami izračunali, 2,48 članov v letu 2011, 2,47 članov v letu 2015, 2,46 članov v letu 2018 in 2,41 članov v letu 2021. Tudi za Slovenijo so torej rasti med posameznimi popisi podobne, le da so vrednosti za Slovenijo nekoliko nižje od vrednosti za MO Novo mesto.

Tabela 8 prikazuje tudi število in sestavo gospodinjstev v MO Novo mesto glede na tip gospodinjstva. Približno ena tretjina je enočlanskih gospodinjstev, dve tretjini pa predstavljajo veččlanska gospodinjstva. Veččlanska nedružinska gospodinjstva imajo zelo majhen delež (2,4 %) vseh gospodinjstev v letu 2021, pri veččlanskih pa daleč prevladujejo enodružinska gospodinjstva, saj predstavljajo 53,6 % vseh gospodinjstev. Preostal delež odpade na veččlanska enodružinska

razširjena gospodinjstva (5,7 %), veččlanska dvo- ali večdružinska gospodinjstva (4,6 %) in veččansko dvo- ali večdružinsko razširjeno (0,4 % vseh gospodinjstev v letu 2021).

Tabela 8: Število in sestava gospodinjstev v MO Novo mesto glede na tip gospodinjstva ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	14.044	13.913	13.988	14.687	100,0	100,0	100,0	100,0
Enočlansko	4.619	4.362	4.397	4.877	32,9	31,4	31,4	33,2
Veččlansko	9.425	9.551	9.591	9.810	67,1	68,6	68,6	66,8
Veččlansko nedružinsko	318	268	259	359	2,3	1,9	1,9	2,4
Veččlansko družinsko	9.107	9.283	9.332	9.451	64,8	66,7	66,7	64,3
Veččlansko enodružinsko	7.763	7.926	7.934	7.879	55,3	57,0	56,7	53,6
Veččlansko enodružinsko razširjeno	666	673	695	836	4,7	4,8	5,0	5,7
Veččlansko dvo- ali večdružinsko	632	640	653	676	4,5	4,6	4,7	4,6
Veččlansko dvo- ali večdružinsko razširjeno	46	44	50	60	0,3	0,3	0,4	0,4
Povprečna velikost gospodinjstva	2,5	2,6	2,6	2,5				

Vir: Statistični urad RS, 2025i.

Če porazdelitev za MO Novo mesto primerjamo s porazdelitvijo za celotno Slovenijo (priloga 5), vidimo, da sta obe porazdelitvi zelo podobni. Kar se trenda v MO Novo mesto med 2011 in 2021 tiče, se je rahlo povečal delež enočlanskih gospodinjstev (z 32,9 % na 33,2 %), zmanjšal pa se je delež veččlanskih enodružinskih gospodinjstev (s 55,3 % na 53,6 %). V Sloveniji se je od leta 2011 do 2021 delež enočlanskih gospodinjstev povečal z 32,8 % na 34,0 %, delež veččlanskih enodružinskih gospodinjstev pa se je zmanjšal s 55,3 % na 53,8 %. To bi lahko pojasnili s spremenjenim načinom življenja, z manjšim številom otrok, hkrati se več posameznikov odloča za samsko življenje brez partnerja ali živijo sami po ločitvi. Hkrati se življenjsko pričakovanje podaljšuje, otroci in/ali vnuki odselijo, zato ob smrti enega partnerja preostali živi sam v enočlanskem gospodinjstvu. Običajno gre za ženske, saj so v partnerski zvezi v povprečju približno dve leti mlajše od moških in živijo približno šest let dlje.

V tabeli 9 prikazujemo še število in sestavo gospodinjstev v MO Novo mesto glede na število članov gospodinjstva ob popisih 2011–2021. Tretjina vseh gospodinjstev je imela v letu 2021 samo enega člana gospodinjstva, četrtina je imela dva člana, 16,4 % tri člane in 15,2 % štiri člane. Gospodinjstev s 5 ali več članov je bilo 9,7 %. Glede na Slovenijo (priloga 8) so gospodinjstva v MO Novo mesto nekoliko večja. Gospodinjstev z 1–3 člani je bilo namreč v MO Novo mesto v letu 2021 relativno manj (skupaj 75,1 % v MO Novo mesto napram 77,8 % v Sloveniji), gospodinjstev s 4 ali več člani pa je bilo relativno več (24,9 % v MO Novo mesto napram 22,2 % v Sloveniji). To lahko deloma pojasnimo z višjo rodnostjo v MO Novo mesto glede na celotno Slovenijo.

Tabela 9: Število in sestava gospodinjstev v MO Novo mesto po številu članov gospodinjstva ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	14.044	13.913	13.988	14.687	100,0	100,0	100,0	100,0
1 član	4.619	4.362	4.397	4.877	32,9	31,4	31,4	33,2
2 člana	3.194	3.367	3.432	3.745	22,7	24,2	24,5	25,5
3 člani	2.475	2.503	2.512	2.414	17,6	18,0	18,0	16,4
4 člani	2.381	2.293	2.262	2.232	17,0	16,5	16,2	15,2
5 članov	819	861	857	848	5,8	6,2	6,1	5,8
6+ članov	556	527	528	571	4,0	3,8	3,8	3,9

Vir: Statistični urad RS, 2025f, 2025t.

Če pogledamo še trend oziroma spremembo med letoma 2011 in 2021, vidimo, da se je povečal delež gospodinjstev z enim in dvema članoma gospodinjstva (skupno s 55,6 % na 58,7 % vseh gospodinjstev), hkrati pa se je zmanjšal delež gospodinjstev s tremi in štirimi člani – skupno s 34,6 % na 31,6 % gospodinjstev. Zelo podobno dogajanje vidimo tudi na ravni Slovenije, saj se je delež gospodinjstev z enim in dvema članoma povečal s 57,3 % na 60,7 %, delež gospodinjstev s tremi in štirimi člani pa se je zmanjšal s 34,0 % na 30,8 % (priloga 8). Gre za trend, ki je povezan s tem, da se povečuje delež oseb v starosti 65 let in več, pri čemer so te osebe pretežno nosilci (angl. *household heads*) dvočlanskih gospodinjstev, kar velja predvsem za moške, ko še živijo s partnerico, in enočlanskih gospodinjstev, kar velja pretežno za ženske, ko po smrti partnerja ostanejo same. Na drugi strani se je zmanjševalo število večjih gospodinjstev (z večimi otroki), saj je po letu 1980 začelo število živorojenih otrok hitro upadati in je s 30 tisoč letno v letu 1980 upadlo na vsega 17 tisoč v letu 2003. Delež gospodinjstev z otroki se je zmanjševal, povečeval pa se je delež gospodinjstev brez otrok, torej delež gospodinjstev z dvema članoma (samo partnerja) ali ali enim članom.

V tabeli 10 informativno prikazujemo še gospodinjstva po številu moških v gospodinjstvu ob popisih v obdobju 2011–2021, v tabeli 11 pa so vrednosti za ženske. Na osnovi teh dveh tabel pravkar povedanega ne moremo preveriti – da npr. delež gospodinjstev, kjer je ženska edini član gospodinjstva, narašča – saj odsotnost moških še ne pomeni, da je edni preostali član ženska, temveč je lahko več žensk. Za Slovenijo sta ti dve tabeli v prilogi 9 in prilogi 10.

Tabela 10: Gospodinjstva po številu moških v gospodinjstvu v MO Novo mesto ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	14044	13913	13988	14687	100,0	100,0	100,0	100,0
brez moških	2672	2780	2835	2877	19,0	20,0	20,3	19,6
1 moški	6673	6445	6493	7085	47,5	46,3	46,4	48,2
2 moška	3185	3162	3092	3149	22,7	22,7	22,1	21,4
3 moški	1195	1195	1246	1248	8,5	8,6	8,9	8,5
4+ moški	319	331	322	328	2,3	2,4	2,3	2,2

Vir: Statistični urad RS, 2025g.

Tabela 11: Gospodinjstva po številu žensk v gospodinjstvu v MO Novo mesto ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	14044	13913	13988	14687	100,0	100,0	100,0	100,0
brez žensk	2747	2411	2408	2877	19,6	17,3	17,2	19,6
1 ženska	6757	7047	7127	7464	48,1	50,7	51,0	50,8
2 ženski	3066	3020	3033	2893	21,8	21,7	21,7	19,7
3 ženske	1146	1084	1064	1106	8,2	7,8	7,6	7,5
4+ ženske	328	351	356	347	2,3	2,5	2,5	2,4

Vir: Statistični urad RS, 2025h.

2.9.2 Družine

V tabeli 12 prikazujemo število in sestavo družin po tipu družine ob popisih 2011–2021 za MO Novo mesto, v prilogi 11 pa še za celotno Slovenijo. Vidimo, da so deleži posameznih tipov družin za MO Novo mesto in Slovenijo podobni. Največje razlike so glede tipa družine »zakonski par z otroki«, ki ima v MO Novo mesto za 3 odstotne točke večji delež kot je to v Sloveniji (povprečje za 2011–2021 41,2 % napram 38,2 %). Temu tipu družine je delež od leta 2011 do 2021 tudi najbolj upadel – s 45,2 % v letu 2011 na 37,2 % v letu 2021. Za skoraj toliko se je zmanjšal delež temu tipu družine tudi v Sloveniji (z 41,8 % na 34,5 %). Pri tem gre deloma za učinek zmanjševanja rodnosti (povečuje se delež »zakonski par brez otrok« in »zunajzakonska partnerja brez otrok«), deloma pa spreminjanja vzorcev obnašanja – ob tem se je namreč povečal delež tipa družine »zunajzakonska partnerja z otroki«.

Tabela 12: Število in sestava družin v MO Novo mesto po tipu družine ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Družine - SKUPAJ	9.833	10.014	10.098	10.253	100,0	100,0	100,0	100,0
Zakonski par brez otrok	2.045	2.186	2.212	2.459	20,8	21,8	21,9	24,0
Zakonski par z otroki	4.440	4.207	4.097	3.810	45,2	42,0	40,6	37,2
Mati z otroki	2.015	1.944	1.998	1.868	20,5	19,4	19,8	18,2
Oče z otroki	428	516	536	492	4,4	5,2	5,3	4,8
Zunajzakonska partnerja brez otrok	135	200	254	408	1,4	2,0	2,5	4,0
Zunajzakonska partnerja z otroki	770	961	1.001	1.216	7,8	9,6	9,9	11,9

Vir: Statistični urad RS, 2025d.

V tabeli 13 (za MO Novo mesto) in prilogi 12 (za Slovenijo) prikazujemo še porazdelitev družin z otroki glede na to, koliko otrok imajo. Med letoma 2011 in 2021 se je v MO Novo mesto povečal delež družin z enim otrokom, in sicer z 49,6 % na 51,9 %, hkrati pa se je zmanjšal delež družin z dvema otrokoma, s 40,3 % na 37,7 %. Rahlo se je povečal tudi delež družin s tremi otroki ter štirimi ali več otroki. Za Slovenijo je bilo dogajanje podobno kot v MO Novo mesto, vendar so bile spremembe manjše. Delež družin z enim otrokom se je povečal s 54,2 % na 54,9 %, delež družin z dvema otrokoma pa se je zmanjšal s 37,1 % na 35,9 %.

Povečevanje deleža družin z enim otrok med vsemi družinami z otroki ter hkratno zmanjševanje deleža družin z dvema otrokoma je lahko deloma posledica gibanja rodnosti, ki je bila najnižja okoli leta 2003. Od leta 2011 do 2021 je torej bilo vedno manj družin z otroci, ki so bili rojeni v bolj oddaljeni preteklosti, ko je bila rodnost še višja, na drugi strani pa je bilo vedno več družin z otroci, rojenimi okrog leta 2003, ko jih je bilo pa (naj)manj. Vendar pa se je ob tem tudi naraščal delež družin z otroci, ki so bili rojeni po letu 2010, ko je bila rodnost ponovno višja kot okrog leta 2023. Posledično tudi spremembe med letoma 2011 in 2021 niso tako velike, kot bi sicer bile – še posebej to velja za Slovenijo. Hkrati bi lahko naraščanje deleža družin z enim otrokom bilo tudi posledica večjega števila ločitev, pri čemer en otrok ostane pri enem staršu, drugi pa pri drugem. Za trdnejše zaključke pa bi potrebovali bolj podrobne podatke.

Predvsem pa v MO Novo mesto opazimo, da je delež otrok z enim otrokom bistveno nižji kot v celotni Sloveniji (v letu 2021 je to bilo 51,9 % napram 54,9 %), delež družin z dvema otrokoma pa je višji (v letu 2021 je to bilo 37,7 % napram 35,9 %), višji pa je tudi delež družin s tremi otroci in štirimi otroci ali več. Višji delež družin z dvema in več otroki v MO Novo mesto glede na Slovenijo je posledica višje rodnosti v MO Novo mesto.

Tabela 13: Družine z otroki po številu otrok v MO Novo mesto ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Družine z otroki - SKUPAJ	7653	7628	7632	7386	100,0	100,0	100,0	100,0
1 otrok	3795	3911	3937	3831	49,6	51,3	51,6	51,9
2 otroka	3084	2916	2900	2781	40,3	38,2	38,0	37,7
3 otroci	637	643	646	629	8,3	8,4	8,5	8,5
4+ otrok	137	158	149	145	1,8	2,1	2,0	2,0

Vir: Statistični urad RS, 2025e.

2.9.3 Stanovanja

Tudi v primeru stanovanj obstajajo samo popisni podatki, kar pomeni, da so na voljo samo za popisna leta, pri čemer na domači strani Statističnega urada RS lahko najdemo podatke za leta 2011, 2015, 2018 in 2021. Najprej bomo predstavili nabor osnovnih kazalnikov stanovanjskega standarda v MO Novo mesto (tabela 14) in jih primerjali z vrednostmi za celotno Slovenijo. Nato bomo podrobneje predstavili še nekatere druge elemente v zvezi s stanovanji.

Ob popisu 2011 je bilo v MO Novo mesto na voljo 13.593 stanovanj, do leta 2021 pa se je njihovo število povečalo na 14.041. Ker je bila rast ravno enaka rasti prebivalstva, je ostalo razmerje stanovanj na 1 000 prebivalcev enako – to je 375. Tudi na ravni celotne Slovenije se število stanovanj na 1.000 prebivalcev ohranja na približno nespremenjeni ravni (med 412 v letu 2011 in 410 v letu 2021). Vendar pa je raven števila stanovanj na 1.000 prebivalcev v MO Novo mesto v letu 2021 kar za 8,5 % nižja kot v Sloveniji (375 glede na 412), iz česar lahko sklepamo, da stanovanj v MO Novo mesto primanjkuje oz. da jih primanjkuje še precej bolj, kot to velja za Slovenijo.

Tabela 14: Izbrani kazalniki stanovanjskega standarda v MO Novo mesto in celotni Sloveniji ob popisih 2011, 2015, 2018 in 2021

	MO Novo mesto				Slovenija			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Število stanovanj	13.593	13.672	13.888	14.041	844.656	845.415	852.181	864.323
Število stanovanj na 1.000 prebivalcev	375	376	380	375	412	410	412	410
Število naseljenih stanovanj	11.181	11.317	11.451	11.864	670.127	674.463	680.005	698.747
Število počitniških stanovanj	227	191	217	157	20.740	20.259	19.896	18.411
Povprečna uporabna površina [m2] stanovanja	81,7	82,7	84,2	86,3	79,6	80,4	81,5	83,3
Povprečna uporabna površina [m2] naseljenega stanovanja	84,6	87,1	89,1	90,3	82,0	84,3	85,5	87,0
Povprečna uporabna površina [m2] na stanovalca	27,0	28,2	29,2	29,9	27,4	28,3	29,0	29,6
Povprečno število oseb v stanovanju	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9
Delež tri ali večsobnih stanovanj [%]	56,9	58,0	59,0	60,0	60,0	61,0	62,0	62,0
Delež novih stanovanj, grajenih po letu 2005 [%]	6,3	8,6	10,2	11,4	5,0	6,9	8,0	9,5
Delež naseljenih stanovanj, ki nimajo vseh elementov osnovne infrastrukture [%]	5,2	3,5	3,2	3,1	5,0	4,2	4,0	3,9
Delež naseljenih stanovanj z manj kot 10 m2 uporabne površine na osebo [%]	3,4	2,9	2,7	3,0	3,5	3,3	3,0	3,1

Vir: Statistični urad RS, 2025k.

Ob povečanju števila stanovanj se je povečalo število naseljenih stanovanj (z 11.181 na 11.864), medtem ko se je število počitniških stanovanj zmanjšalo (z 227 na 157). Povprečna uporabna površina naseljenega stanovanja se je v tem desetletnem obdobju bistveno povečala – s 84,6 m2 leta 2011 na 90,3 v letu 2021. Vrednosti za MO Novo mesto so višje kot za Slovenijo (82,0 m2 v letu 2011 in 87,0 v letu 2021). Če pogledamo povprečno uporabno površino na prebivalca, pa razlika med MO Novo mesto in Slovenijo skoraj izgine, saj je v letu 2021 v MO Novo mesto znašala 29,9 m2, v Sloveniji pa 29,6 m2 (v letu 2011 je to bilo 27,0 za MO Novo mesto in 27,4 za Slovenijo). Razlika je torej predvsem posledica različnega povprečnega števila oseb v stanovanju, ki je v MO Novo mesto za 0,1 osebe višje kot v Sloveniji – v letu 2021 je to bilo 3,0 napram 2,9. Višje povprečno število oseb v stanovanju lahko pojasnimo z višjo rodnostjo v MO Novo mesto glede na Slovenijo.

Delež tri ali večsobnih stanovanj je bil v MO Novo mesto v letu 2011 za 3,1 odstotne točke nižji kot v Sloveniji (56,9 % napram 60,0 %), vendar pa se je do leta 2021 razlika zmanjšala na samo 2 odstotni točki (60,0 % v MO Novo mesto napram 62,0 % v Sloveniji). Delež novih stanovanj, grajenih po letu 2005, je bil v MO Novo mesto v vseh letih višji kot v Sloveniji, kar bi lahko bilo

povezano tudi z rahlo hitrejšo rastjo števila prebivalstva v tem obdobju v primerjavi z rastjo prebivalstva Slovenije. Predvsem pa je zelo vzpodbudno to, da se je delež naseljenih stanovanj, ki nimajo vseh elementov osnovne infrastrukture, v MO Novo mesto zmanjšal s 5,2 % v letu 2011 na 3,1 % v letu 2021. V letu 2011 je bil delež teh stanovanj nad slovenskim povprečjem (5,0 %), medtem ko je bil v letu 2021 že pod slovenskim povprečjem (3,9 %).

Vzpodbudno je tudi to, da se je delež naseljenih stanovanj z manj kot 10 m2 uporabne površine na osebo od leta 2011 do 2021 zmanjšal s 3,4 % na 3,0 % in je rahlo pod slovenskim povprečjem (znižanje s 3,5 % na 3,1 % v tem istem obdobju). Podrobnejšo razporeditev naseljenih stanovanj po gostoti naseljenosti predstavljamo v tabeli 15.

Tabela 15: Naseljena stanovanja po gostoti naseljenosti [m2 na osebo] v MO Novo mesto ob popisih 2011, 2015, 2018 in 2021 (število in delež)

Gostota naseljenosti		Število				Delež (v %)			
		2011	2015	2018	2021	2011	2015	2018	2021
Manj kot 10 m2	Število stanovanj	383	332	312	354	3,4	2,9	2,7	3,0
	Število prebivalcev	2.261	2.024	1.929	2.221	6,5	5,8	5,6	6,2
Od 10 m2 do pod 15 m2	Število stanovanj	1.108	1.051	1.021	1.093	9,9	9,3	8,9	9,2
	Število prebivalcev	4.979	4.747	4.526	4.977	14,4	13,7	13,1	14,0
Od 15 m2 do pod 20 m2	Število stanovanj	1.496	1.422	1.357	1.356	13,4	12,6	11,9	11,4
	Število prebivalcev	5.988	5.768	5.613	5.501	17,3	16,6	16,2	15,5
Od 20 m2 do pod 30 m2	Število stanovanj	3.137	3.034	2.968	2.834	28,1	26,8	25,9	23,9
	Število prebivalcev	10.755	10.389	10.079	9.550	31,0	29,9	29,1	26,8
Od 30 m2 do pod 40 m2	Število stanovanj	1.880	2.013	2.021	2.032	16,8	17,8	17,6	17,1
	Število prebivalcev	5.402	5.846	5.932	5.938	15,6	16,8	17,1	16,7
Od 40 m2 do pod 60 m2	Število stanovanj	1.990	2.090	2.239	2.389	17,8	18,5	19,6	20,1
	Število prebivalcev	3.723	4.088	4.451	4.847	10,7	11,8	12,8	13,6
Od 60 m2 do pod 80 m2	Število stanovanj	760	814	899	1.019	6,8	7,2	7,9	8,6
	Število prebivalcev	1.079	1.189	1.348	1.571	3,1	3,4	3,9	4,4
80 m2 ali več	Število stanovanj	427	561	634	787	3,8	5,0	5,5	6,6
	Število prebivalcev	500	668	789	996	1,4	1,9	2,3	2,8

Vir: Statistični urad RS, 2025n.

V prilogi 6 prikazujemo te rezultate še za celotno Slovenijo. Rezultate porazdelitev namreč težko sodimo same po sebi, temveč jih bomo pogledali po eni strani kot trend oz. spremembo v času, po drugi strani pa v primerjavi s Slovenijo. V teh desetih letih med popisom leta 2011 in popisom leta 2021 se je delež prebivalcev, ki živijo v utesnjenih stanovanjih, kjer je zelo malo prostora na prebivalca (manj kot 10 m2), zmanjšal s 6,5 % vseh prebivalcev na 6,2 % vseh prebivalcev.

Na drugi strani se je povečal delež stanovanj in delež prebivalcev, ki živijo v stanovanjih, kjer je gostota naseljenosti 30 m2 ali več. Tako se je npr. podvojil delež prebivalcev, ki živijo v stanovanjih z 80 m2 površine na osebo ali več – ta se je namreč povečal z 1,4 % vseh prebivalcev na 2,8 % vseh prebivalcev. Delež prebivalcev, ki živijo v stanovanjih z 60 m2 do pod 80 m2 površine na osebo, se je povečal s 3,1 % vseh prebivalcev na 4,4 % vseh prebivalcev. Pri kategoriji stanovanj z gostoto manj kot 10 m2 na osebo je trend zmanjševanja deleža takih prebivalcev vsekakor zaželen, saj gre za stanovanja, kjer se v večini primerov prebivalci najverjetneje počutijo utesnjene. Na drugi strani pa težje sodimo, ali je trend naraščanja deleža prebivalcev v stanovanjih z 80 m2 ali več na prebivalca pozitiven. Več prostora lahko izboljša kakovost bivanja, hkrati pa gre lahko predvsem za starejše osebe (pogosto ženske), ki po smrti partnerja ostanejo same v velikih stanovanjih ali hišah. To lahko privede do predimenzioniranih bivališč, ki postanejo problem zaradi visokih stroškov vzdrževanja.

Kar zadeva primerjavo porazdelitve po gostoti naseljenosti v MO Novo mesto (tabela 15) in v Sloveniji (priloga 6), bistvenih razlik ni – niti glede števila stanovanj niti glede števila prebivalcev v stanovanjih z različno gostoto (m² na osebo). Še največje razlike so v letu 2021 bile glede gostote naseljenosti v razredih od 40 do pod 60 m2 in od 15 do pod 20 m2. Leta 2021 je v stanovanjih oziroma hišah z 40 do manj kot 60 m² na osebo živelo v MO Novo mesto 13,6 % vseh prebivalcev, v Sloveniji pa je bil ta delež 12,7 %. V stanovanjih z od 15 do manj kot 20 m2 na osebo je v MO Novo mesto živelo 15,5 % prebivalcev, v Sloveniji pa 16,7 %. Kljub tem razlikam pa so odstopanja majhna, zato na njihovi podlagi ni mogoče oblikovati kakih posebno trdnih zaključkov.

V tabeli 16 prikazujemo še število in sestavo naseljenih stanovanj glede na tip lastništva. Velika večina (79,9 %) prebivalcev MO Novo mesto je v letu 2021 živela v lastniških stanovanjih. Pri tem je zanimivo, da se je od leta 2011 ta delež nekoliko zmanjšal (v letu 2011 je znašal 81,5 %), predvsem na račun povečanja deleža najetih stanovanj. Delež prebivalcev, ki bivajo v najetih stanovanjih, se je od leta 2011 do 2021 povečal s 6,2 % na 8,0 %. Nekoliko pa se je v tem obdobju povečal tudi delež stanovanj z drugimi tipi lastništva – s 7,6 na 8,6 %. Če delimo število prebivalcev v posameznem tipu lastništva s številom stanovanj, ugotovimo, da je bila povprečna velikost lastniških stanovanj 3,2 prebivalca na stanovanje, pri najemniških stanovanjih pa je bila zgolj 2,5 prebivalcev na stanovanje. To bi lahko pojasnili s tem, da se na najemniškem trgu bolj najemajo (manjša) stanovanja, medtem ko so velika stanovanja oz. velike hiše manj aktualne za najemniški trg.

Tabela 16: Naseljena stanovanja glede na tip lastništva v MO Novo mesto ob popisih 2011, 2015, 2018 in 2021 (število in delež)

Tip lastništva		Število				Delež (v %)			
		2011	2015	2018	2021	2011	2015	2018	2021
Lastniška stanovanja	Število stanovanj	9.115	9.431	9.483	9.481	81,5	83,3	82,8	79,9
	Število prebivalcev	29.905	30.264	29.915	29.672	86,2	87,2	86,3	83,3
Najeta stanovanja	Število stanovanj	910	808	787	1.083	8,1	7,1	6,9	9,1
	Število prebivalcev	2.143	1.997	1.984	2.861	6,2	5,8	5,7	8,0
Stanovanja z drugimi tipi lastništva	Število stanovanj	1.156	1.078	1.181	1.300	10,3	9,5	10,3	11,0
	Število prebivalcev	2.639	2.458	2.768	3.068	7,6	7,1	8,0	8,6

Vir: Statistični urad RS, 2025o.

V prilogi 7 prikazujemo te podatke še za Slovenijo. Vidimo, da je bila porazdelitev prebivalcev po stanovanjih glede na tip lastništva v letu 2021 zelo podobna slovenskemu povprečju.

3 DEMOGRAFSKE PROJEKCIJE DO LETA 2060 Z DODANIMI PROJEKCIJAMI IZOBRAZBENE SESTAVE IN DELOVNE AKTIVNOSTI

V tem poglavju predstavimo in komentiramo demografske projekcije za 4 variante demografskih projekcij gibanja prebivalstva v MO Novo mesto v prihodnje. Hkrati prikažemo, komentiramo in utemeljimo uporabljene predpostavke, ki jih bomo uporabili v projekcijah. Pri vseh projekcijah bomo število prebivalstva po starostnih razredih in spolu izdelali za obdobje do leta 2060. V samem besedilu študije so v obliki tabel rezultati prikazani za izbrana leta, medtem ko so v priloženi Excelovi datoteki rezultati v obliki tabel prikazani tudi za vsa vmesna leta in tako omogočajo samostojno uporabo rezultatov in morebitne samostojne nadaljnje izračune tudi za vsa vmesna leta. Na ta način lahko uporabnik podrobneje analizira posamezna obdobja – npr. začetna leta projekcij oblikuje lastne kazalnike za poljubna pod obdobja itd. Rezultati so prikazani ločeno po spolu in starosti, kar je lahko osnova za osnovne analize spreminjanja potreb po vrtcih, šolah in domovih za starejše, stanovanjih itd.

3.1 VARIANTE DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ IN PREDPOSTAVKE

3.1.1 Variante demografskih projekcij

V nadaljevanju predstavljamo štiri variante demografskih projekcij, ki se običajno oblikujejo pri izdelavi demografskih projekcij:

- srednja varianta,
- visoka varianta,
- nizka varianta,
- varianta z ničelnimi selitvami.

Srednja, včasih imenovana tudi »osnovna« varianta projekcij v demografiji predpostavlja prihodnje gibanje rodnosti, umrljivosti in selitev, ki je po mnenju oblikovalca projekcij najbolj verjetno. Visoka varianta predpostavlja višjo rodnost, nižjo umrljivost ter višje neto selitve od srednje variante. Z vidika števila prebivalstva kombinira predpostavke, ki so po vseh treh dejavnikih dinamike prebivalstva bolj optimistične kot v srednji varianti. Na drugi strani pa nizka varianta predpostavlja nižjo rodnost, višjo umrljivost in nižje neto selitve kot srednja varianta. Pri določanju zgornjih in spodnjih meja bomo upoštevali smiselne predpostavke na osnovi preteklih Eurostatovih demografskih projekcij za Slovenijo. Najnovejše Eurostatove projekcije za države Evropske unije so bile izdelane s strani Eurostata v letu 2023 in nosijo označbo EUROPOP2023 (Eurostat, 2023).

Kot posebna varianta se praviloma pripravi tudi varianta z ničelnimi selitvami, ki prikaže rezultate za primer, če selitev ne bi bilo. Majhna območja so namreč še posebej občutljiva na selitve. Hkrati se lahko morebitna pozitivna selitvena gibanja iz preteklosti hitro ustavijo ali celo obrnejo v negativne vrednosti, zato je dobro pogledati tudi varianto za primer, če v prihodnje pozitivnih učinkov iz naslova selitev ne bi bilo več.

Gibanje rodnosti, umrljivosti in selitev v preteklosti smo že predstavili v prvem poglavju študije, kjer smo analizirali obstoječe stanje. Te informacije smo uporabili za oblikovanje predpostavk glede njihovega gibanja v prihodnje. Ob oblikovanju predpostavk se močno naslanjamo na tiste, ki so bile uporabljene pri projekcijah prebivalstva Slovenije v letu 2023 s strani Eurostata (Eurostat, 2023). Ob tem upoštevamo tudi spremembo ravni rodnosti, ki se je zgodila v tem vmesnem obdobju, od Eurostatovih zadnjih demografskih projekcij v letu 2023. Gibanje prebivalstva v prihodnje je močno odvisno od obstoječega števila in starostne porazdelitve. Tudi

glede tega smo uporabili najnovejše razpoložljive podatke o številu prebivalstva MO Novo mesto s strani Statističnega urada RS.

3.1.2 Rodnost

Število živorojenih je odvisno od tega, 1) koliko otrok v povprečju rodi ženska tekom svoje rodne dobe in 2) kakšno je število in starostna sestava žensk v rodni dobi. Glede prve točke se uporablja kazalnik »stopnja celotne rodnosti« (angl. *Total fertility rate, TFR*), ki smo ga že razložili v delu o analizi stanja in kaže, koliko otrok bi rodila ženska tekom svoje rodne dobe, to je od 15. do 49. leta starosti, ob predpostavki, da bi doživela 49. leto starosti. Pri tem se za posamezno starost med 15. in 49. letom starosti uporabijo ravni rodnosti, ki so jih beležile druge ženske v koledarskem letu, za katerega se ta kazalnik izračuna. S tem želimo dobiti čim novejši podatek o ravni rodnosti, zato ne čakamo, da bi posamezna generacija (kohorta) žensk dočakala 50. leto starosti. Če bi čakali, bi šele takrat lahko natančno videli, koliko otrok je imela določena generacija žensk v svojem življenju.

Vendar pa naraščanje povprečne starosti mater ob porodu pomeni, da se rodnost odlaga v višjo starost. Ta kazalnik je podvržen vplivu tako imenovanega tempo učinka (Bongaarts & Feeney, 1998; Bongaarts & Sobotka, 2012; Sambt & Žilnik, 2011). To pomeni, da kaže nižje vrednosti, kot je število otrok, ki bi ga ženske v prihodnosti imele ob ohranjanju vzorcev rodnosti iz proučevanega leta. V Sloveniji se je med letoma 1984 in 2010 povprečna starost žensk ob porodu povišala za kar pet let, kar pomeni v povprečju 0,2 leti na leto.

Ženske oz. pari si torej niso želele (ob morebitnih danih omejitvah) tako nizkega števila otrok, kot je znašal kazalnik stopnje celotne rodnosti, temveč je ta kazalnik kazal rodnost, ki je bila za okrog 20 % nižja kot pa število otrok, ki bi ga ob teh vzorcih rodnosti imele ženske tekom svoje rodne dobe. V povprečju je namreč v tem obdobju torej vsaka peta ženska zamaknila rojstvo otroka v naslednje koledarsko leto. Še vedno pa je ta kazalnik ustrezen z vidika dejanske rodnosti, ki jo beležimo v posameznem letu. Rodnost v posameznem letu je torej bila dejansko tako zelo nizka, kot kaže stopnja celotne rodnosti, in ta rojstva se za to preteklo obdobje ne bodo nikoli nadoknadila. Ne pričakujemo namreč, da bi se povprečna starost žensk ob porodu začela kdaj ponovno zniževati, zato so ta rojstva trajno izgubljena, saj se ne bodo pospešeno realizirala za nazaj. Stopnja celotne rodnosti je bila najnižja v letu 2003, potem pa je začela postopoma naraščati in se je v obdobju med 2010 in 2021 ustalila na ravni okrog 1,6 otroka na žensko, z rahlim naraščajočim trendom z 1,57 v letu 2010 na 1,64 v letu 2021. V tem obdobju se je rast povprečne starosti žensk ob porodu upočasnjevala in se v zadnjih letih povsem ustavila.

To navajamo za namene razumevanja gibanja rodnosti v času. Dobra novica torej je, da zelo nizka rodnost med leti 1980 in 2000 ni pomenila, da bi si v Sloveniji želeli tako nizko število otrok (najnižja vrednost je bila zgolj 1,2 otroka na žensko leta 2003). Hkrati je slaba novica to, da je bilo »okrevanje« rodnosti od 1,20 v letu 2003 na okrog 1,60 v obdobju 2010–2021 v veliki meri tehnične narave in ne pomeni trenda, da bi si želeli vedno več otrok. Tako tudi za v prihodnje ne moremo računati na nadaljevanje trenda naraščanja. V zadnjih letih namreč več ne beležimo odlaganja rodnosti v višjo starost, saj znaša povprečna starost mater ob porodu 31,1 leta že zadnjih 5 let zapored, stopnja celotne rodnosti pa se je znižala z 1,64 v letu 2021 na 1,55 v letu 2022 in nadalje na 1,51 v letu 2023 (Statistični urad RS, 2025r). Začasni podatki za leto 2024 kažejo, da bo vrednost okrog 1,50 (Statistični urad RS, 2025l).

Drugi element, ki bo vplival na število živorojenih v prihodnje, je število žensk v rodni dobi, še posebej v starosti 25–29 in 30–34 let, ko je vrhunec rodne dobe. V 1990-ih in 2000-ih, ko je bila rodnost še posebej nizka, se je rojevalo zelo malo žensk. Z vstopanjem teh žensk v rodno dobo (zlasti v starost 25–29 in 30–34 let) se število živorojenih zmanjšuje.

V nadaljevanju tako najprej prikažemo stopnje celotne rodnosti v preteklosti za celotno obdobje, za katero so na voljo podati na domači strani SURS (Statistični urad RS, 2025r, 2025q), ne samo za zadnjih 10 let, kot smo to naredili v grafikonu 4. Hkrati prikazujemo poleg gibanja za Slovenjo in MO Novo mesto tudi gibanje za statistično regijo jugovzhodna Slovenija, kamor spada MO Novo mesto. Za namene projekcij želimo preveriti, ali se tudi rodnost v večjem območju giba podobno kot na ravni MO Novo mesto. Majhna območja so namreč lahko podvržena nihanju zaradi slučajnega dejavnika, mi pa želimo za dolgoročne projekcije imeti reprezentativno raven v primerjavi s celotno Slovenijo. Gibanje projekcij v prihodnje bomo namreč vezali na Eurostatove predpostavke o gibanju rodnosti v Sloveniji v prihodnje.

Kot prikazuje grafikon 21, je bila v celotnem obdobju od leta 2002 do 2023 raven rodnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija bistveno višja kot v Sloveniji. Za MO Novo mesto smo stopnjo celotne rodnosti izračunali na osnovi starostne porazdelitve žensk v rodni dobi in števila živorojenih v posameznem letu na osnovi podatkov, ki smo jih po naročilu dobili od Statističnega urada RS za obdobje 2014 do 2023. Rezultati kažejo, da je bila v tem obdobju raven rodnosti v povprečju zelo podobna kot v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in s tem bistveno višja kot v celotni Sloveniji. Vendar pa na ravni MO Novo mesto vrednosti iz leta v leto bistveno bolj nihajo, kar je posledica majhnosti občine v primerjavi s statistično regijo jugovzhodna Slovenija celotno Slovenijo, zato je vpliv slučajnega dejavnika velik.

Raven rodnosti v demografske projekcije vnašamo s kazalnikom stopnja celotne rodnosti, to je kazalnikom, ki se najpogosteje uporablja za merjenje ravni rodnosti. Kot že omenjeno, stopnja celotne rodnosti prikazuje število otrok, ki bi jih v povprečju rodila ena ženska v svoji rodni dobi, če bi bila rodnost v njeni posamezni starosti takšna, kot je bila v dotičnem koledarskem letu pri drugih ženskah v posameznih starostih, ob tem pa predpostavljamo, da bo dočakala konec svoje rodne dobe. Vrednosti za vsa tri območja v posameznih koledarskih letih predstavljamo tudi v tabeli 17. V projekcijah bomo uporabili informacijo, da je bila v MO Novo mesto v zadnjih 10 letih stopnja celotne rodnosti v povprečju za 0,27 otroka na žensko višja kot v Sloveniji. Popolnoma enako vrednost dobimo tudi, če 10-letno povprečje namesto za MO Novo mesto uporabimo vrednosti stopnje celotne rodnosti za jugovzhodno Slovenijo.

Grafikon 21: Gibanje stopnje celotne rodnosti za MO Novo mesto, statistično regijo jugovzhodna Slovenija ter celotno Slovenijo

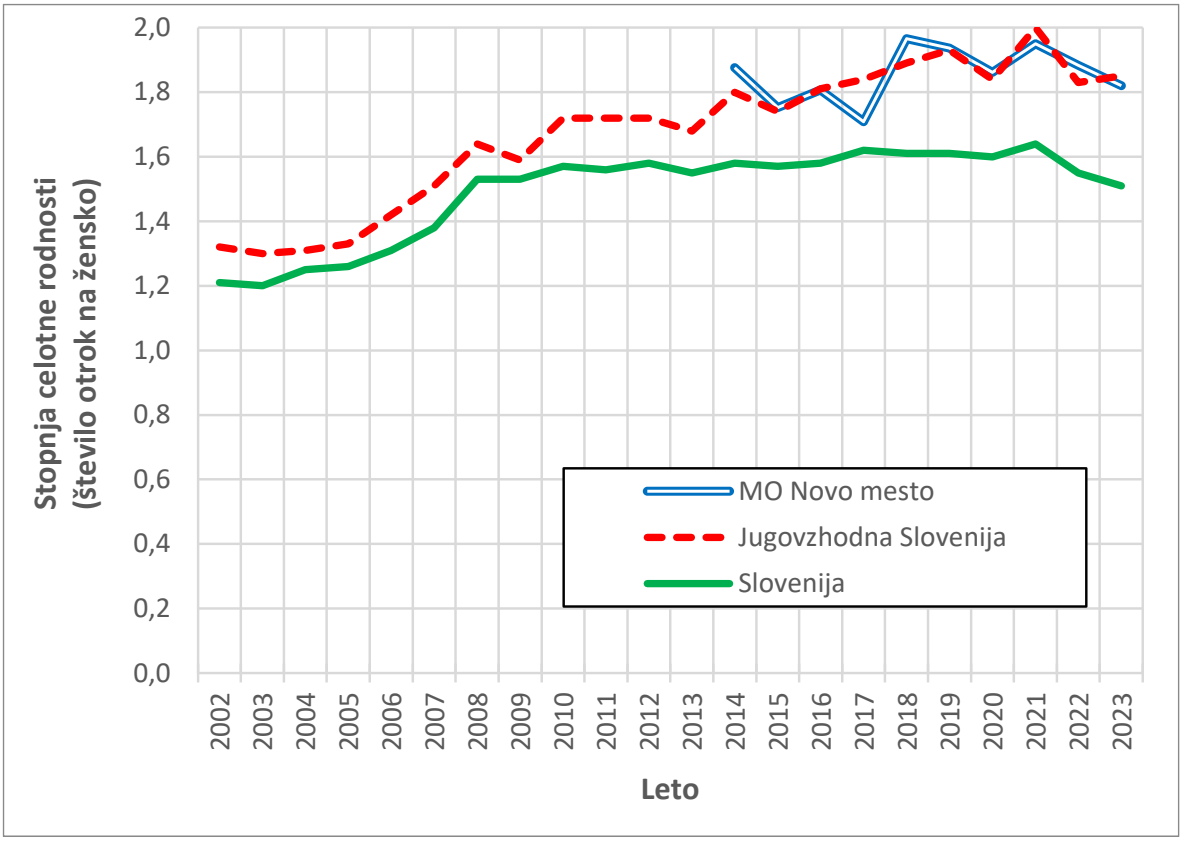

Vir: Statistični urad RS, 2025r, 2025q; Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

Tabela 17: Gibanje stopnje celotne rodnosti za MO Novo mesto ter primerjava s statistično regijo jugovzhodna Slovenija in celotno Slovenijo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenija	1,53	1,53	1,57	1,56	1,58	1,55	1,58	1,57	1,58	1,62	1,61	1,61	1,60	1,64	1,55	1,51
jugovzhodna Slovenija	1,64	1,59	1,72	1,72	1,72	1,68	1,80	1,74	1,81	1,84	1,89	1,93	1,84	2,00	1,83	1,85
MO Novo mesto							1,88	1,75	1,81	1,71	1,97	1,94	1,86	1,95	1,88	1,82

Vir: Statistični urad RS, 2025a; Statistični urad RS, 2025b; Statistični urad RS; 2025, podatki po naročilu.

V grafikonu 22 informativno predstavljamo tudi raven rodnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija glede na ostale statistične regije v Sloveniji. Vidimo, da je bila v letu 2023 stopnja celotne rodnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija 1,85, kar je bila najvišja vrednost izmed 12 slovenskih statističnih regij. Visoka rodnost glede na slovensko povprečje bo imela v demografskih projekcijah pozitiven vpliv na število prebivalstva v primerjavi z gibanjem števila prebivalstva v celotni Sloveniji, hkrati pa bo višja predpostavljena raven rodnosti tudi blažila pritisk na staranje prebivalstva v primerjavi s Slovenijo.

Grafikon 22: Raven rodnosti v letu 2023 po posameznih slovenskih statističnih regijah, izražena kot stopnja celotne rodnosti – to je število otrok, ki bi jih ob obstoječih vzorcih rodnosti v povprečju rodila ena ženska v svoji rodni dobi, s predpostavko, da bi doživela 49. leto starosti

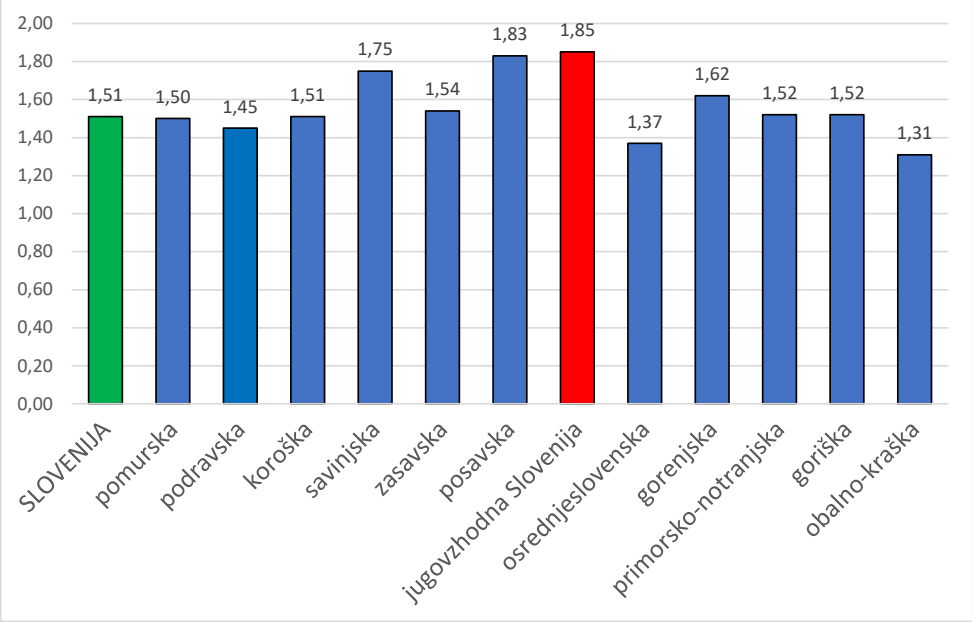

Vir: Statistični urad RS, 2025r.

Glede prihodnjega gibanja rodnosti bomo v projekcijah predpostavili, da se bo tekom obdobja projekcij ohranjala razlika med povprečno stopnjo celotne rodnosti za zadnjih 10 let (to je v

obdobju 2014–2023) v MO Novo mesto (to je 1,86 živorojenih otrok na žensko) in slovenskim povprečjem za zadnjih 10 let (1,59 živorojenih otrok na žensko). To pomeni, da se bo rodnost v MO Novo mesto povečevala z enakim tempom kot predpostavlja Eurostat (2023) v svojih projekcijah za celotno Slovenijo, vendar se bo ohranjala navedena razlika 0,27 živorojenih otrok na žensko. Hkrati v izračunih upoštevamo razliko med dejansko stopnjo celotne rodnosti v letu 2023 in vrednostjo, ki jo je za leto 2023 Eurostat takrat predpostavljal, saj dejanskih podatkov za leto 2023 takrat še ni bilo na voljo. Tako v srednji varianti demografskih projekcij predpostavljamo, da se bo število otrok na žensko postopno povišalo z 1,79 v letu 2024 na 1,91 v letu 2060 (grafikon 23).

Grafikon 23: Predpostavke o gibanju stopnje celotne rodnosti v obdobju 2024–2060 v MO Novo mesto po posameznih variantah projekcij

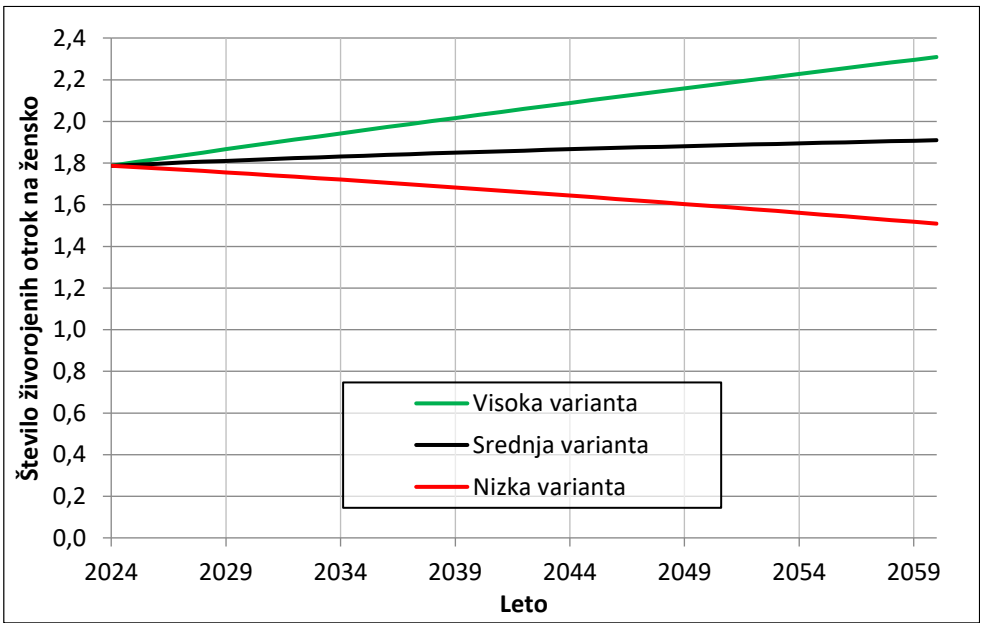

Vir: Eurostat, 2023; Statistični urad RS, 2025q.

Poleg opisanega gibanja predpostavke o rodnosti v srednji varianti projekcij moramo oblikovati tudi predpostavke o gibanju rodnosti v ostalih treh variantah. V varianti z ničelnimi selitvami predpostavljamo isto gibanje rodnosti kot v srednji varianti, saj je razlika med obema variantama samo v selitvah. V visoki varianti predpostavljamo, da bo v letu 2060 stopnja celotne rodnosti za 0,34 otroka na žensko višja kot v srednji varianti. To bi pomenilo, da bi v letu 2060 dosegli vrednost 2,25 otroka na žensko. To vrednost smo določili po zgledu Eurostatovih demografskih projekcijah za Slovenijo iz leta 2004 (Eurostat, 2005), ko je Eurostat še pripravljal tudi visoko in nizko varianto projekcij, v poznejših projekcijah pa ju je opustil. Takrat so namreč predpostavljali, da bi bila stopnja celotne rodnosti v končnem letu projekcij v visoki varianti do leta 2060 za 0,40

živorojenih otrok višja kot v srednji varianti, v nizki varianti pa za 0,40 živorojenih otrok na žensko nižja kot v srednji varianti. Razlika med visoko in srednjo varianto ter med nizko in srednjo varianto je naraščala postopoma. Za uporabo vrednosti 0,34 namesto 0,40 pa smo se zgledovali tudi po Eurostatovih demografskih projekcijah za Slovenijo (Eurostat, 2023), ko je Eurostat v preverjanju občutljivosti rezultatov na nižjo rodnost (angl. *lower fertility sensitivity test*) za leto 2060 predpostavljal za 0,34 živorojenih otroka na žensko nižjo stopnjo celotne rodnosti kot v srednji varianti.

Na osnovi navedenega smo mi v demografskih projekcijah predpostavljali, da bi bila v visoki varianti vrednost v letu 2060 za 0,34 otroka na žensko višja kot v srednji varianti (to je 2,25 živorojenega otroka na žensko), v nizki varianti pa za 0,34 otroka nižja kot v srednji varianti (to je 1,57 živorojenega otroka na žensko). Ob tem predpostavljamo, da je prehod na navedene ravni postopen in v skladu z obliko naraščanja tekom obdobja projekcij v Eurostatovih demografskih projekcijah EUROPOP2023.

Za vsako koledarsko leto projekcij je v ozadju izračunov tudi predpostavka o porazdelitvi rodnosti po starosti žensk. Uporabili smo enako relativno starostno porazdelitev (in njeno spreminjanje skozi čas), kot jo je predpostavljal Eurostat v demografskih projekcijah za Slovenijo EUROPOP2023 (Eurostat, 2023). Starostno porazdelitev rodnosti po starosti za MO Novo mesto v srednji varianti projekcij prikazujemo v grafikonu 24. Vidimo lahko, da je starostna porazdelitev rodnosti podobna v vseh letih projekcij, le da se v obdobju projekcij porazdelitev pomika rahlo v desno, torej v višjo starost. Po vzoru Eurostata namreč predpostavljamo rahlo zamikanje rodnosti v višjo starost žensk. Obenem v grafikonu 24 vidimo tudi pomikanje porazdelitve rodnosti rahlo navzgor, torej na višje ravni, in sicer v skladu s predpostavljeno rastjo stopnje celotne rodnosti, ki pa je v srednji varianti samo z 1,79 v letu 2024 na 1,91 v letu 2060. Starostno specifične stopnje rodnosti dobimo tako, da število živorojenih otrok v posamezni starosti delimo s številom žensk v posamezni starosti.

Grafikon 24: Starostna porazdelitev rodnosti (starostno specifične stopnje rodnosti) v MO Novo mesto tekom obdobja projekcij 2023–2060, srednja varianta projekcij

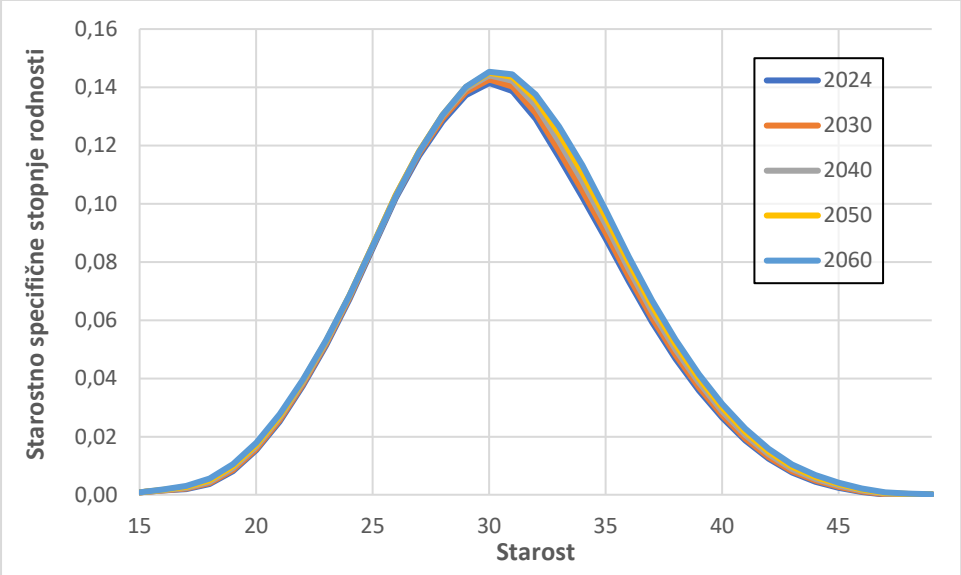

Vir: Eurostat, 2023; lastni izračuni.

3.1.3 Umrljivost

Druga predpostavka pri oblikovanju demografskih projekcij je predpostavka o umrljivosti. Pri tem moramo, poleg gibanja agregatne ravni umrljivosti, predpostaviti tudi, kako se bo umrljivost gibala v posameznih starostnih razredih. Obenem morajo biti predpostavke oblikovane ločeno za moške in za ženske, saj je za ženske umljivost praviloma bistveno nižja kot za moške. Tehnično so vhodni podatki v projekcije verjetnosti preživetja v posamezni starosti. S temi verjetnostmi preživetja se namreč v vsakem koledarskem letu množi število prebivalcev iz začetka leta, da dobimo število in porazdelitev prebivalcev po starosti v začetku naslednjega koledarskega leta. Ob tem moramo umrljivost ustrezno aplicirati tudi na osebe, ki so se tekom leta priselile in se potem postopoma pomikajo v višje starostne razrede.

Na agregatni ravni se predpostavke glede gibanja umrljivosti praviloma oblikujejo s kazalnikom »življenjsko pričakovanje ob rojstvu«. Gre za kazalnik iz tablic umrljivosti, ki ga izračunamo na osnovi stopenj umrljivosti v posamezni starosti in ločeno po spolu.

Že v grafikonu 6 smo prikazali gibanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu za vsa tri območja, ki so aktualna za našo analizo – za Slovenijo, za statistično regijo jugovzhodna Slovenija in za MO Novo mesto. Življenjsko pričakovanje ob rojstvu je v MO novo mesto za moške 0,12 leta daljše od

slovenskega povprečja, za ženske pa je za 0,45 let daljše (gre za povprečje za obdobje 2014–2023, torej za zadnjih 10 let). Tudi tokrat smo se glede gibanja življenjskega pričakovanja ob rojstvu v obdobju projekcij zgledovali po Eurostatovih predpostavkah (EUROPOP2023) za Slovenijo, ob tem, da smo ohranjali razliko med MO Novo mesto in celotno Slovenijo iz obdobja 2014–2023. Hkrati smo upoštevali, da je bilo življenjsko pričakovanje v letu 2023 nekoliko višje od tistega, ki ga je Eurostat predvidel v svojih projekcijah za to leto, pripravljenih še pred objavo dejanskih podatkov.

Opisano gibanje predpostavk o življenjskem pričakovanju v srednji varianti projekcij prikazujemo v grafikonu 25. V visoki varianti predpostavljamo, da se bo življenjsko pričakovanje do leta 2060 povišalo za tri leta bolj kot v srednji varianti projekcij, medtem ko v nizki varianti predpostavljamo za tri leta nižjo vrednost kot v srednji varianti. Približno tolikšno razliko med visoko in srednjo varianto ter nizko in srednjo varianto so predpostavljali tudi v Eurostatovih projekcijah EUROPOP2004 (Eurostat, 2005). Kot prikazano v grafikonu 25, je predpostavljen porast na navedeno razliko treh let postopen. V varianti z ničelnimi selitvami bomo predpostavljali, da so predpostavke glede umrljivosti in rodnosti iste kot pri srednji varianti in da so razlike med njima torej samo v selitvah.

Grafikon 25: Predpostavke glede prihodnjega gibanja umrljivosti (življenjsko pričakovanje ob rojstvu) v obdobju 2024–2060 v MO Novo mesto po posameznih variantah

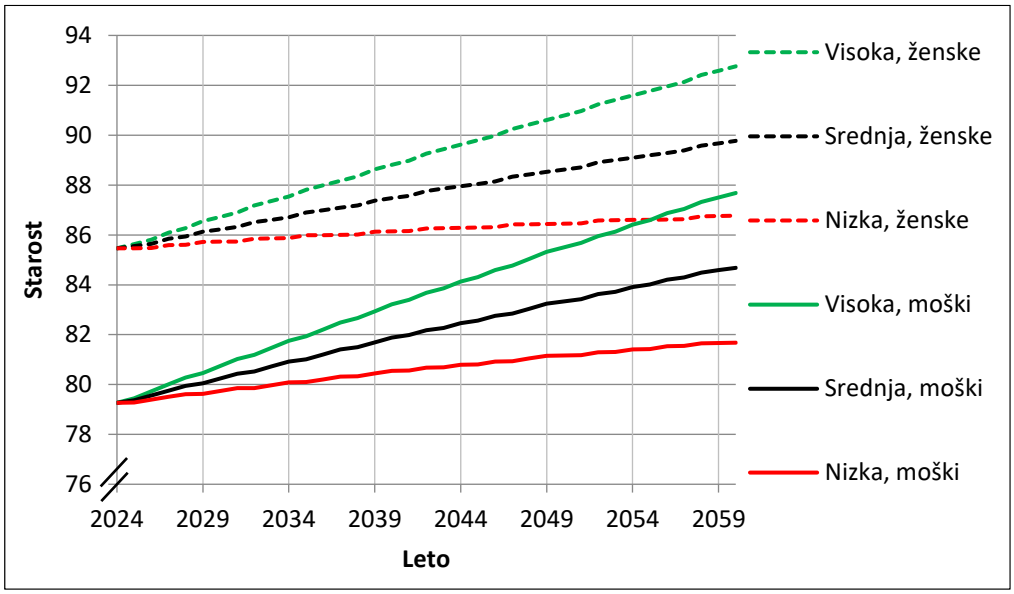

Vir: Eurostat, 2023; Statistični urad RS, 2025ab.

3.1.4 Selitve

Pri oblikovanju predpostavk o gibanju selitev moramo predpostaviti gibanje absolutnega števila neto selitev v prihodnje, ločeno po spolu. Oblikovanje predpostavk o neto selitvah je precej bolj negotovo kot oblikovanje predpostavk o umrljivosti in rodnosti. To velja že za večja območja, kot je celotna Slovenija, pri manjših območjih, kot so občine, pa je negotovost še izrazitejša. Gibanje neto selitev – to je razlika med številom priseljenih in odseljenih – v obdobju 1995–2023 prikazujemo v grafikonu 26. Za neposredno primerljivost podatkov je aktualno gibanje od leta 2007 dalje, saj sta bili pred tem v MO Novo mesto vključeni tudi sedanji občini Straža in Šmarješke Toplice, ki sta se 1. 1. 2007 od MO Novo mesto odcepili.

Za smiselno oblikovanje predpostavk o prihodnjem gibanju selitev po posameznih variantah smo izhajali iz povprečja preteklega gibanja neto selitev. Neto selitve so pozitivne tako za celotno obdobje 1995–2023 kot tudi za zadnje desetletno obdobje (2014–2023), v katerem povprečje znaša 224 oseb na leto. Hkrati lahko vidimo, da gre iz leta v leto za zelo velika nihanja, kar je pričakovano, saj je na tako majhnih geografskih območjih vpliv slučajnega dejavnika zelo velik, neto selitve pa lahko zelo nihajo tudi že sicer. Če vzamemo povprečje zadnjih desetih let (2014–2023), znašajo neto selitve v MO Novo mesto 46 % vseh neto selitev v statistično regijo jugovzhodna Slovenija. Če pa vzamemo obdobje 2007–2023 (pri čemer izhajamo samo od leta 2007, ker od tega leta naprej vrednosti več ne vključujejo občini Straža in Šmarješke Toplice, ki sicer zamegljujeta primerjavo), so neto selitve v MO Novo mesto predstavljale 49 % vseh neto selitev v statistično regijo jugovzhodna Slovenija. Ob tem predstavlja število prebivalcev MO Novo mesto 26 % vseh prebivalcev statistične regije jugovzhodna Slovenija. To pomeni, da je MO Novo mesto izrazito nadpovprečno privlačna za neto priseljevanje znotraj regije jugovzhodna Slovenija, ne glede na to, ali gledamo povprečje zadnjih 10 let ali povprečje za obdobje 2007–2023. Zato bomo tudi pri oblikovanju predpostavk o prihodnjem gibanju neto selitev uporabili povprečje zadnjih desetih let, enako kot smo storili pri predpostavkah za rodnost in umrljivost.

Grafikon 26: Gibanje neto selitev (priselitve minus odselitve) v MO Novo mesto v obdobju 1995–2023, ločeno po spolu

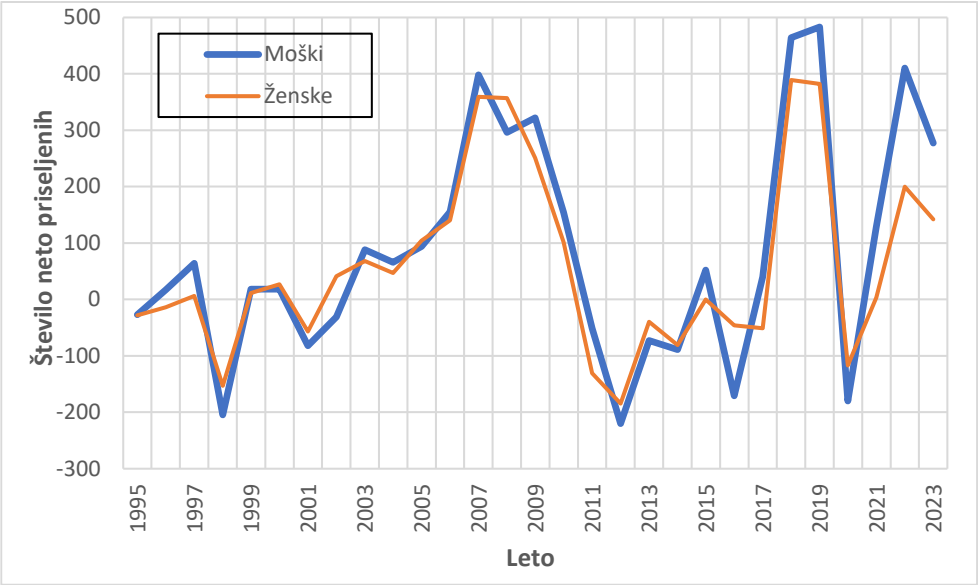

Vir: Statistični urad RS, 2025ac.

V projekcijah potrebujemo neto selitve razčlenjene tudi po spolu. V obdobju 2014–2023 je bilo med povprečno 224 neto priseljenimi na leto 142 moških in 82 žensk. Bistveno višje priseljevanje (mladih) moških se odraža tudi na starostni sestavi prebivalstva MO Novo mesto. V tabeli 3 prikazujemo indeks feminitete, ki kaže število žensk na 100 moških. Vidimo lahko, da je ta indeks v MO Novo mesto za vse starostne razrede skupaj 98,9. To je približno toliko kot za celotno Slovenijo (98,8) in obeh primerih je to zelo nizko. Ker v razvitih državah ženske živijo bistveno dlje kot moški (kljub temu, da se jih rodi manj kot moških), bi namreč pričakovali, da bi bil indeks feminitete za celotno prebivalstvo bistveno nad 100, torej da bi bilo žensk več kot moških. Vrednosti pod 100 so posledica bistveno višjega priseljevanja moških od žensk in tako je v letu 2019 število moških v Sloveniji prvič preseglo število žensk. Razmere v MO Novo mesto so glede tega še posebej izrazite v starostnem razredu 20–44 let, kjer je indeks feminitete zgolj 85,3, kar pomeni, da je v tem starostnem razredu kar za 14,7 % manj žensk od moških. V nižjih starostnih razredih je sicer običajno, da je indeks feminitete samo okrog 94, saj se na 100 fantkov rodi okrog 94 deklic, vendar pa so v MO Novo mesto te vrednosti mnogo nižje. Kot zanimivost navedimo, da najbolj izrazito izstopa starostni razred 20–24 let, kjer je indeks feminitete v MO Novo mesto zgolj 77,9, kar pomeni, da je v tej starosti žensk kar za 22,1 % manj kot moških. Za Slovenijo je za ta starostni razred indeks feminitete znašal 87,9, kar pomeni, da je bilo za 12,1 % manj žensk kot moških.

Na majhnih območjih je to sicer lahko manjši problem kot na nacionalni ravni, saj si lahko npr. mladi moški najdejo partnerice iz sosednjih občin ali pa je neravnotežje manjše, kot prikazujejo statistični podatki, saj sta, npr., partner in partnerica iz sosednjih vasi, ki pa spadata v različni občini. Lahko tudi gre za mlade moške, ki so prišli na območje zgolj začasno, ali pa npr. gre za moške, ki imajo družino v drugi državi, iz katere so se preselili, in pošiljajo del dohodkov drugim članom družine, ki so ostali doma ipd. Ali gre za neravnotežje med spoloma zgolj v administrativnem smislu ali pa so že oz. bodo kakšne socialne ali ekonomske implikacije nizkega indeksa feminitete, na osnovi razpoložljivih podatkov ne moremo ugotoviti.

Tabela 3: Indeks feminitete (število žensk na 100 moških) v Sloveniji in MO Novo mesto po posameznih starostnih razredih na dan 1. 1. 2024

Starost	**MO Novo mesto**	**Slovenija**
Vse starosti skupaj	98,9	98,8
0–19	92,5	94,3
20–44	85,3	87,3
45–64	96,6	95,2
65+	139,3	128,5

Vir: Statistični urad RS, 2025x.

V srednji varianti projekcij smo predpostavljali, da bi bile ugotovljene povprečne selitve v višini 224 neto priseljenih na leto prisotne tudi v celotnem obdobju projekcij med leti 2024 in 2060. Nadalje smo predpostavljali, da bi bile neto selitve porazdeljene po spolu v takem razmerju, kot za celotno Slovenijo v Eurostatovih projekcijah. To razmerje je hkrati zelo podobno razmerju v MO Novo mesto v zadnjih desetih letih (63 % od vseh neto priseljenih je bilo moških, preostalih 37 % pa žensk). V letu 2024 je sicer za Slovenijo predpostavka, da naj bi bilo 72 % vseh neto priseljenih moških, vendar pa do leta 2034 delež za moške postopoma upade na 65 % in se nato v preostanku obdobja projekcij giblje na ravni okrog 63 %. V visoki in nizki varianti smo predpostavljene selitve iz srednje variante povečali za 50 % (visoka varianta) oz. zmanjšali za 50 % (nizka varianta). Visoka varianta torej predpostavlja 335 neto priseljenih na leto (kar je 50 % več od 223,6, kolikor znaša povprečje za obdobje 2014–2023), nizka varianta pa 112 neto priseljenih na leto.

Grafikon 27: Predpostavke glede prihodnjega gibanja neto selitev v obdobju 2023–2060 v MO Novo mesto po posameznih variantah demografskih projekcij

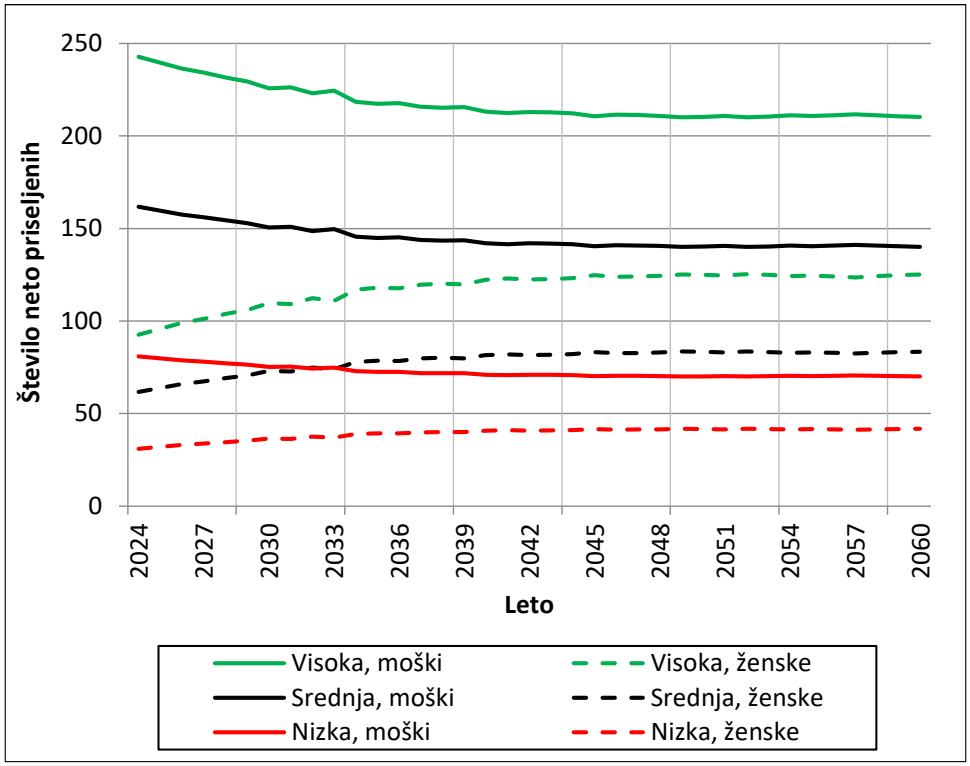

Vir: Statistični urad RS, 2020e; Eurostat, 2023a.

Če 224 neto priselitev, kolikor znaša povprečje za obdobje med leti 2014 in 2023, izrazimo glede na število prebivalcev v začetku leta 2024, dobimo stopnjo neto selitev, ki znaša 0,58 odstotka. To pomeni, da prebivalstvo MO Novo mesto približno za toliko odstotkov na leto narašča iz naslova (neto) selitev. Za celotno Slovenijo za isto obdobje vrednost znašala 0,38 odstotka. MO Novo mesto je torej bila deležna bistveno nadpovprečnega neto priseljevanja v primerjavi s celotno Slovenijo. Ker smo enako raven neto priseljevanja upoštevali tudi v obdobju demografskih projekcij, to pozitivno vpliva na skupno število prebivalstva in hkrati upočasnjuje proces staranja prebivalstva.

Pri oblikovanju projekcij se zastavi vprašanje, ali bo na proučevanem območju neto priseljevanje tudi dolgoročno pozitivno. Vprašanje torej je, ali bo območje dovolj zanimivo za stalno neto priseljevanje in s tem povečevanje števila prebivalstva iz naslova selitev. Zato se pri izdelavi demografskih projekcij oblikuje še dodatna varianta projekcij, kjer se predpostavlja ničelne selitve. Gre za varianto, ki je običajna že pri demografskih projekcijah na ravni države, medtem ko je na nižjih ravneh teritorialne razčlenitve (še posebej občin) še toliko bolj aktualna. Zaradi velike negotovosti na manjših območjih je namreč še toliko bolj tvegano predpostavljati trajno

pozitivne ali trajno negativne selitve, ko izdelujemo projekcije za tri do štiri desetletja naprej. Selitve imajo namreč lahko močan vpliv na število prebivalcev, ki se hitro akumulira, še posebej, če so vrednosti visoke – bodisi v pozitivno bodisi v negativno smer.

Poleg števila neto selitev moramo v projekcijah hkrati določiti tudi porazdelitev neto priseljenih po starosti in spolu. Pri tem sledimo relativni porazdelitvi po starosti, ki jo je Eurostat predpostavil v EUROPOP2023 projekcijah za Slovenijo (Eurostat, 2023). Kot vidimo v grafikonu 28, se starostna porazdelitev med spoloma nekoliko razlikuje – med drugim se predpostavlja, da se v starosti okrog upokojitve moški tudi nekoliko neto odseljujejo. Predpostavljene vrednosti glede števila selitev, porazdelitev selitev po starosti itd., izražamo zvezno, torej v decimalnih vrednostih. Gre za vmesno računsko stopnjo, ki preprečuje izgubo natančnosti zaradi zaokroževanja na cele vrednosti; število oseb namreč zaokrožimo šele pri končnih rezultatih projekcij. Porazdelitev prikazujemo le za leti 2030 in 2050, saj je vzorec starostne porazdelitve v ostalih letih obdobja projekcij podoben. Eurostat ga sicer v manjši meri prilagaja za vsako posamezno koledarsko leto.

Grafikon 28: Starostna porazdelitev neto priseljenih v srednji varianti projekcij (223,6 povprečno letno priseljenih) v MO Novo mesto v letu 2030 in 2050 – v decimalni obliki

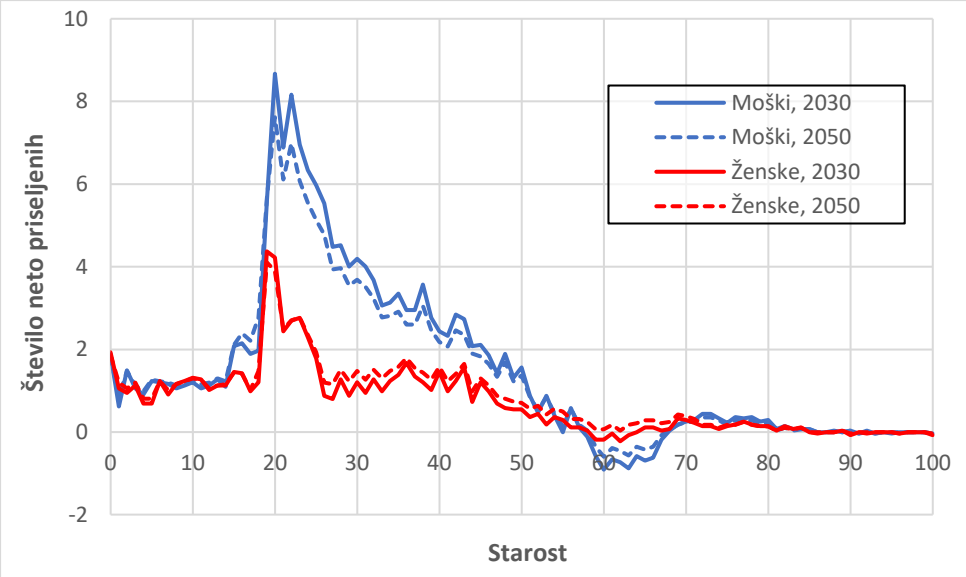

Vir: Statistični urad RS, 2025e; Eurostat, 2023a.

Za visoko in nizko varianto starostne porazdelitve neto selitev ne prikazujemo, saj je njihova relativna porazdelitev povsem enaka kot v srednji varianti, razlika je zgolj v ravni – v visoki varianti so vrednosti približno dvakrat višje, v nizki pa približno polovične. Pri varianti z ničelnimi selitvami pa se predpostavlja, da neto selitev ni – ne na agregatni ravni ne po posameznih starostnih skupinah.

Pri porazdeljevanju neto selitev po starosti opazimo ustaljen vzorec: največ se priseljujejo osebe, stare med 20 in 30 let, medtem ko je neto selitev po 60. letu starosti (za ženske) oziroma 70. letu starosti (za moške) zanemarljiva. Ta stabilen starostni vzorec, ki ga v svojih demografskih projekcijah za Slovenijo uporablja Eurostat, bi uporabili tudi v primeru, če bi imeli na voljo podatke za dejansko starostno porazdelitev v MO Novo mesto. Zaradi majhnega števila prebivalcev bi ti podatki namreč sicer preveč nihali.

3.2 OBSTOJEČA STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA

Obstoječa starostna sestava prebivalstva je rezultat gibanja rodnosti, umrljivosti in selitev v preteklosti. Hkrati bo obstoječa starostna sestava prebivalstva močno vplivala na število in starostno sestavo prebivalstva v prihodnjih desetletjih. V grafikonu 29 prikazujemo starostno sestavo prebivalstva Slovenije in MO Novo mesto. Obe porazdelitvi sta podobni, vendar je v MO Novo mesto relativno več prebivalcev v starosti pod 40 let, kar lahko pojasnimo z višjo rodnostjo in višjim neto priseljevanjem (mladih) kot v Sloveniji.

Grafikon 29: Relativna starostna sestava prebivalstva MO Novo mesto in Slovenije na dan 1. 1. 2024 (v % od celotnega števila prebivalcev)

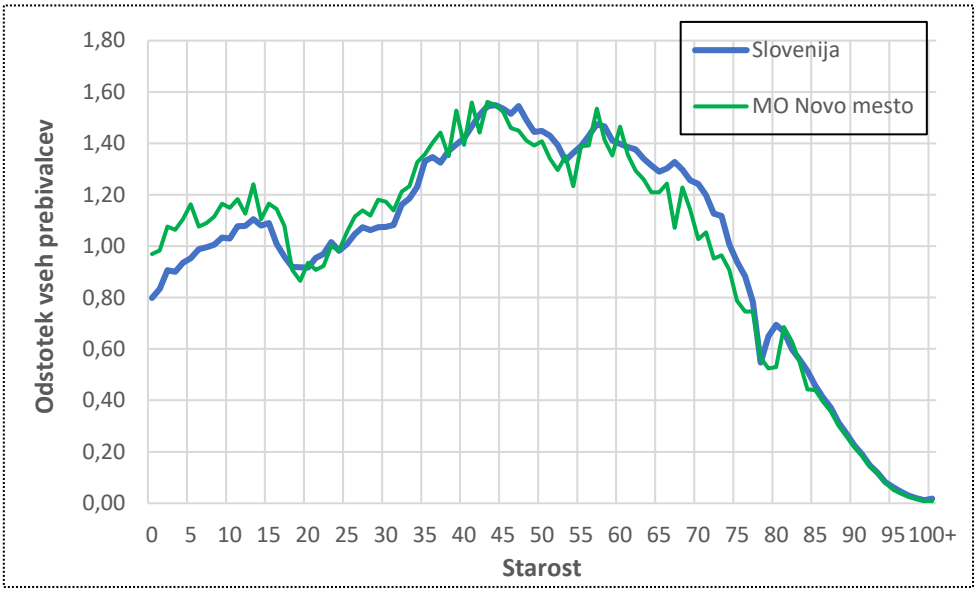

*opomba: od starosti 0 do 84 so za raven občine na voljo enoletni podati, za starost 85+ pa samo skupna vrednost, zato smo to starostno skupino razporedili v enoletne razrede v skladu s porazdelitvijo prebivalcev Slovenije v tem starostnem razredu.

Vir: Statistični urad RS, 2025f; Statistični urad RS, 2025i.

Že trenutna starostna porazdelitev prebivalstva nakazuje, da bosta starostna sestava Slovenije in Mestne občine Novo mesto v prihodnjih treh desetletjih z demografskega in ekonomskega vidika neugodni za ekonomsko vzdržnost. Najštevilčnejše generacije so trenutno stare približno 35 do 60 let, medtem ko je število prebivalcev, starih od 20 do 25 let, bistveno nižje. Mlade generacije – natančneje rečeno kohorte – v starosti od 0 do 30 let so številčno manjše od zdajšnjih generacij v starosti od 35 do 65 let, a bodo v prihodnjih desetletjih postopoma vstopale v delovno aktivno obdobje. Njihova manjša številčnost bo negativno vplivala na delež delovno aktivnega prebivalstva v primerjavi s sedanjim stanjem.

Hkrati se bodo s trga dela začele umikati starejše generacije, ki so danes v starosti od 35 do 60 let in so številčno izrazitejše. Te generacije bodo v prihodnje prehajale med upokojence, kar bo povečalo pritisk na javnofinančne izdatke na državni ravni, na občinski ravni pa denimo povzročilo zmanjšanje prihodkov iz naslova dohodnine. Obenem bodo te številčno močne starejše generacije potrebovale vse več zdravstvenih storitev ter storitev dolgotrajne oskrbe – kot so domovi za starejše, patronažna služba, pomoč na domu in podobno. Hkrati se bo tem generacijam še naprej podaljševalo življenjsko pričakovanje, tako da lahko pričakujemo, da bosta v projekcijah njihovo število in njihov delež v celotnem prebivalstvu hitro naraščala.

Za nazorno predstavitev porazdelitve prebivalcev po starosti in spolu smo že v grafikonu 13 prikazali starostno piramido prebivalstva MO Novo mesto. Hkrati smo v piramidi označili tudi tri velike starostne skupine, ki so aktualne z ekonomskega vidika. V starosti 0–19 let večina prebivalcev še ni aktivnih (modra barva), v delovni starosti oz. »delovnem kontingentu« 20–64 let je večina prebivalcev aktivnih (zelena barva), medtem ko jih v starosti 65 let in več večina ponovno več ni aktivna (siva barva). Kot bo razvidno v nadaljevanju, obstoječa starostna sestava ključno vpliva na rezultate projekcij prebivalstva.

Starostna piramida (grafikon 13) prikazuje, da je število žensk, ki so trenutno stare približno 20 let, razmeroma majhno. To bo v prihodnjih letih negativno vplivalo na število živorojenih otrok, zlasti ko bodo te ženske vstopile v starost 25–34 let – to sta namreč dve petletni starostni skupini (25–29 in 30–34 let), v katerih je rodnost najvišja. Kot opisano v projekcijah, predpostavljamo, da se bo stopnja celotne rodnosti v obdobju projekcij rahlo povečevala (grafikon 23). V srednji varianti projekcij se bo absolutno število živorojenih do leta 2030 zmanjševalo, saj bo v rodni dobi bistveno manj žensk kot v preteklosti. To se bo neposredno odražalo v zmanjševanju števila prebivalcev v najmlajših starostnih skupinah. Po letu 2030 bodo v starostno obdobje z najvišjo rodnostjo začele vstopati ženske, ki so trenutno stare približno 10 let. Ta starostna skupina je številčno večja od zdajšnje skupine žensk, starih 20 let, kar pomeni, da se bo število živorojenih

ponovno začelo povečevati. Po projekcijah naj bi se od leta 2045 dalje število živorojenih stabiliziralo na približno 450 na leto.

Ti živorojeni bodo sčasoma vstopali v rodno dobo (ženske) in delovno starost (ženske in moški), vendar bodo te prihodnje generacije bistveno manjše kot sedanje generacije v starosti od 40 do 65 let. Slednje pa se bodo postopno umikale iz delovno aktivnega obdobja v upokojitev. Obstoječa starostna sestava prebivalstva bo torej močno vplivala na prihodnje demografske trende, zlasti na starostno sestavo prebivalstva.

3.3 REZULTATI DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ

V nadaljevanju prikazujemo gibanje števila in starostne sestave prebivalstva glede na štiri variante demografskih projekcij: srednjo, visoko, nizko ter različico z ničelnimi selitvami. S tem deloma predstavljamo tudi vpliv posameznih demografskih procesov (rodnosti, umrljivosti in selitev) na prihodnje gibanje prebivalstva ob dani začetni starostno-spolni sestavi.

Pri vseh variantah rezultate prikazujemo v petletnih presledkih (2025, 2030, … do leta 2060) in po petletnih starostnih razredih. Podrobnejši podatki po enoletnih starostnih razredih ter za vsako posamezno koledarsko leto projekcije (ločeno tudi po spolu) so na voljo v priloženi Excelovi datoteki.

Prikaz rezultatov v nadaljevanju je za vse variante poenoten: 1) najprej v tabeli povzamemo uporabljene predpostavke glede prihodnjega gibanja rodnosti, umrljivosti in selitev, 2) sledi tabela z rezultati projekcij števila prebivalstva po petletnih starostnih razredih in 3) grafičen prikaz v obliki strukturnih stolpcev, ki nazorno prikaže spreminjanje deležev prebivalcev v treh starostnih skupinah: a) 0–19 let, b) 20–64 let ter c) 65 let in več. Ti trije starostni razredi so oblikovani z demografsko-ekonomskega vidika aktivnosti prebivalstva, ki smo jih opisali že prej: stari 0–19 let, ki večinoma še ne delajo, stari 20–64 let, ki so v delovni starosti in so večinoma aktivni (aktivni se naprej delijo na zaposlene in brezposelne), medtem ko stari 65 let in več večinoma več niso aktivni. Hkrati tudi prikažemo število prebivalcev v starosti: a) 1–5 let, ki predstavljajo potencialno število otrok za vrtce, b) 6–14 let, ki predstavljajo potencialno število otrok v osnovnih šolah in c) 80+ let, kar je aktualno z vidika potreb po dolgotrajni oskrbi (domovi za starejše, patronaža, pomoč na domu).

Ob predstavitvi rezultatov jih na kratko tudi vsebinsko komentiramo. Pri spremembi posamezne predpostavke o rodnosti, umrljivosti in selitvah gre za hkratni učinek medsebojno prepletenega delovanja teh dejavnikov. Če se na primer rodi ali priseli deklica oziroma ženska v starosti 0–19 let, to za eno osebo poveča število prebivalcev v tej starostni skupini. V svoji rodni dobi bo ta ženska v povprečju rodila (in s tem povečala takratno število prebivalcev v starosti 0–19 let), medtem ko bo sama takrat štela med prebivalce delovne starosti (20–64 let) in prispevala k njihovi številčnosti itd.

3.3.1 Srednja varianta projekcij

Grafikon 30: Predpostavke in projekcije prebivalstva MO Novo mesto na vsakih 5 let (število prebivalcev se nanaša na začetek leta)

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,79	1,79	1,82	1,84	1,85	1,87	1,88	1,90	1,91
e_0, moški	79,3	79,4	80,2	81,0	81,9	82,6	83,3	84,0	84,7
e_0, ženske	85,5	85,6	86,2	86,9	87,5	88,0	88,6	89,2	89,8
Neto selitve, moški	161,8	159,7	150,5	145,0	142,1	140,4	140,2	140,5	140,2
Neto selitve, ženske	61,8	63,9	73,1	78,6	81,5	83,2	83,4	83,1	83,4

Opomba: e_0 označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0–4	1.994	1.950	1.815	1.825	2.012	2.214	2.300	2.269	2.212
5–9	2.152	2.138	1.997	1.867	1.877	2.065	2.268	2.354	2.324
10–14	2.227	2.262	2.193	2.056	1.926	1.935	2.124	2.327	2.412
15–19	1.980	2.098	2.340	2.272	2.137	2.008	2.019	2.209	2.413
20–24	1.822	1.839	2.328	2.555	2.481	2.342	2.213	2.226	2.418
25–29	2.152	2.105	2.039	2.511	2.732	2.656	2.516	2.386	2.397
30–34	2.334	2.299	2.228	2.161	2.629	2.851	2.776	2.634	2.503
35–39	2.716	2.659	2.404	2.333	2.264	2.732	2.954	2.878	2.736
40–44	2.879	2.887	2.747	2.493	2.421	2.352	2.818	3.040	2.964
45–49	2.775	2.843	2.946	2.807	2.555	2.483	2.415	2.879	3.100
50–54	2.542	2.600	2.854	2.960	2.826	2.578	2.508	2.442	2.905
55–59	2.717	2.656	2.564	2.823	2.933	2.806	2.565	2.498	2.435
60–64	2.525	2.553	2.557	2.482	2.748	2.863	2.745	2.513	2.453
65–69	2.261	2.259	2.421	2.441	2.384	2.651	2.770	2.664	2.446
70–74	1.881	1.940	2.117	2.281	2.313	2.271	2.537	2.658	2.567
75–79	1.292	1.403	1.750	1.922	2.088	2.131	2.107	2.369	2.494
80–84	1.087	1.062	1.166	1.471	1.633	1.796	1.848	1.849	2.102
85+	1.012	1.039	1.185	1.352	1.689	2.013	2.321	2.540	2.681
Skupaj	**38.348**	**38.591**	**39.651**	**40.614**	**41.649**	**42.749**	**43.803**	**44.737**	**45.563**

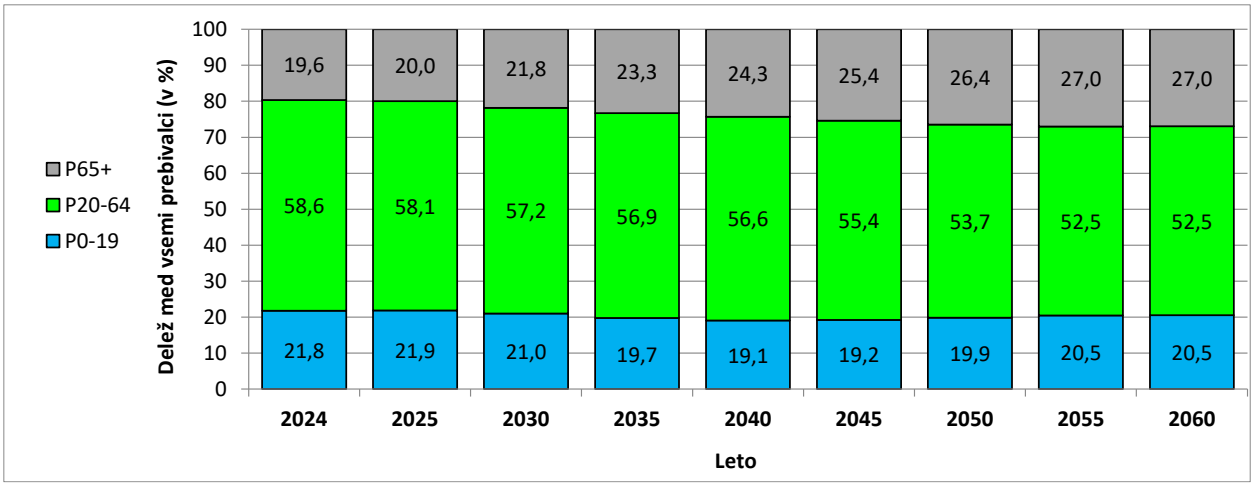

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1–5	2.068	2.001	1.846	1.816	1.977	2.191	2.304	2.292	2.231
6–14	3.933	3.975	3.806	3.560	3.421	3.574	3.932	4.214	4.282
80+	2.099	2.101	2.352	2.823	3.322	3.809	4.169	4.389	4.783

Vir: lastni izračuni.

V skladu s srednjo varianto demografskih projekcij bi se število prebivalcev MO Novo mesto v letu 2024 povečalo s 38.348 na 45.563 prebivalcev do leta 2060, kar je 18,8 % rast. Rezultati hkrati kažejo na temeljito spremembo starostne sestave prebivalstva. V srednji varianti projekcij za MO Novo mesto predpostavljamo postopno poviševanje stopnje celotne rodnosti z 1,79 v letu 2024 na 1,91 otroka na žensko v letu 2060. Kljub temu poviševanju rodnosti bi se ob opisanih predpostavkah delež prebivalcev v starostnem razredu 0–19 let z 21,8 % v letu 2024 do leta 2042 znižal na 19,0 %, nakar bi začel naraščati in bi v letu 2060 znašal 20,5 %. Znižanje deleža mladih 0–19 let je predvsem posledica vstopanja manj številčnih generacij žensk v starostne razrede, kjer je rodnost najvišja tekom rodne dobe (med 25 in 34 let). Na drugi strani bodo baby-boom generacije (rojeni med 1946 in 1964) prestopale iz delovne starosti v upokojitev. Hkrati se tem generacijam tudi podaljšuje življenjsko pričakovanje. Tako bi se delež starejših (65+) predvidoma povečal z 19,6 % v letu 2024 na 27,0 % v letu 2060. Za primerjavo navedimo, da za celotno Slovenijo projekcije kažejo povečanje deleža te starostne skupine z 21,8 % v letu 2024 na 31,6 % v letu 2060. V MO Novo mesto se torej pričakuje manj intenzivno staranje prebivalstva kot v Sloveniji. Nekoliko manj naj bi se v MO Novo mesto znižal tudi delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) s 58,6 % vseh prebivalcev v letu 2024 na 52,5 % v letu 2060 (v Sloveniji s 58,6 % v letu 2024 na 51,0 % v letu 2060). Za delež otrok oz. mladih v starosti 0–19 let pa vidimo, da naj bi se tekom obdobja projekcij zgolj rahlo znižal – z 21,8 % vseh prebivalcev v letu 2024 na 20,5 % vseh prebivalcev v letu 2060 ob tem naj bi se v Sloveniji delež otrok in mladih v starosti 0–19 let znižal z 19,6 % v letu 2024 na 17,4 % v letu 2060.

V primerjavi z demografskimi projekcijami za celotno Slovenijo ugotavljamo, da bo staranje prebivalstva v MO Novo mesto predvidoma manj izrazito. Delež prebivalcev, starih 65 let in več, naj bi se v prihodnjih letih povečeval počasneje kot na ravni države. Že v izhodiščnem letu projekcij, torej 2024, ima MO Novo mesto nižji delež starejših od 65 let, rast tega deleža pa naj bi bila v obdobju projekcij manjša kot v Sloveniji.

Tudi zmanjševanje deleža prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) bo v MO Novo mesto manj izrazito, kar je z gospodarskega vidika ugodnejše. Relativno ugodnejše demografske projekcije so predvsem posledica občutno višje rodnosti in višjih neto selitev (glede na število prebivalcev) v primerjavi s Slovenijo. Ker se v MO Novo mesto priseljujejo pretežno mlajši posamezniki, priseljevanje dodatno ublaži proces staranja prebivalstva.

Posebej pomemben dejavnik je znatno višja rodnost v MO Novo mesto, ki bistveno zavira staranje prebivalstva. Kljub temu pa skupna stopnja rodnosti – čeprav višja kot na ravni države in ob predvidenem nadaljnjem naraščanju v obdobju projekcij – še vedno ne dosega vrednosti 2,1 oz. 2,07 živorojenega otroka na žensko, ki bi bila potrebna za dolgoročno obnavljanje prebivalstva ob odsotnosti selitev.

Gibanje števila prebivalcev v prihodnje je v veliki meri odvisno od nadaljevanja pozitivnega priseljevanja. Učinek neto priseljevanja je razviden iz primerjave z varianto projekcij, ki predpostavlja ničelne selitve – v tem primeru pozitivnega vpliva iz naslova pozitivnih neto selitev ni. Prisotnost selitev torej pomembno prispeva k blaženju demografskih izzivov v MO Novo mesto.

Po drugi strani pa je umrljivost, izražena z življenjskim pričakovanjem ob rojstvu, v MO Novo mesto rahlo višje kot v celotni Sloveniji – pri moških za 0,12 let, pri ženskah pa za 0,45 let. Ta dejavnik ima pozitiven vpliv na skupno število prebivalcev, a hkrati nekoliko pospešuje proces staranja prebivalstva – ob nespremenjenih ostalih demografskih dejavnikih.

Prikazujemo pa tudi število prebivalcev po izbranih starostnih skupinah, ki so lahko aktualne z vidika uporabnika študije. **Starostna skupina 1–5 let** se nanaša na število otrok, ki je aktualno z vidika vključitve v vrtec. V tej srednji varianti demografskih projekcij naj bi se število otrok v starosti 1–5 let v prvem desetletju projekcij zmanjšalo z 2.068 v letu 2024 na 1.806 otrok v letu 2034 (razvidno iz rezultatov v priloženi Excelovi datoteki). Nato naj bi začelo postopno naraščati in bi ob uporabljenih predpostavkah v obdobju 2034–2052 ponovno naraslo na 2.312 otrok. Do leta 2060 pa naj bi upadlo, in sicer na 2.231 otrok. Zmanjševanje števila otrok v starosti 1–5 let do leta 2034 je predvsem posledica vstopanja manj številčnih generacij žensk v starostne razrede,

kjer je rodnost najvišja tekom rodne dobe (med 25 in 34 let). To so ženske, ki so se rodile okrog leta 2003, ko je bila stopnja celotne rodnosti zgolj 1,2 otroka na žensko, zato je njihovo število zelo nizko.

Nadalje prikazujemo **starostno skupino 6–14 let**, ki je pomembna z vidika osnovnošolskega izobraževanja, saj zajema populacijo otrok, vključenih v osnovne šole. Po projekcijah se bo število otrok v tej starostni skupini zmanjšalo s 3.933 v letu 2024 na 3.421 v letu 2040. Nato naj bi se trend obrnil, saj naj bi do leta 2060 število otrok ponovno naraslo na 4.282.

Kot tretjo starostno skupino predstavljamo še **starostno skupino 80 let in več**, saj v tej starostni skupini visok delež posameznikov potrebuje storitve dolgotrajne oskrbe. Kot vidimo, se število posameznikov v tej starostni skupini poveča z 2.099 oseb v letu 2024 na kar 4.783 oseb v letu 2060, kar predstavlja porast na kar 2,28-kratno vrednost. Rezultat je posledica nadaljnjega podaljševanja življenjskega pričakovanja, predvsem pa tega, da bodo v starost 80+ vstopali posamezniki, ki so v letu 2024 stari med 40 in 65 let. To so namreč številčno velike generacije in posamezniki iz te starosti bodo leta 2060 v starostni skupini 80+ let (tisti, ki bodo takrat še živi).

3.3.2 Visoka varianta projekcij

Grafikon 31: Predpostavke in projekcije prebivalstva MO Novo mesto na vsakih 5 let (število prebivalcev se nanaša na začetek leta)

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,79	1,80	1,87	1,94	2,00	2,07	2,13	2,19	2,25
e_0, moški	79,3	79,4	80,7	81,9	83,2	84,3	85,5	86,6	87,7
e_0, ženske	85,5	85,6	86,7	87,8	88,8	89,8	90,8	91,8	92,8
Neto selitve, moški	242,7	239,5	225,8	217,4	213,1	210,6	210,4	210,8	210,2
Neto selitve, ženske	92,7	95,9	109,6	118,0	122,3	124,8	125,0	124,6	125,2

Opomba: e_0 označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0–4	1.994	1.956	1.884	1.986	2.284	2.600	2.791	2.859	2.919
5–9	2.152	2.143	2.026	1.962	2.064	2.364	2.682	2.873	2.942
10–14	2.227	2.268	2.225	2.115	2.051	2.153	2.453	2.770	2.961
15–19	1.980	2.111	2.386	2.346	2.238	2.174	2.278	2.581	2.901
20–24	1.822	1.870	2.458	2.710	2.659	2.546	2.483	2.590	2.896
25–29	2.152	2.120	2.172	2.734	2.977	2.924	2.809	2.743	2.849
30–34	2.334	2.310	2.306	2.357	2.913	3.159	3.107	2.989	2.922
35–39	2.716	2.670	2.471	2.468	2.515	3.071	3.317	3.263	3.145
40–44	2.879	2.896	2.808	2.609	2.604	2.651	3.205	3.451	3.397
45–49	2.775	2.849	2.994	2.906	2.709	2.704	2.751	3.305	3.550
50–54	2.542	2.602	2.881	3.031	2.950	2.757	2.755	2.803	3.356
55–59	2.717	2.655	2.571	2.860	3.018	2.945	2.759	2.761	2.813
60–64	2.525	2.548	2.547	2.489	2.789	2.956	2.893	2.718	2.726
65–69	2.261	2.259	2.411	2.436	2.401	2.708	2.882	2.832	2.671
70–74	1.881	1.942	2.126	2.289	2.333	2.316	2.628	2.809	2.776
75–79	1.292	1.404	1.764	1.952	2.128	2.190	2.196	2.513	2.704
80–84	1.087	1.062	1.179	1.506	1.697	1.884	1.966	2.004	2.325
85+	1.012	1.039	1.199	1.405	1.812	2.239	2.670	3.033	3.331
Skupaj	**38.348**	**38.704**	**40.407**	**42.162**	**44.144**	**46.344**	**48.626**	**50.898**	**53.184**

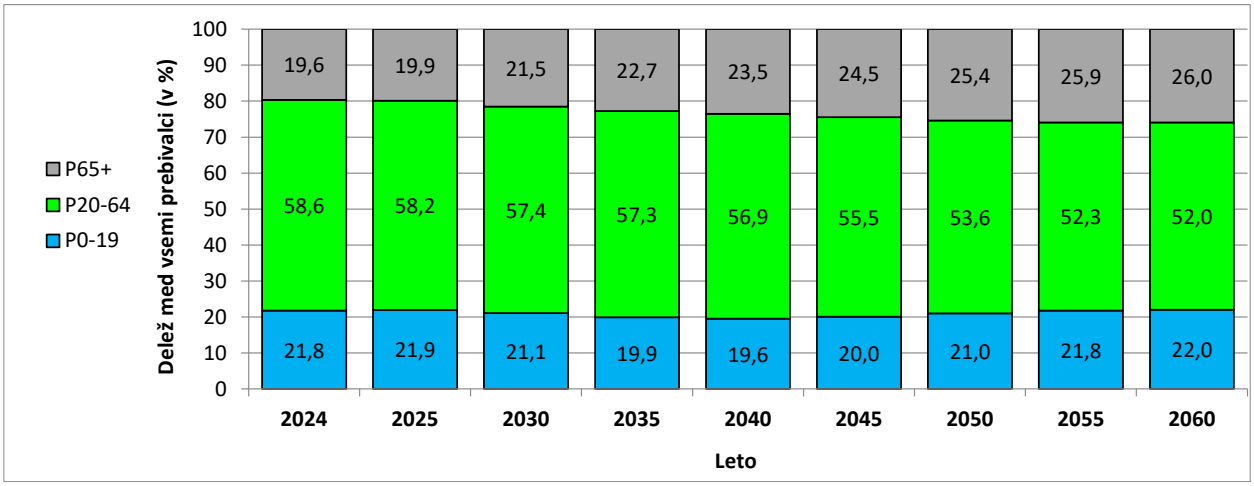

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1–5	2.068	2.005	1.903	1.962	2.231	2.560	2.780	2.867	2.917
6–14	3.933	3.985	3.861	3.691	3.690	4.024	4.585	5.067	5.318
80+	2.099	2.101	2.378	2.912	3.509	4.123	4.637	5.036	5.656

Vir: lastni izračuni.

V visoki varianti projekcij so projekcije števila prebivalcev višje kot v srednji varianti, saj so vse tri ključne demografske predpostavke ugodnejše. Rodnost je višja – razlika glede na srednjo varianto se do leta 2060 postopoma poveča na 0,34 živorojenega otroka na žensko, kar pomeni skupno stopnjo rodnosti 2,25 v letu 2060. Umrljivost je nižja, kar pomeni daljše pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – razlika glede na srednjo varianto se do leta 2060 postopoma poveča na tri

leta, pri čemer doseže 87,7 let za moške in 92,8 let za ženske. Selitve so za 50 % višje kot v srednji varianti, kar ustreza 335 neto priseljenim osebam na leto.

Po visoki varianti demografskih projekcij naj bi MO Novo mesto imela leta 2060 skupno 53.184 prebivalcev, kar predstavlja 38,7 % več kot v letu 2024 ter 7.621 oseb oziroma 16,7 % več kot po srednji varianti projekcij. V primerjavi s srednjo varianto bo v letu 2060 višje tudi število prebivalcev v posameznih starostnih skupinah: v starosti 1–5 let za 687 oseb, v starosti 6–14 let za 1.037 oseb in v starosti 80+ let za 873 oseb.

Kljub temu se pri starostni sestavi prebivalstva učinki posameznih demografskih dejavnikov do določene mere medsebojno izničijo. Višje življenjsko pričakovanje v visoki varianti namreč prispeva k višjemu deležu starejših (65+), vendar pa višja rodnost in intenzivnejše priseljevanje, predvsem mlajših oseb, delujeta v nasprotno smer – zmanjšujeta delež starejših v celotnem prebivalstvu. Rezultati kažejo, da učinka višje rodnosti in priseljevanja prevladata nad učinkom daljšega življenjskega pričakovanja, saj je delež prebivalcev, starih 65 let in več, v visoki varianti nižji (26,0 %) kot v srednji varianti (27,0 %).

3.3.3 Nizka varianta projekcij

Grafikon 32: Predpostavke in projekcije prebivalstva MO Novo mesto na vsakih 5 let (število prebivalcev se nanaša na začetek leta)

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,79	1,78	1,76	1,73	1,70	1,67	1,64	1,60	1,57
e_0, moški	79,3	79,3	79,7	80,1	80,6	80,8	81,2	81,4	81,7
e_0, ženske	85,5	85,5	85,7	86,0	86,1	86,3	86,5	86,6	86,8
Neto selitve, moški	80,9	79,8	75,3	72,5	71,0	70,2	70,1	70,3	70,1
Neto selitve, ženske	30,9	32,0	36,5	39,3	40,8	41,6	41,7	41,5	41,7

Opomba: e_0 označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0–4	1.994	1.945	1.748	1.669	1.755	1.856	1.852	1.742	1.600
5–9	2.152	2.134	1.967	1.773	1.695	1.781	1.882	1.879	1.769
10–14	2.227	2.256	2.160	1.996	1.803	1.724	1.810	1.911	1.907
15–19	1.980	2.085	2.294	2.199	2.036	1.843	1.765	1.852	1.954
20–24	1.822	1.808	2.198	2.400	2.302	2.137	1.944	1.867	1.956
25–29	2.152	2.090	1.906	2.288	2.487	2.388	2.223	2.029	1.951
30–34	2.334	2.288	2.149	1.965	2.345	2.544	2.445	2.280	2.086
35–39	2.716	2.648	2.337	2.199	2.014	2.393	2.592	2.493	2.328
40–44	2.879	2.877	2.687	2.377	2.238	2.054	2.432	2.630	2.531
45–49	2.775	2.837	2.898	2.708	2.400	2.262	2.079	2.455	2.652
50–54	2.542	2.598	2.827	2.889	2.703	2.399	2.263	2.082	2.455
55–59	2.717	2.657	2.556	2.785	2.849	2.668	2.371	2.237	2.060
60–64	2.525	2.557	2.567	2.475	2.705	2.769	2.596	2.309	2.180
65–69	2.261	2.260	2.430	2.446	2.366	2.592	2.655	2.493	2.219
70–74	1.881	1.939	2.108	2.271	2.291	2.221	2.439	2.500	2.352
75–79	1.292	1.401	1.737	1.892	2.046	2.066	2.010	2.215	2.271
80–84	1.087	1.061	1.154	1.435	1.567	1.703	1.722	1.684	1.866
85+	1.012	1.039	1.171	1.300	1.570	1.800	2.000	2.101	2.119
Skupaj	**38.348**	**38.479**	**38.894**	**39.071**	**39.172**	**39.202**	**39.081**	**38.759**	**38.256**

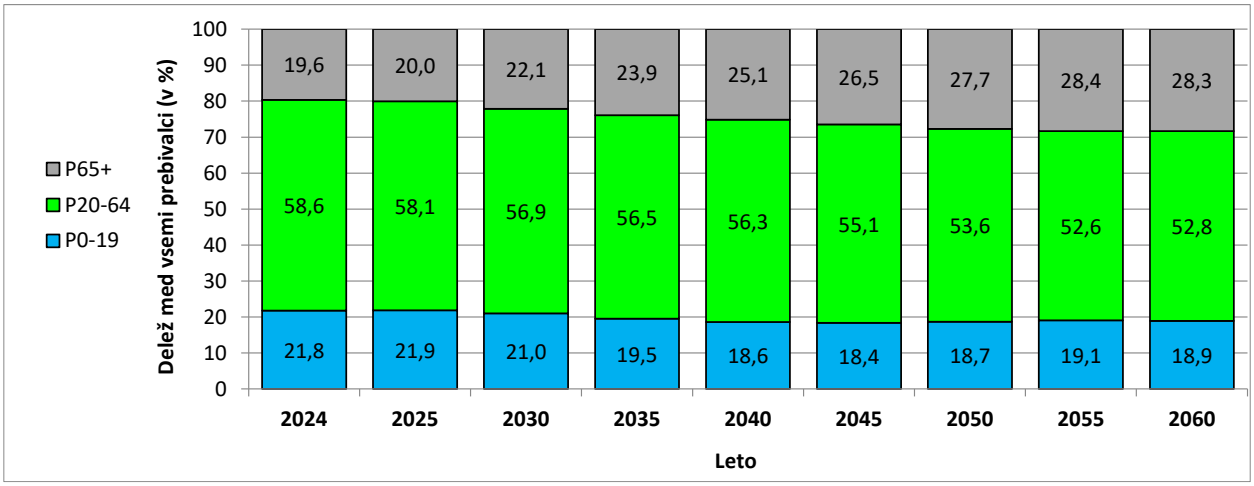

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1–5	2.068	1.997	1.789	1.674	1.736	1.847	1.867	1.775	1.632
6–14	3.933	3.965	3.751	3.430	3.157	3.141	3.315	3.422	3.337
80+	2.099	2.100	2.325	2.735	3.137	3.503	3.722	3.785	3.985

Vir: lastni izračuni.

V nizki varianti demografskih projekcij so z vidika štela prebivalstva vsi trije demografski dejavniki manj ugodni kot v srednji varianti. Rodnost je nižja – razlika glede na srednjo varianto se do leta 2060 postopoma poveča na –0,34 živorojenega otroka na žensko. Umrljivost je višja, saj se pričakovano trajanje življenja ob rojstvu do leta 2060 podaljša za tri leta manj kot v srednji varianti: na 81,7 let za moške in 86,8 let za ženske. Tudi neto selitve so nižje – znašajo le polovico tistih, predpostavljenih v srednji varianti.

Po tej nizki varianti demografskih projekcij naj bi MO Novo mesto imela leta 2060 skupno 38.256 prebivalcev, kar je za 0,8 % manj kot leta 2024. Hkrati je to kar 7.306 oseb oziroma 16,0 % manj kot po srednji varianti projekcij. To pomeni, da bi se ob uresničitvi teh manj ugodnih predpostavk število prebivalcev MO Novo mesto do leta 2060 praktično ne spremenilo oziroma bi celo nekoliko upadlo.

Čeprav je v tej projekcijski varianti število prebivalcev MO Novo mesto v letu 2060 skoraj enako kot leta 2024 in se tudi v vmesnih letih ne odmika bistveno od te ravni, se starostna sestava prebivalstva spremeni še bolj izrazito kot v prejšnjih dveh variantah. Zaradi nižje rodnosti je namreč delež starostne skupine 0–19 let v nizki varianti nižji kot v srednji varianti in v letu 2060 znaša 18,9 % namesto 20,5 %, kolikor znaša v srednji varianti. Število otrok v starosti 1–5 let (vrtec) in 6–14 let (osnovna šola) se v tej varianti na dolgi rok močno zmanjša – v starosti 1–5 let se od leta 2024 do 2060 zniža za 21,1 %, v starosti 6–14 let pa se zniža za 15,2 %. Na drugi strani pa se bolj kot v srednji varianti poveča delež starih 65 let in več – v letu 2060 znaša 28,3 %, medtem ko v srednji varianti znaša 27,0 %.

3.3.4 Varianta projekcij z ničelnimi selitvami

Grafikon 33: Predpostavke in projekcije prebivalstva MO Novo mesto na vsakih 5 let (število prebivalcev se nanaša na začetek leta)

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,79	1,79	1,82	1,84	1,85	1,87	1,88	1,90	1,91
e_0, moški	79,3	79,4	80,2	81,0	81,9	82,6	83,3	84,0	84,7
e_0, ženske	85,5	85,6	86,2	86,9	87,5	88,0	88,6	89,2	89,8
Neto selitve, moški	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neto selitve, ženske	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opomba: e_0 označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0–4	1.994	1.939	1.736	1.657	1.748	1.870	1.890	1.797	1.670
5–9	2.152	2.129	1.938	1.735	1.656	1.748	1.869	1.889	1.797
10–14	2.227	2.250	2.128	1.937	1.734	1.656	1.747	1.869	1.889
15–19	1.980	2.072	2.248	2.127	1.936	1.733	1.655	1.747	1.868
20–24	1.822	1.776	2.069	2.246	2.124	1.934	1.732	1.654	1.745
25–29	2.152	2.075	1.773	2.066	2.242	2.122	1.932	1.730	1.652
30–34	2.334	2.277	2.071	1.770	2.062	2.239	2.118	1.929	1.727
35–39	2.716	2.637	2.271	2.065	1.765	2.057	2.233	2.114	1.925
40–44	2.879	2.868	2.627	2.262	2.058	1.759	2.050	2.226	2.107
45–49	2.775	2.831	2.850	2.611	2.249	2.046	1.750	2.041	2.217
50–54	2.542	2.596	2.801	2.822	2.587	2.230	2.030	1.737	2.027
55–59	2.717	2.659	2.550	2.757	2.780	2.551	2.202	2.006	1.718
60–64	2.525	2.561	2.581	2.483	2.691	2.718	2.500	2.162	1.972
65–69	2.261	2.261	2.447	2.475	2.389	2.600	2.632	2.428	2.105
70–74	1.881	1.937	2.109	2.295	2.332	2.263	2.476	2.515	2.330
75–79	1.292	1.399	1.736	1.904	2.089	2.136	2.089	2.302	2.350
80–84	1.087	1.060	1.155	1.451	1.609	1.789	1.844	1.826	2.036
85+	1.012	1.039	1.184	1.342	1.667	1.983	2.299	2.526	2.654
Skupaj	**38.348**	**38.367**	**38.273**	**38.003**	**37.719**	**37.433**	**37.049**	**36.497**	**35.790**

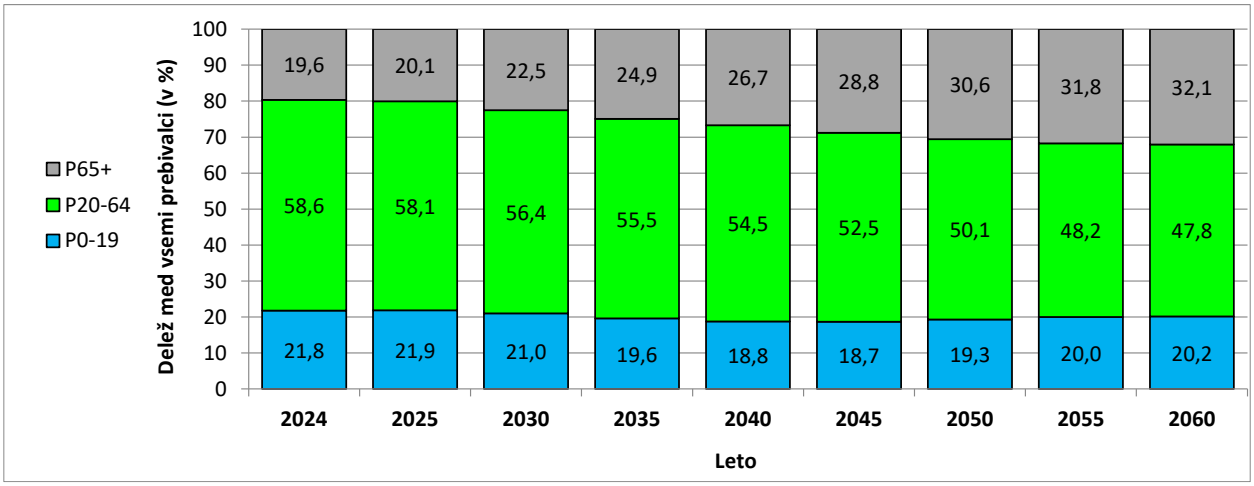

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1–5	2.068	1.994	1.769	1.658	1.721	1.851	1.896	1.822	1.693
6–14	3.933	3.955	3.697	3.337	3.057	3.043	3.237	3.385	3.337
80+	2.099	2.099	2.338	2.793	3.276	3.772	4.144	4.352	4.690

Vir: lastni izračuni.

Varianta z ničelnimi selitvami pokaže, kako pomembna je v srednji varianti predpostavka o nadaljevanju pozitivnega neto priseljevanja, ki ga je MO Novo mesto beležila v preteklosti. Edina razlika med srednjo varianto in varianto z ničelnimi selitvami so prav selitve – predpostavke glede rodnosti in umrljivosti so v obeh variantah enake.

Rezultati kažejo, da bi se v odsotnosti selitev število prebivalcev MO Novo mesto do leta 2060 zmanjšalo na 35.790 oseb. To število je celo bistveno nižje kot po nizki varianti projekcij, kjer smo sicer predpostavili tri leta krajše življenjsko pričakovanje in za 0,34 otroka na žensko nižjo stopnjo celotne rodnosti kot v srednji varianti, vendar smo hkrati ohranili polovično raven neto selitev.

To jasno kaže, da ima že polovična raven neto selitev bistveno večji pozitiven vpliv na skupno število prebivalcev kot pa povprečno tri leta daljše življenje in 0,34 otroka na žensko višja rodnost. Učinek selitev se s časom kopiči, zato razlika med varianto z ničelnimi selitvami in srednjo varianto postopoma narašča do leta 2060.

V odsotnosti neto selitev bi se število prebivalcev v MO Novo mesto do leta 2060 zmanjšalo za 2.558 oseb oziroma za 6,7 % glede na leto 2024. Obenem bi se v tej varianti že do leta 2040 delež prebivalcev, starih 65 let in več, povečal na 26,7 %, do leta 2060 pa kar na 32,1 % celotnega prebivalstva. Delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) bi se s 58,6 % v letu 2024 znižal na le 47,8 % do leta 2060, kar bi imelo pomembne ekonomske in družbene posledice. Delež otrok in mladih (0–19 let) bi ostal relativno stabilen in podoben kot v srednji varianti – iz 21,8 % v letu 2024 bi se znižal na 20,2 % v letu 2060 (v srednji varianti je ta delež 20,5 %).

Če primerjamo konkretna števila prebivalcev v letu 2060 glede na srednjo varianto, ugotovimo naslednje razlike:

- v starostni skupini 1–5 let (vrtec): za 538 otrok manj (–24,1 %),
- v starostni skupini 6–14 let (osnovna šola): za 944 otrok manj (–22,1 %),
- v starostni skupini 80+ let: za 92 oseb manj (–1,9 %).

Če pa navedene podatke o številu prebivalcev v letu 2060 primerjamo z izhodiščnim letom 2024, so razlike naslednje:

- v starostni skupini 1–5 let: 375 otrok manj (–18,1 %),
- v starostni skupini 6–14 let: 596 otrok manj (–15,1 %),
- v starostni skupini 80+ let: 2.591 oseb več, kar pomeni kar 123,5 % več oziroma 2,24-krat več kot v letu 2024.

3.4 REZULTATI PROJEKCIJ PO STOPNJI IZOBRAZBE

V nadaljevanju predstavljamo vse štiri variante projekcij prebivalstva tudi po stopnjah izobrazbe. Uporabili smo podatke Statističnega urada RS, ki smo jih po naročilu pridobili za MO Novo mesto.

Na podlagi teh podatkov smo izračunali deleže oseb po posameznih starostih glede na doseženo izobrazbo: a) osnovnošolsko ali nižjo, b) srednješolsko ter c) višješolsko ali visokošolsko izobrazbo. V nadaljevanju bomo za te tri ravni uporabljali izraze a) primarna, b) sekundarna in c) terciarna stopnja izobrazbe. Rezultate prikazujemo v grafikonu 34 za moške in v grafikonu 35 za ženske.

Med osebami, starimi od 25 do 49 let, znaša delež moških z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo med 26 % in 33 %, pri ženskah pa med 48 % in 52 %. Deleži so torej pri ženskah bistveno višji kot pri moških, za oba spola pa (še posebej za ženske) občutno višji kot v starejših starostnih skupinah. V zadnjih desetletjih se je namreč močno povečal delež prebivalcev, ki so nadaljevali in zaključili izobraževanje na terciarni ravni, pri čemer je ta trend še izrazitejši pri ženskah.

Grafikon 34: Moški v MO Novo mesto, stari 15 let in več po starosti in najvišji doseženi stopnji izobrazbe na dan 1. 1. 2024

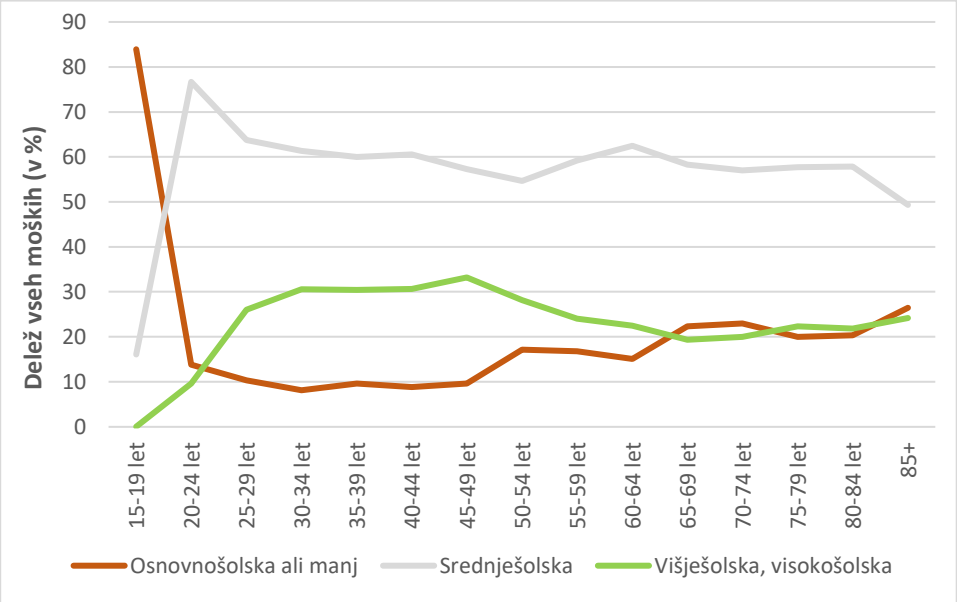

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

Grafikon 35: Ženske v MO Novo mesto, stare 15 let in več po starosti in izobrazbi na dan 1. 1. 2024

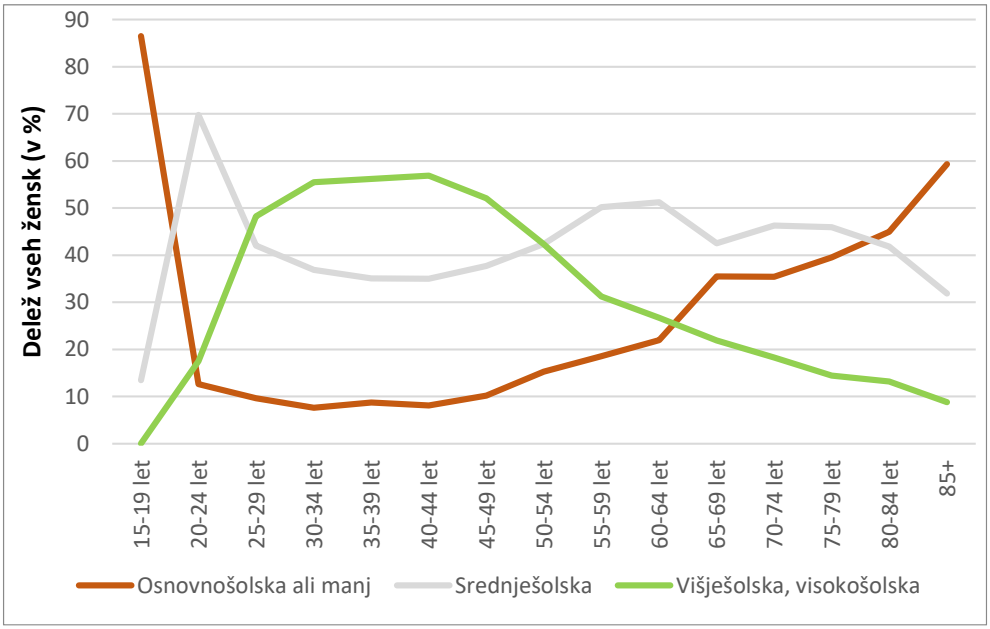

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

Omenjeno povečanje nadaljevanja študija na terciarni ravni je bilo prisotno tudi v drugih evropskih državah, s tem da so stopnje vpisa v terciarno izobraževanje v Sloveniji med najvišjimi v Evropi. V grafikonu 36 in grafikonu 37 prikazujemo rezultate tudi za Slovenijo, tako da lahko primerjamo izobrazbeno sestavo v MO Novo mesto z izobrazbeno sestavo celotne Slovenije.

Grafikon 36: Moški v Sloveniji, stari 15 let in več po starosti in najvišji doseženi stopnji izobrazbe na dan 1. 1. 2024

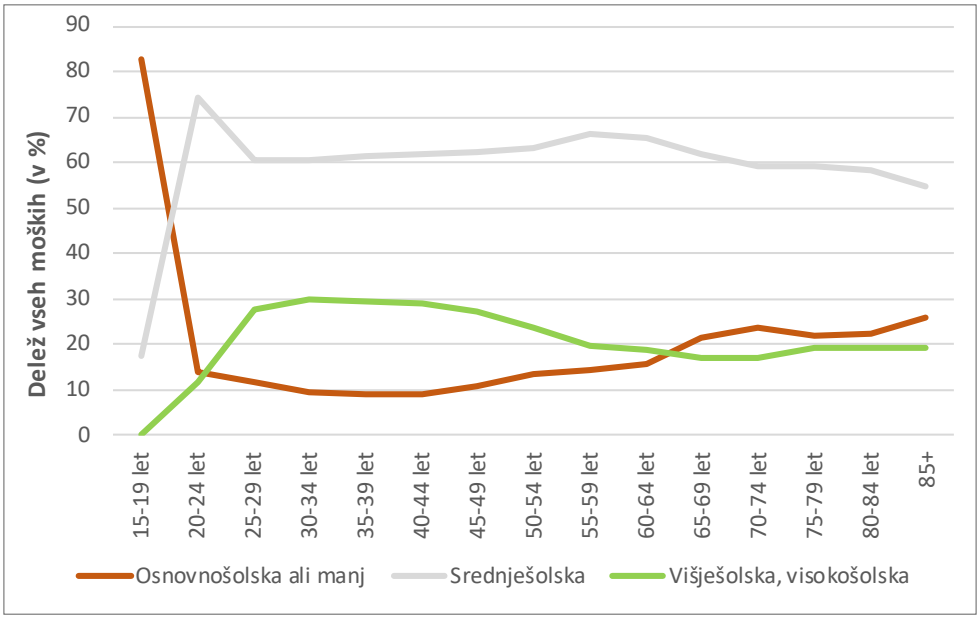

Vir: Statistični urad RS, 2025aa.

V starostni skupini 25 do 49 let je med vsemi moškimi delež terciarno izobraženih v MO Novo mesto zelo blizu 30 %, medtem ko je v Sloveniji rahlo pod 30 %. Med vsemi ženskami v tem starostnem razredu je v MO Novo mesto delež terciarno izobraženih žensk med 45 % in 55 %, medtem ko je v Sloveniji med 51 % in 55 %, medtem ko je. Delež terciarno izobraženih za celotno starostno skupino 25 do 49 je v MO Novo mesto rahlo višji kot za celotno Slovenijo.

V projekcijah posamezniki iz te starostne skupine (25–49 let) svojo doseženo stopnjo izobrazbe nesejo s sabo v višje starostne razrede. Hkrati predpostavljamo, da bodo na novo vstopajoči v petletne starostne razrede med starostjo 25 in 49 let iz nižjih starostnih razredov pridobivali terciarno stopnjo izobraženosti v enakih deležih, kot je trenutno stanje. Vidimo namreč, da so deleži terciarno izobraženih precej izenačeni za vse petletne razrede v starostnem razponu 25–49 let. Hkrati to potrjujejo tudi stopnje vpisa v višje in visoke šole, ki so se v zadnjem času ustalile in več ne naraščajo.

Grafikon 37: Ženske v Sloveniji, stare 15 let in več po starosti in najvišji doseženi stopnji izobrazbe na dan 1. 1. 2024

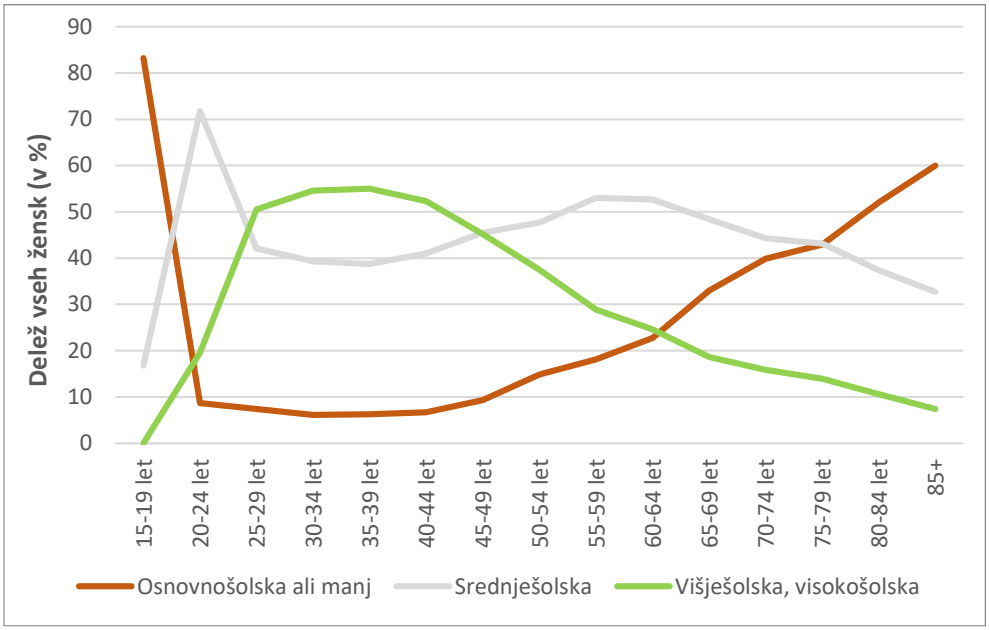

Vir: Statistični urad RS, 2025aa.

Ob tem, ko se je v starostnem razredu 25–49 let povečeval delež terciarno izobraženih, se je hkrati zmanjševal delež prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (torej primarno izobraženih). Delež primarno izobraženih v tej starostni skupini zdaj znaša le še približno 10 %, tako pri moških kot pri ženskah. Med prebivalci, starimi 85 let in več, pa je delež primarno izobraženih še vedno precej višji: okrog 25 % pri moških in približno 60 % pri ženskah. Če primerjamo te podatke s Slovenijo, ugotovimo, da so deleži v MO Novo mesto zelo podobni, le da je nihanje vrednosti med posameznimi petletnimi starostnimi razredi nekoliko večje. To je posledica manjšega območja, kjer je vpliv naključnega dejavnika večji.

V projekcijah tudi tokrat predpostavljamo, da v obdobju projekcij posamezniki doseženo stopnjo izobrazbe »nesejo s sabo« v višje starostne razrede. Hkrati na novo vstopajoči iz nižjih starostnih razredov po predpostavki prevzemajo te nizke stopnje primarne izobraženosti. Predpostavljamo namreč, da bo še naprej velika večina posameznikov po pridobitvi primarne izobrazbe pridobila tudi sekundarno izobrazbo, mnogi pa tudi še terciarno izobrazbo. Delež primarno izobraženih v celotnem prebivalstvu se bo tako v prihodnje močno zmanjšal.

Vmesna stopnja izobrazbe med terciarno in primarno stopnjo izobrazbe je sekundarna stopnja izobrazbe, torej srednješolska izobrazba. Predstavljamo jo na zadnjem mestu, saj jo v projekcijah izračunavamo kot ostanek, ko od vseh prebivalcev v posamezni starosti odštejemo projekcije

števila prebivalcev s terciarno stopnjo izobrazbe in primarno stopnjo izobrazbe. Sekundarna stopnja izobrazbe je vmesna stopnja izobrazbe tudi gledano skozi čas v procesu vedno višje stopnje izobraženosti, ki jo imajo prebivalci. Kot lahko razberemo iz grafikona 34 in grafikona 35, se je namreč povečevanje deleža sekundarno izobraženih začelo že nekaj desetletij prej kot povečevanje deleža terciarno izobraženih. Tako smo bili zgodovinsko najprej priča povečevanju deleža sekundarno izobraženih in ustreznega zmanjševanja deleža primarno izobraženih. Nato pa se je začelo še povečevanje deleža terciarno izobraženih, pri čemer je bil delež sekundarno izobraženih vmesna oz. neto kategorija. Po eni strani je vedno več posameznikov pridobivalo sekundarno stopnjo izobrazbe, saj so nadaljevali izobraževanje po zaključku primarnega izobraževanja, na drugi strani pa je vedno več posameznikov izstopalo iz te kategorije, ker so zaključili še terciarno stopnjo izobrazbe in je to postala njihova (najvišja) dosežena stopnja izobrazbe.

V projekcijah moramo upoštevati tudi predpostavko glede izobrazbene ravni priseljenih. Ker podatki o izobrazbeni strukturi priseljenih niso na voljo, implicitno predpostavljamo, da je njihova izobrazbena sestava enaka izobrazbeni sestavi obstoječega prebivalstva. Menimo, da morebitna odstopanja od te predpostavke ne bi smela bistveno vplivati na rezultate, zlasti v srednji varianti projekcij. V srednji varianti namreč predpostavljamo enako raven priseljevanja, kot smo jo beležili v preteklosti, zato se izobrazbena sestava priseljenih iz preteklih obdobij že odraža v trenutni izobrazbeni strukturi prebivalstva. Največji vpliv na prihodnjo izobrazbeno sestavo prebivalstva pa bo imel predvsem proces staranja obstoječega prebivalstva, saj se bo izobrazbena struktura sedanjih prebivalcev v starostnem razredu 25–49 let prenašala v višje starostne skupine.

Z upoštevanjem opisanega predpostavljenega gibanja primarno in terciarno izobraženih v prihodnje (doseženo izobrazbo »nesejo s sabo« v višje starostne razrede, na novo vstopajoči pa prevzemajo obstoječe stopnje izobraženosti med mladimi) in sekundarno izobraženimi kot vmesno kategorijo predstavljamo projekcije števila prebivalcev po teh treh stopnjah izobrazbe v prihodnje. Pri tem rezultate ponovno predstavljamo po vseh štirih variantah demografskih projekcij.

Kot kažejo rezultati, predstavljeni v nadaljevanju, bi se po srednji varianti demografskih projekcij delež terciarno izobraženih prebivalcev močno povečal – s 16,1 % v letu 2024 na 21,6 % v letu 2040 in nato na 28,1 % v letu 2060. Na drugi strani bi se delež primarno izobraženih izrazito znižal – s 27,7 % v letu 2024 na 21,1 % v letu 2040 ter naprej na 17,1 % v letu 2060. Delež prebivalcev s sekundarno izobrazbo pa naj bi v obdobju projekcij ostal razmeroma stabilen. Sprva se bo sicer rahlo povečal – s 56,2 % v letu 2024 na 57,3 % v letu 2040 – nato pa naj bi do leta 2060 upadel na 54,8 %. Tudi pri vseh treh drugih variantah demografskih projekcij so deleži posameznih

izobrazbenih skupin zelo podobni kot v srednji varianti. Razlike se pojavijo zgolj v absolutnem številu oseb v posameznih izobrazbenih skupinah, pri čemer pa smo gibanje števila prebivalcev po posameznih variantah že predstavili v okviru demografskih projekcij, zato tega tukaj ne bomo ponavljali.

3.4.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Grafikon 38: Projekcije prebivalstva za MO Novo mesto po stopnji izobrazbe in starosti; na vsakih 5 let, ob tem se število prebivalcev nanaša na začetek leta

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	1.686	1.786	1.993	1.936	1.821	1.710	1.719	1.882	2.056
20–24	242	244	309	339	328	310	293	295	320
25–29	215	210	204	251	273	265	251	238	240
30–34	184	191	223	217	263	285	277	263	250
35–39	250	238	200	234	227	274	295	288	274
40–44	244	249	246	207	242	236	282	304	296
45–49	274	273	254	251	212	249	242	288	310
50–54	413	390	274	255	253	214	251	245	291
55–59	479	461	384	271	253	251	213	250	244
60–64	470	470	444	372	264	247	245	209	246
65–69	665	615	448	424	357	255	239	238	203
70–74	563	581	580	423	402	339	244	229	229
75–79	404	437	528	531	390	371	314	228	214
80–84	387	368	369	449	455	338	322	275	202
85+	500	487	429	442	528	578	446	445	397
Skupaj	**6.976**	**7.000**	**6.884**	**6.602**	**6.269**	**5.921**	**5.636**	**5.677**	**5.772**

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	294	312	347	336	316	298	299	327	358
20–24	1.342	1.354	1.713	1.877	1.821	1.719	1.625	1.635	1.776
25–29	1.158	1.139	1.115	1.365	1.474	1.428	1.352	1.286	1.292
30–34	1.162	1.139	1.085	1.065	1.284	1.379	1.336	1.268	1.209
35–39	1.315	1.295	1.188	1.133	1.112	1.329	1.422	1.379	1.311
40–44	1.403	1.403	1.331	1.227	1.169	1.148	1.362	1.454	1.411
45–49	1.328	1.353	1.394	1.323	1.223	1.163	1.142	1.349	1.439
50–54	1.238	1.265	1.359	1.401	1.332	1.234	1.175	1.154	1.361
55–59	1.489	1.423	1.247	1.343	1.387	1.321	1.226	1.168	1.150
60–64	1.433	1.438	1.368	1.205	1.303	1.350	1.289	1.198	1.144
65–69	1.127	1.158	1.360	1.303	1.154	1.253	1.301	1.246	1.162
70–74	960	983	1.080	1.278	1.232	1.095	1.193	1.242	1.195
75–79	658	713	883	976	1.167	1.132	1.012	1.108	1.158
80–84	521	516	590	738	823	999	978	883	975
85+	376	407	564	674	835	995	1.274	1.327	1.253
Skupaj	**15.804**	**15.898**	**16.625**	**17.245**	**17.632**	**17.841**	**17.986**	**18.025**	**18.194**

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20–24	238	241	306	340	331	313	295	296	322
25–29	779	756	720	895	985	963	912	862	866
30–34	988	970	920	880	1.082	1.187	1.162	1.103	1.044
35–39	1.151	1.126	1.016	967	926	1.130	1.237	1.211	1.152
40–44	1.232	1.235	1.171	1.059	1.010	969	1.174	1.282	1.257
45–49	1.173	1.217	1.297	1.233	1.120	1.072	1.031	1.241	1.351
50–54	891	945	1.221	1.303	1.241	1.130	1.083	1.043	1.253
55–59	749	772	933	1.209	1.294	1.234	1.125	1.080	1.041
60–64	622	644	745	906	1.181	1.267	1.211	1.106	1.063
65–69	469	486	613	714	874	1.144	1.231	1.180	1.081
70–74	358	376	457	579	679	836	1.100	1.187	1.143
75–79	230	253	339	416	531	628	780	1.033	1.121
80–84	179	178	208	284	354	459	548	691	925
85+	136	145	192	236	326	441	601	769	1.031
Skupaj	**9.195**	**9.343**	**10.136**	**11.020**	**11.933**	**12.772**	**13.490**	**14.085**	**14.649**

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	6.976	7.000	6.884	6.602	6.269	5.921	5.636	5.677	5.772
Srednješolska	15.804	15.898	16.625	17.245	17.632	17.841	17.986	18.025	18.194
Višje in visokošolska	9.195	9.343	10.136	11.020	11.933	12.772	13.490	14.085	14.649

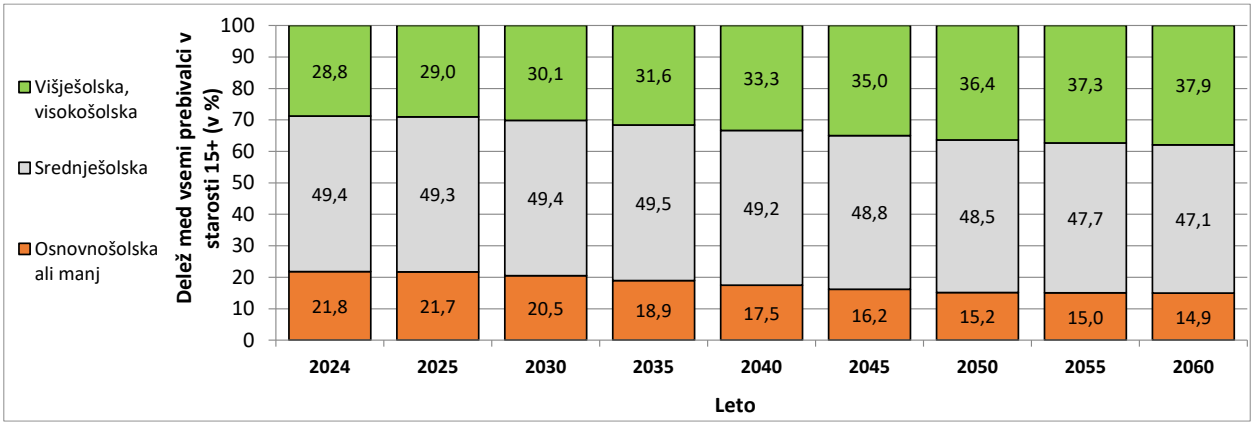

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu; lastni izračuni.

3.4.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Grafikon 39: Projekcije prebivalstva za MO Novo mesto po stopnji izobrazbe in starosti; na vsakih 5 let, ob tem se število prebivalcev nanaša na začetek leta

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	1.686	1.797	2.032	1.998	1.907	1.852	1.940	2.198	2.471
20–24	242	248	326	359	352	337	329	343	384
25–29	215	212	218	274	298	292	281	274	285
30–34	184	192	231	237	292	316	311	299	292
35–39	250	239	205	247	252	308	332	327	315
40–44	244	250	251	217	261	266	321	345	340
45–49	274	273	258	260	225	271	276	331	355
50–54	413	390	276	262	264	229	276	281	336
55–59	479	461	385	274	260	264	230	277	282
60–64	470	470	442	373	268	255	259	226	273
65–69	665	615	446	423	359	260	248	253	222
70–74	563	582	582	425	406	346	252	242	248
75–79	404	437	532	539	397	381	328	241	233
80–84	387	368	372	459	473	354	343	299	223
85+	500	487	434	460	566	642	513	531	493
Skupaj	**6.976**	**7.020**	**6.993**	**6.807**	**6.581**	**6.374**	**6.239**	**6.468**	**6.753**

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	294	314	354	347	332	322	338	383	430
20–24	1.342	1.377	1.809	1.992	1.953	1.870	1.824	1.903	2.128
25–29	1.158	1.148	1.194	1.494	1.613	1.579	1.516	1.484	1.540
30–34	1.162	1.145	1.129	1.171	1.433	1.538	1.506	1.449	1.419
35–39	1.315	1.301	1.225	1.205	1.245	1.505	1.608	1.575	1.518
40–44	1.403	1.408	1.363	1.289	1.265	1.304	1.561	1.663	1.629
45–49	1.328	1.356	1.419	1.373	1.302	1.274	1.311	1.560	1.660
50–54	1.238	1.267	1.374	1.438	1.394	1.326	1.298	1.335	1.584
55–59	1.489	1.422	1.251	1.362	1.429	1.390	1.325	1.299	1.338
60–64	1.433	1.435	1.362	1.208	1.324	1.396	1.362	1.302	1.280
65–69	1.127	1.157	1.355	1.300	1.161	1.281	1.356	1.329	1.275
70–74	960	984	1.085	1.283	1.243	1.117	1.238	1.316	1.298
75–79	658	714	890	992	1.190	1.164	1.056	1.179	1.261
80–84	521	516	596	756	856	1.049	1.041	958	1.083
85+	376	407	571	701	897	1.107	1.466	1.583	1.556
Skupaj	**15.804**	**15.952**	**16.975**	**17.910**	**18.638**	**19.222**	**19.806**	**20.318**	**21.000**

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20–24	238	244	322	359	354	339	329	344	384
25–29	779	760	761	967	1.066	1.053	1.012	985	1.023
30–34	988	973	947	950	1.188	1.305	1.290	1.242	1.210
35–39	1.151	1.130	1.040	1.015	1.018	1.258	1.377	1.362	1.313
40–44	1.232	1.238	1.194	1.103	1.078	1.080	1.323	1.442	1.428
45–49	1.173	1.219	1.317	1.273	1.182	1.159	1.164	1.413	1.535
50–54	891	946	1.231	1.332	1.291	1.202	1.181	1.187	1.436
55–59	749	772	935	1.224	1.328	1.291	1.205	1.185	1.193
60–64	622	643	742	908	1.197	1.305	1.272	1.190	1.173
65–69	469	486	610	713	880	1.168	1.278	1.251	1.174
70–74	358	376	458	581	685	853	1.137	1.251	1.230
75–79	230	253	342	422	542	645	812	1.093	1.210
80–84	179	178	210	291	368	481	583	746	1.019
85+	136	145	194	245	350	490	692	918	1.282
Skupaj	**9.195**	**9.365**	**10.304**	**11.383**	**12.526**	**13.630**	**14.655**	**15.609**	**16.609**

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	6.976	7.020	6.993	6.807	6.581	6.374	6.239	6.468	6.753
Srednješolska	15.804	15.952	16.975	17.910	18.638	19.222	19.806	20.318	21.000
Višje in visokošolska	9.195	9.365	10.304	11.383	12.526	13.630	14.655	15.609	16.609

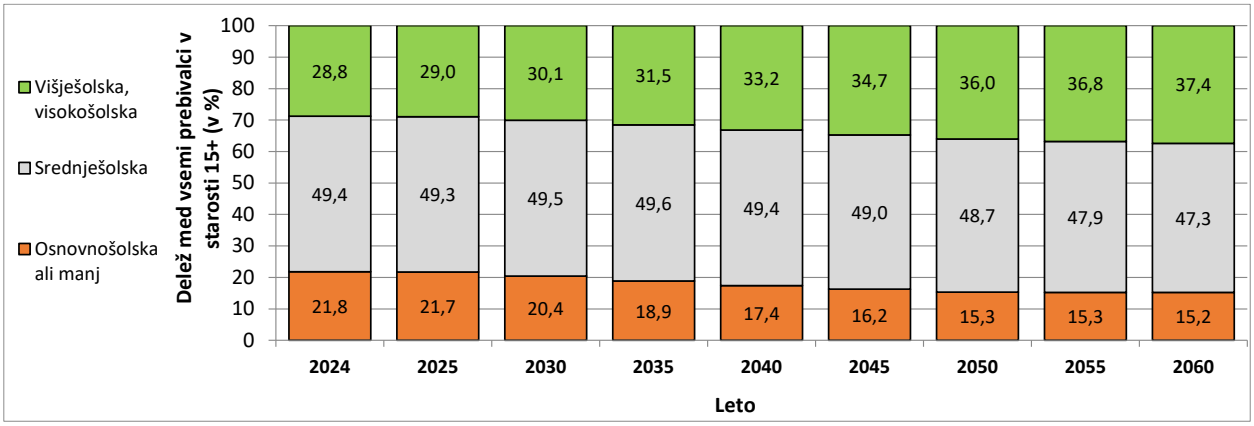

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu; lastni izračuni.

3.4.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Grafikon 40: Projekcije prebivalstva za MO Novo mesto po stopnji izobrazbe in starosti; na vsakih 5 let, ob tem se število prebivalcev nanaša na začetek leta

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	1.686	1.775	1.954	1.874	1.735	1.570	1.503	1.578	1.664
20–24	242	240	292	318	305	283	257	247	259
25–29	215	209	191	229	248	238	222	203	195
30–34	184	190	215	197	235	254	244	228	208
35–39	250	237	194	220	202	239	259	249	232
40–44	244	248	240	197	224	206	243	263	253
45–49	274	272	250	242	199	226	208	246	265
50–54	413	389	271	249	242	199	226	208	246
55–59	479	461	383	267	246	239	197	224	206
60–64	470	471	446	371	260	239	232	192	218
65–69	665	615	449	425	354	249	229	223	184
70–74	563	581	578	422	398	332	234	215	210
75–79	404	436	525	523	382	360	300	213	195
80–84	387	368	365	438	438	321	300	251	179
85+	500	487	424	425	491	517	384	368	314
Skupaj	**6.976**	**6.979**	**6.776**	**6.397**	**5.957**	**5.471**	**5.039**	**4.905**	**4.828**

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	294	310	340	326	301	273	261	274	290
20–24	1.342	1.331	1.617	1.762	1.689	1.568	1.427	1.370	1.435
25–29	1.158	1.129	1.037	1.237	1.334	1.277	1.188	1.088	1.046
30–34	1.162	1.132	1.041	960	1.135	1.220	1.167	1.088	999
35–39	1.315	1.290	1.152	1.060	979	1.152	1.236	1.183	1.105
40–44	1.403	1.398	1.299	1.164	1.072	992	1.163	1.245	1.193
45–49	1.328	1.350	1.370	1.273	1.143	1.052	973	1.139	1.219
50–54	1.238	1.264	1.345	1.365	1.270	1.142	1.052	974	1.139
55–59	1.489	1.424	1.243	1.324	1.344	1.252	1.127	1.038	962
60–64	1.433	1.440	1.373	1.201	1.282	1.303	1.215	1.095	1.009
65–69	1.127	1.158	1.366	1.307	1.145	1.224	1.244	1.161	1.048
70–74	960	982	1.076	1.274	1.221	1.071	1.146	1.165	1.090
75–79	658	712	876	960	1.143	1.097	965	1.033	1.050
80–84	521	515	583	719	789	947	911	803	862
85+	376	407	557	648	776	889	1.098	1.097	991
Skupaj	**15.804**	**15.844**	**16.274**	**16.579**	**16.624**	**16.459**	**16.172**	**15.755**	**15.438**

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20–24	238	237	290	320	309	287	260	249	261
25–29	779	752	679	823	904	873	813	739	710
30–34	988	966	893	809	975	1.070	1.034	964	878
35–39	1.151	1.122	991	919	834	1.002	1.097	1.061	991
40–44	1.232	1.231	1.148	1.015	942	857	1.026	1.122	1.086
45–49	1.173	1.215	1.278	1.193	1.058	984	898	1.070	1.168
50–54	891	944	1.211	1.275	1.191	1.058	985	899	1.071
55–59	749	773	930	1.194	1.259	1.178	1.047	975	891
60–64	622	645	748	903	1.163	1.228	1.150	1.022	953
65–69	469	487	615	715	867	1.119	1.183	1.109	987
70–74	358	376	455	576	672	818	1.059	1.120	1.052
75–79	230	252	336	409	521	609	745	969	1.026
80–84	179	178	206	277	340	436	511	631	825
85+	136	145	190	227	303	394	518	636	814
Skupaj	**9.195**	**9.322**	**9.969**	**10.656**	**11.338**	**11.912**	**12.325**	**12.567**	**12.713**

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	6.976	6.979	6.776	6.397	5.957	5.471	5.039	4.905	4.828
Srednješolska	15.804	15.844	16.274	16.579	16.624	16.459	16.172	15.755	15.438
Višje in visokošolska	9.195	9.322	9.969	10.656	11.338	11.912	12.325	12.567	12.713

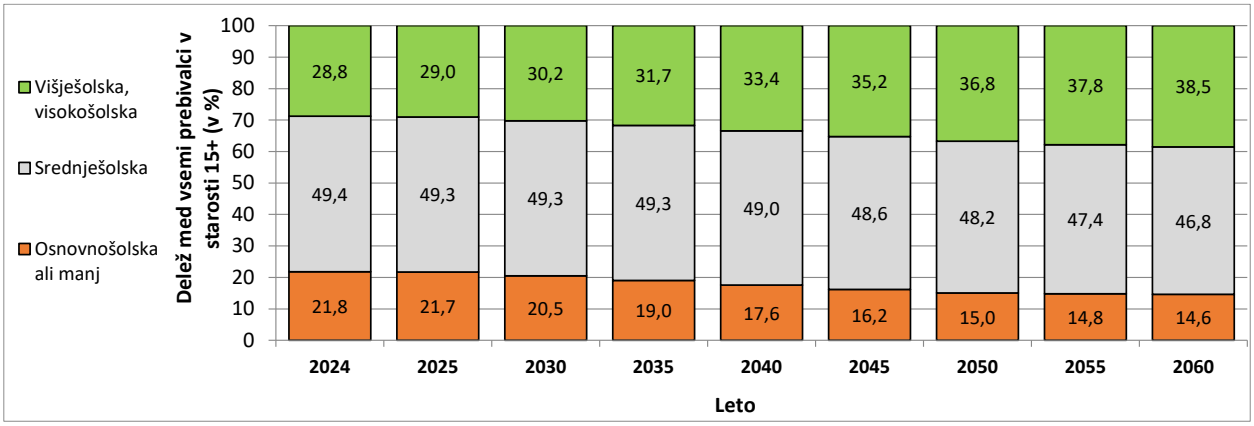

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu; lastni izračuni.

3.4.4 Projekcije prebivalstva po stopnji izobrazbe, varianta z ničelnimi selitvami

Grafikon 41: Projekcije prebivalstva za MO Novo mesto po stopnji izobrazbe in starosti; na vsakih 5 let, ob tem se število prebivalcev nanaša na začetek leta

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	1.686	1.764	1.915	1.812	1.650	1.477	1.410	1.488	1.591
20–24	242	236	274	297	281	256	229	219	231
25–29	215	207	177	206	224	212	193	173	165
30–34	184	189	207	177	206	223	211	192	172
35–39	250	236	189	206	176	205	223	211	192
40–44	244	247	235	188	206	176	205	222	210
45–49	274	272	246	233	187	205	175	204	221
50–54	413	389	269	243	231	185	203	174	202
55–59	479	461	382	264	240	228	183	200	172
60–64	470	472	448	372	258	234	223	179	197
65–69	665	615	452	430	358	250	227	217	175
70–74	563	580	578	426	405	338	238	216	208
75–79	404	436	524	526	390	372	312	221	202
80–84	387	368	365	443	449	336	321	272	196
85+	500	487	429	439	521	569	442	442	393
Skupaj	**6.976**	**6.959**	**6.690**	**6.263**	**5.781**	**5.265**	**4.793**	**4.630**	**4.526**

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	294	308	333	315	286	257	245	259	277
20–24	1.342	1.307	1.520	1.647	1.557	1.417	1.270	1.213	1.280
25–29	1.158	1.120	958	1.109	1.195	1.127	1.025	920	879
30–34	1.162	1.126	998	854	987	1.062	1.000	910	818
35–39	1.315	1.284	1.115	988	846	977	1.052	990	901
40–44	1.403	1.393	1.267	1.102	977	837	966	1.040	979
45–49	1.328	1.347	1.345	1.223	1.065	943	808	934	1.006
50–54	1.238	1.263	1.332	1.331	1.211	1.056	935	801	927
55–59	1.489	1.424	1.240	1.309	1.309	1.193	1.041	923	792
60–64	1.433	1.443	1.382	1.205	1.275	1.278	1.167	1.020	906
65–69	1.127	1.159	1.376	1.322	1.157	1.228	1.234	1.131	991
70–74	960	982	1.077	1.287	1.243	1.093	1.165	1.174	1.080
75–79	658	712	875	966	1.168	1.136	1.005	1.077	1.090
80–84	521	515	583	727	811	995	977	873	944
85+	376	407	563	669	824	979	1.262	1.320	1.242
Skupaj	**15.804**	**15.790**	**15.964**	**16.057**	**15.914**	**15.579**	**15.152**	**14.585**	**14.113**

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15–19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20–24	238	233	275	301	286	261	233	222	235
25–29	779	748	638	751	824	783	714	637	608
30–34	988	962	866	739	869	953	907	827	737
35–39	1.151	1.118	967	871	743	874	959	912	832
40–44	1.232	1.227	1.125	972	875	746	879	965	918
45–49	1.173	1.212	1.259	1.154	997	899	767	903	990
50–54	891	944	1.201	1.248	1.144	989	892	762	897
55–59	749	773	928	1.183	1.231	1.130	978	883	754
60–64	622	646	752	906	1.157	1.206	1.109	962	869
65–69	469	487	619	722	874	1.122	1.172	1.081	939
70–74	358	375	455	582	683	832	1.073	1.125	1.041
75–79	230	252	336	412	531	629	772	1.004	1.058
80–84	179	178	206	281	349	457	546	681	896
85+	136	145	192	234	321	434	595	764	1.020
Skupaj	**9.195**	**9.301**	**9.817**	**10.354**	**10.885**	**11.316**	**11.598**	**11.727**	**11.795**

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	6.976	6.959	6.690	6.263	5.781	5.265	4.793	4.630	4.526
Srednješolska	15.804	15.790	15.964	16.057	15.914	15.579	15.152	14.585	14.113
Višje in visokošolska	9.195	9.301	9.817	10.354	10.885	11.316	11.598	11.727	11.795

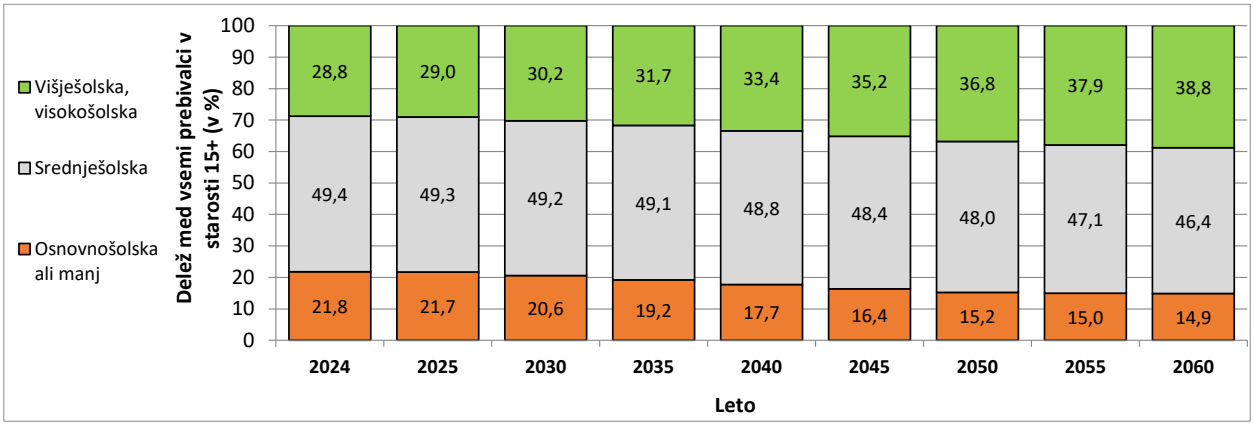

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu; lastni izračuni.

3.5 REZULTATI PROJEKCIJ PO DELOVNI AKTIVNOSTI

Starostna sestava prebivalstva močno vpliva tudi na to, kakšen delež prebivalstva predstavljajo delovno aktivni prebivalci. Delovna aktivnost posameznika je namreč tesno povezana z njegovo starostjo. Otroci, mlajši od 15 let, praviloma še niso zaposleni, saj so vsi kazalniki trga dela in

statistika trga dela osredotočeni na populacijo, staro 15 let in več. Na drugi strani tudi posamezniki v najvišjih starostnih skupinah (na primer pri 80 let in več) več niso delovno aktivni.

Za gibanje števila delovno aktivnih je ključno predvsem gibanje števila prebivalcev v delovni starosti, ki jo praviloma opredeljujemo kot starost med 20 in 64 let. Okrog zgornje meje tega starostnega razpona večina posameznikov preide iz statusa delovno aktivne osebe v status upokojenca. Poleg števila prebivalcev v tej starosti pa so zelo pomembne tudi stopnje delovne aktivnosti, ki kažejo, kolikšen delež prebivalcev je v posamezni starosti in posameznega spola delovno aktiven. Razlike v stopnjah delovne aktivnosti so lahko precejšnje tako med posameznimi državami kot tudi med posameznimi območji znotraj iste države.

Izhodišče naših projekcij so stopnje delovne aktivnosti za MO Novo mesto, prikazane v grafikonu 19, ločeno po spolu za leto 2024. Stopnje delovne aktivnosti za posamezni petletni starostni razred smo izračunali tako, da smo število delovno aktivnih v posameznem starostnem razredu na dan 31. 12. 2023 delili s številom prebivalcev v tem starostnem razredu na dan 1. 1. 2024 ter rezultat pomnožili s 100 (ločeno po spolu). Stopnje delovne aktivnosti tako prikazujejo, kolikšen odstotek prebivalcev je v posameznem petletnem starostnem razredu delovno aktiven.

Stopnje delovne aktivnosti v MO Novo mesto (tabela 6 in tabela 7) so nekoliko višje kot v celotni Sloveniji (priloga 4), in to tako pri moških kot pri ženskah. V starostni skupini 15–69 let stopnja delovne aktivnosti za moške v MO Novo mesto znaša 68,3 %, medtem ko v Sloveniji znaša 67,3 %. Pri ženskah pa je stopnja delovne aktivnosti v tej starostni skupini 61,1 % v MO Novo mesto, v Sloveniji pa 59,1 %.

Pri projekcijah števila delovno aktivnih prebivalcev smo izhajali iz prikazanega začetnega stanja v začetku leta 2024. Za prihodnje obdobje predpostavljamo, da se bodo stopnje delovne aktivnosti v posameznih petletnih starostnih razredih spreminjale v enakem obsegu (izraženem v odstotnih točkah), kot ga v svojih simulacijah za Slovenijo predvideva Evropska komisija (European Commission, 2024). Ključnega pomena pri teh simulacijah je predvsem zvišanje stopenj delovne aktivnosti v starostnih razredih 55–59 let in 60–64 let, kar je neposredna posledica učinkov slovenske pokojninske zakonodaje, veljavne v letu 2023, ter specifičnih značilnosti posameznikov, ki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za upokojitev. Gre zlasti za posledice poznejšega doseganja pogojev za upokojitev, saj bodo posamezniki, ki se bodo upokojevali v prihodnjih desetletjih, praviloma imeli občutno manj pokojninske dobe od tistih, ki so se upokojevali v začetku leta 2024. Posledično bodo morali ostati delovno aktivni dlje, da bodo lahko izpolnili pogoje za upokojitev.

Tudi tokrat rezultate predstavljamo po vseh štirih variantah demografskih projekcij – srednji, visoki, nizki in varianti z ničelnimi selitvami. Za vsako varianto smo pripravili štiri tabele: v prvih treh predstavljamo projekcije gibanja števila delovno aktivnih po starosti (posebej za moške, posebej za ženske in za oba spola skupaj), v zadnji, četrti tabeli pa prikazujemo skupno število delovno aktivnih prebivalcev ter število vseh preostalih prebivalcev, ki niso delovno aktivni. Poleg tabel smo za vsako varianto pripravili tudi grafikon, ki prikazuje delež delovno aktivnih in delež vseh ostalih prebivalcev v skupnem številu prebivalstva.

Kot smo že ugotovili pri predstavitvi rezultatov demografskih projekcij, se bo delež prebivalcev, starih 65 let in več, v prihodnje predvidoma močno povečal, delež prebivalcev v delovnem kontingentu (starost 20–64 let) pa se bo izrazito zmanjšal. To zaostrovanje razmer bo sicer nekoliko omiljeno zaradi pričakovanega poznejšega umikanja iz statusa delovne aktivnosti.

Če za projekcije števila delovno aktivnih uporabimo srednjo varianto demografskih projekcij, bi se delež delovno aktivnih v celotnem prebivalstvu v starosti 15 let in več zmanjšal s 54,2 % v letu 2024 na le 48,9 % v letu 2060. To pomeni, da je na 100 delovno aktivnih oseb v starosti 15 let in več prišlo v letu 2024 85 oseb, ki v tej starosti niso delovno aktivne (so bodisi brezposelne bodisi neaktivne), leta 2060 pa bi jih prišlo že 105.

Povečanje tega razmerja pa je v MO Novo mesto manjše kot v Sloveniji, predvsem zaradi manj izrazitega staranja prebivalstva, saj ima MO Novo mesto višjo rodnost in višje neto priseljevanje (mladih). Ta obremenitev delovno aktivnih z ostalimi prebivalci je v MO manjša tudi zaradi nadpovprečnih stopenj delovne aktivnosti glede na slovensko povprečje, ob čemer smo pri projekcijah upoštevali še poznejše upokojevanje, skladno s simulacijami Evropske komisije za Slovenijo.

Če v MO Novo mesto neto selitev (mladih) v prihodnosti ne bi bilo (varianta z ničelnimi selitvami), bi se delež delovno aktivnih oseb v starosti 15 let in več do leta 2060 zmanjšal na 44,1 % (s 54,2 % v letu 2024), delež ostalih prebivalcev v tej starosti pa bi se povečal na 55,9 % (s 45,8 % v letu 2024). To bi pomenilo, da bi v varianti z ničelnimi selitvami leta 2060 na 100 delovno aktivnih prebivalcev v starosti 15 let in več prišlo kar 127 oseb, ki v tej starosti niso delovno aktivne, v primerjavi s 105 osebami v srednji varianti. V nadaljevanju navajamo podrobne rezultate projekcij delovne aktivnosti za vse štiri variante demografskih projekcij.

3.5.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	37	37	39	38	37	33	32	34	39
20-24	497	490	584	634	607	573	544	544	590
25-29	1.010	1.002	1.001	1.199	1.266	1.211	1.145	1.097	1.102
30-34	1.127	1.121	1.160	1.174	1.386	1.450	1.388	1.317	1.266
35-39	1.284	1.248	1.131	1.181	1.190	1.391	1.451	1.392	1.323
40-44	1.398	1.397	1.317	1.209	1.252	1.259	1.462	1.521	1.461
45-49	1.304	1.314	1.419	1.354	1.244	1.284	1.291	1.491	1.552
50-54	1.157	1.202	1.258	1.376	1.325	1.220	1.258	1.265	1.460
55-59	1.075	1.050	1.050	1.143	1.285	1.250	1.154	1.192	1.201
60-64	473	498	571	642	766	883	861	797	826
65+	126	117	122	123	116	134	152	148	139
Skupaj	**9.488**	**9.476**	**9.652**	**10.072**	**10.473**	**10.688**	**10.738**	**10.800**	**10.959**

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	14	12	13	14	14	11	10	10	12
20-24	253	251	300	352	350	330	305	304	331
25-29	763	715	631	804	920	912	863	806	808
30-34	942	905	810	742	942	1.072	1.064	1.009	945
35-39	1.079	1.047	917	839	773	975	1.104	1.096	1.042
40-44	1.161	1.145	1.067	955	876	810	1.014	1.146	1.139
45-49	1.183	1.220	1.160	1.094	984	904	838	1.045	1.177
50-54	1.095	1.089	1.215	1.171	1.110	1.000	921	855	1.063
55-59	966	951	916	1.064	1.058	1.011	912	842	783
60-64	328	353	419	480	646	674	643	582	540
65+	50	53	84	81	71	91	93	88	80
Skupaj	**7.834**	**7.741**	**7.532**	**7.598**	**7.745**	**7.790**	**7.767**	**7.783**	**7.920**

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	51	49	52	52	50	44	42	45	51
20-24	750	741	884	986	957	902	850	849	921
25-29	1.773	1.717	1.632	2.003	2.186	2.123	2.009	1.903	1.910
30-34	2.069	2.027	1.970	1.916	2.328	2.522	2.452	2.326	2.211
35-39	2.363	2.294	2.048	2.020	1.963	2.366	2.556	2.488	2.366
40-44	2.559	2.542	2.384	2.164	2.128	2.069	2.476	2.667	2.600
45-49	2.487	2.534	2.579	2.448	2.228	2.188	2.129	2.536	2.729
50-54	2.252	2.291	2.473	2.548	2.435	2.220	2.179	2.120	2.523
55-59	2.041	2.001	1.966	2.207	2.343	2.261	2.066	2.033	1.984
60-64	801	851	990	1.122	1.412	1.557	1.504	1.380	1.366
65+	176	170	206	203	187	225	245	236	219
Skupaj	**17.322**	**17.217**	**17.184**	**17.670**	**18.218**	**18.478**	**18.506**	**18.583**	**18.880**

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	17.322	17.217	17.184	17.670	18.218	18.478	18.506	18.583	18.880
Ostali	14.653	15.024	16.461	17.197	17.616	18.057	18.606	19.204	19.735

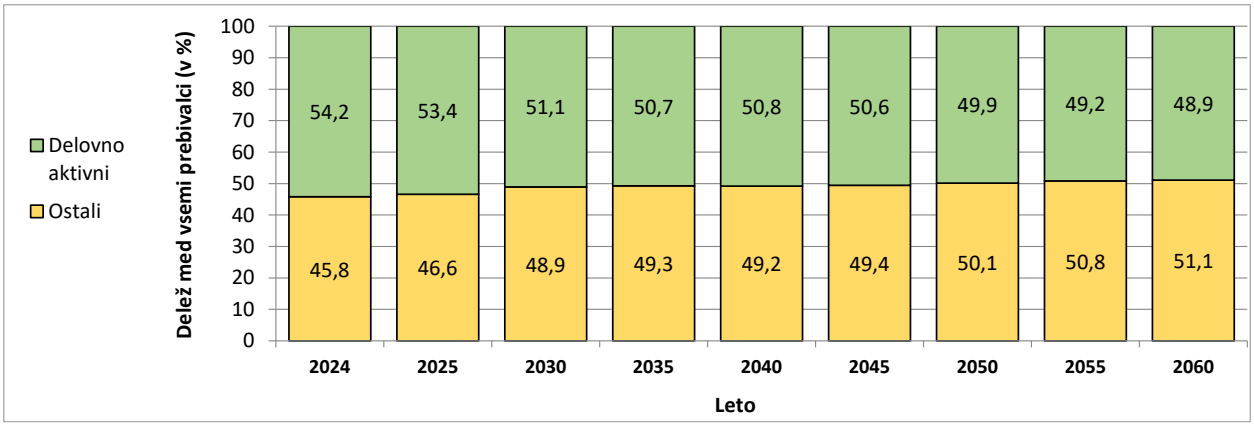

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c; lastni izračuni.

3.5.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	37	37	40	39	38	36	36	40	47
20-24	497	501	624	680	659	630	617	639	713
25-29	1.010	1.014	1.089	1.333	1.408	1.360	1.305	1.284	1.330
30-34	1.127	1.130	1.221	1.314	1.574	1.645	1.591	1.530	1.509
35-39	1.284	1.255	1.176	1.275	1.358	1.605	1.671	1.618	1.559
40-44	1.398	1.403	1.356	1.283	1.375	1.457	1.705	1.771	1.717
45-49	1.304	1.318	1.449	1.415	1.340	1.429	1.509	1.755	1.823
50-54	1.157	1.203	1.275	1.419	1.398	1.327	1.412	1.491	1.730
55-59	1.075	1.049	1.054	1.164	1.331	1.327	1.264	1.346	1.424
60-64	473	497	568	643	780	918	918	878	939
65+	126	117	121	122	117	137	159	159	154
Skupaj	**9.488**	**9.524**	**9.972**	**10.688**	**11.379**	**11.871**	**12.187**	**12.512**	**12.945**

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	14	12	14	15	14	12	11	12	15
20-24	253	253	312	369	370	354	339	350	393
25-29	763	716	652	851	978	981	941	907	942
30-34	942	907	819	778	1.008	1.152	1.156	1.112	1.074
35-39	1.079	1.049	930	863	824	1.057	1.200	1.205	1.161
40-44	1.161	1.148	1.081	982	915	876	1.112	1.259	1.264
45-49	1.183	1.221	1.172	1.120	1.023	956	918	1.156	1.303
50-54	1.095	1.089	1.221	1.190	1.143	1.047	980	943	1.185
55-59	966	951	918	1.073	1.080	1.046	960	902	870
60-64	328	353	418	482	654	690	669	616	582
65+	50	53	84	81	72	92	96	92	86
Skupaj	**7.834**	**7.752**	**7.622**	**7.802**	**8.081**	**8.262**	**8.381**	**8.555**	**8.875**

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	51	49	53	54	53	48	47	52	61
20-24	750	755	936	1.049	1.029	984	956	990	1.105
25-29	1.773	1.730	1.741	2.184	2.386	2.341	2.246	2.191	2.272
30-34	2.069	2.037	2.040	2.092	2.583	2.797	2.747	2.642	2.583
35-39	2.363	2.304	2.105	2.138	2.181	2.661	2.871	2.823	2.721
40-44	2.559	2.551	2.437	2.265	2.290	2.332	2.817	3.029	2.982
45-49	2.487	2.539	2.621	2.535	2.363	2.384	2.427	2.912	3.126
50-54	2.252	2.293	2.496	2.609	2.541	2.374	2.393	2.434	2.915
55-59	2.041	2.000	1.972	2.237	2.411	2.373	2.224	2.248	2.294
60-64	801	850	986	1.125	1.434	1.608	1.587	1.494	1.521
65+	176	170	205	202	189	230	255	252	240
Skupaj	**17.322**	**17.276**	**17.594**	**18.490**	**19.459**	**20.133**	**20.568**	**21.067**	**21.820**

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	17.322	17.276	17.594	18.490	19.459	20.133	20.568	21.067	21.820
Ostali	14.653	15.061	16.678	17.609	18.285	19.093	20.132	21.328	22.542

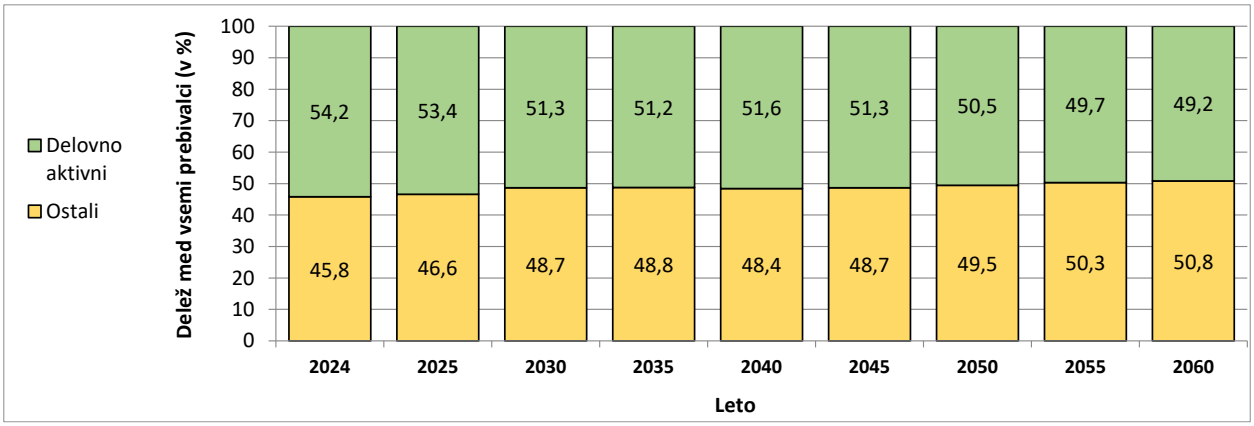

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c; lastni izračuni.

3.5.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva, starega 15+, po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	37	37	38	36	35	30	28	29	31
20-24	497	479	544	588	556	515	472	451	472
25-29	1.010	990	914	1.065	1.124	1.062	986	911	877
30-34	1.127	1.112	1.099	1.034	1.197	1.254	1.186	1.104	1.024
35-39	1.284	1.240	1.087	1.088	1.023	1.178	1.232	1.166	1.088
40-44	1.398	1.391	1.279	1.134	1.128	1.062	1.218	1.272	1.206
45-49	1.304	1.310	1.389	1.293	1.147	1.140	1.073	1.228	1.283
50-54	1.157	1.200	1.241	1.334	1.252	1.113	1.105	1.041	1.191
55-59	1.075	1.050	1.045	1.123	1.238	1.174	1.045	1.038	980
60-64	473	499	575	640	751	848	804	717	714
65+	126	117	123	123	116	131	145	137	123
Skupaj	**9.488**	**9.428**	**9.333**	**9.456**	**9.567**	**9.506**	**9.293**	**9.094**	**8.988**

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	14	12	13	14	13	10	9	9	10
20-24	253	249	288	336	330	306	272	259	271
25-29	763	714	609	757	863	844	785	705	675
30-34	942	904	800	706	877	993	972	906	816
35-39	1.079	1.045	904	815	722	893	1.009	988	923
40-44	1.161	1.143	1.053	929	838	743	916	1.034	1.013
45-49	1.183	1.218	1.147	1.069	945	853	759	933	1.051
50-54	1.095	1.089	1.209	1.153	1.077	953	861	767	942
55-59	966	952	914	1.056	1.037	975	864	781	697
60-64	328	354	420	479	639	657	617	548	497
65+	50	53	84	80	70	89	90	84	75
Skupaj	**7.834**	**7.731**	**7.442**	**7.393**	**7.410**	**7.318**	**7.154**	**7.013**	**6.971**

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	51	48	51	50	48	41	36	37	41
20-24	750	728	832	924	885	821	744	710	743
25-29	1.773	1.705	1.523	1.822	1.987	1.906	1.771	1.616	1.552
30-34	2.069	2.017	1.899	1.740	2.074	2.247	2.157	2.010	1.840
35-39	2.363	2.285	1.991	1.903	1.745	2.072	2.241	2.154	2.011
40-44	2.559	2.534	2.332	2.062	1.966	1.805	2.135	2.306	2.219
45-49	2.487	2.529	2.536	2.362	2.092	1.993	1.832	2.161	2.333
50-54	2.252	2.289	2.450	2.486	2.329	2.066	1.966	1.808	2.133
55-59	2.041	2.002	1.960	2.178	2.275	2.149	1.909	1.819	1.677
60-64	801	853	994	1.119	1.390	1.505	1.421	1.265	1.211
65+	176	170	207	204	186	220	234	220	198
Skupaj	**17.322**	**17.159**	**16.774**	**16.849**	**16.977**	**16.823**	**16.446**	**16.107**	**15.959**

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	17.322	17.159	16.774	16.849	16.977	16.823	16.446	16.107	15.959
Ostali	14.653	14.987	16.244	16.783	16.942	17.019	17.090	17.120	17.021

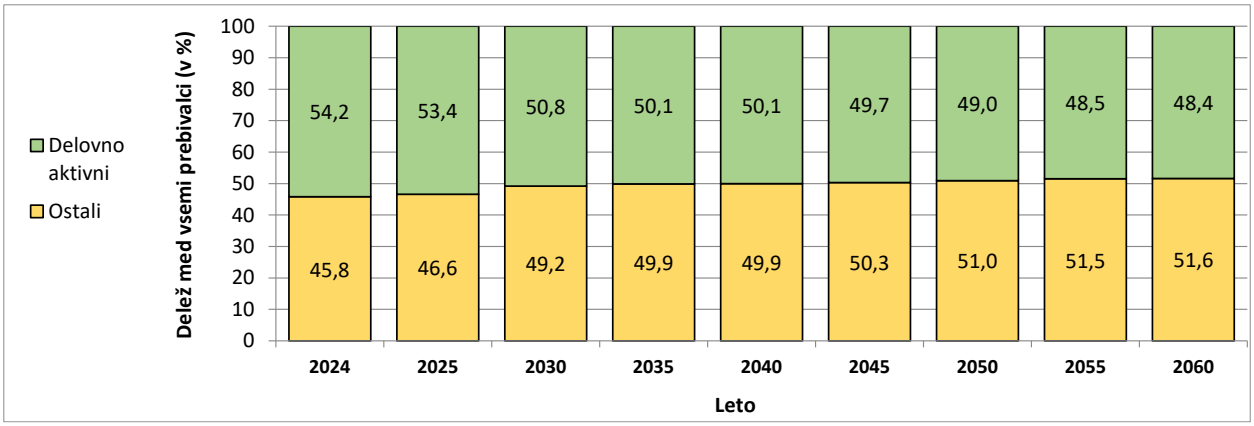

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c; lastni izračuni.

3.5.4 Projekcije prebivalstva po delovni aktivnosti, starega 15+, varianta z ničelnimi selitvami

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	37	36	37	35	33	28	26	27	30
20-24	497	468	504	541	504	457	413	392	413
25-29	1.010	978	826	931	983	913	828	750	716
30-34	1.127	1.104	1.038	894	1.009	1.060	985	893	811
35-39	1.284	1.233	1.043	995	856	967	1.015	944	856
40-44	1.398	1.385	1.240	1.059	1.006	866	978	1.027	955
45-49	1.304	1.307	1.359	1.233	1.053	998	859	970	1.021
50-54	1.157	1.199	1.225	1.294	1.184	1.011	959	826	934
55-59	1.075	1.051	1.043	1.107	1.201	1.110	951	902	779
60-64	473	500	579	643	747	830	768	660	629
65+	126	117	124	126	118	132	144	133	115
Skupaj	**9.488**	**9.379**	**9.018**	**8.857**	**8.693**	**8.374**	**7.926**	**7.525**	**7.259**

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	14	12	13	13	12	10	8	8	10
20-24	253	246	276	320	310	282	248	234	247
25-29	763	714	588	710	805	776	708	624	595
30-34	942	903	790	670	811	914	880	805	710
35-39	1.079	1.042	891	792	672	812	914	881	805
40-44	1.161	1.141	1.039	902	800	678	820	923	890
45-49	1.183	1.217	1.135	1.044	907	803	681	824	928
50-54	1.095	1.088	1.203	1.135	1.046	909	804	682	826
55-59	966	952	913	1.049	1.019	945	822	728	618
60-64	328	354	421	479	636	647	600	523	465
65+	50	53	84	81	71	89	89	82	72
Skupaj	**7.834**	**7.721**	**7.354**	**7.196**	**7.088**	**6.865**	**6.573**	**6.313**	**6.166**

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	51	48	50	49	45	38	34	35	39
20-24	750	714	781	861	814	740	660	626	660
25-29	1.773	1.692	1.414	1.641	1.788	1.690	1.536	1.374	1.311
30-34	2.069	2.007	1.828	1.564	1.820	1.974	1.865	1.698	1.521
35-39	2.363	2.276	1.934	1.786	1.528	1.779	1.929	1.824	1.662
40-44	2.559	2.526	2.279	1.962	1.806	1.544	1.798	1.950	1.845
45-49	2.487	2.523	2.495	2.277	1.960	1.801	1.540	1.794	1.948
50-54	2.252	2.287	2.428	2.429	2.229	1.920	1.764	1.509	1.761
55-59	2.041	2.003	1.956	2.156	2.220	2.055	1.772	1.630	1.397
60-64	801	854	1.001	1.122	1.383	1.477	1.368	1.183	1.094
65+	176	170	208	206	188	221	232	214	187
Skupaj	**17.322**	**17.100**	**16.372**	**16.053**	**15.781**	**15.238**	**14.498**	**13.839**	**13.425**

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	17.322	17.100	16.372	16.053	15.781	15.238	14.498	13.839	13.425
Ostali	14.653	14.950	16.099	16.621	16.799	16.922	17.045	17.103	17.009

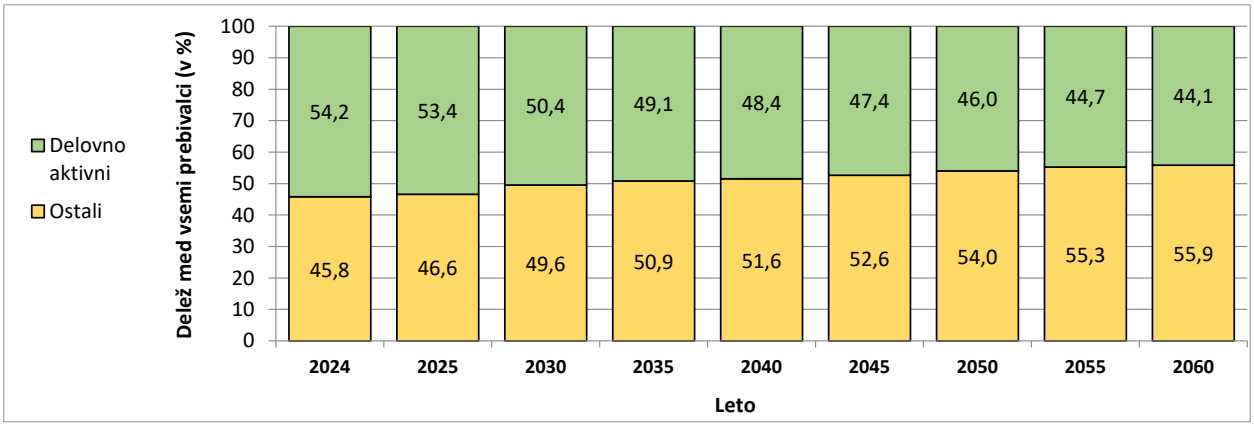

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c; lastni izračuni.

4 NOVELACIJA PREJŠNJE ŠTUDIJE

V študiji smo se glede prikaza gibanja posameznih kategorij v preteklosti osredotočili na gibanje v zadnjih desetih letih, ponekod pa smo prikazali gibanje tudi v daljšem časovnem obdobju, če smo menili, da je koristno za razumevanje ali razlago procesov. V času izdelave študije podatkov za leto 2024 še ni bilo na voljo za večino demografskih kategorij. Zato smo se osredotočili na obdobje med letoma 2014 in 2023. To pomeni, da je leto 2014 stično leto s študijo, ki je jo je v letu 2015 izdelal ENRICo Velenje Inštitut za ekološke raziskave, d.o.o. (2015).

Tokratna študija je narejena v bistveno zoženi obliki, saj se nanaša izključno na območje MO Novo mesto, ne pa tudi na raven naselij znotraj občine, kot je to bilo takrat. Da bi s študijo zagotovili čim

bolj uporabno podlago za namene, za katere se bo študija predvidoma uporabljala, smo izdelali tudi podrobne projekcije prebivalstva po izobrazbi in delovni aktivnosti. Končno leto obdobja projekcij je tokrat ustrezno zamaknjeno na leto 2060 (v takratni študiji je bilo to leto 2045). Pri projekcijah prebivalstva se naslanjamo na predpostavke, ki jih je Eurostat uporabil za raven Slovenije v letu 2023, ob tam pa uporabljamo odmike kazalnikov rodnosti, umrljivosti in selitev MO Novo mesto (ali statistične regije jugovzhodna Slovenija) glede na slovensko povprečje v zadnjih desetih letih.

Konkretno to pomeni, da predpostavljamo, da se bo življenjsko pričakovanje ob rojstvu še naprej zviševalo – v srednji varianti s 78,5 let (v letu 2024) na 84,7 let (v letu 2060) za moške in 85,5 na 89,8 let za ženske. Predpostavljeno povišanje dolgoživosti v obdobju projekcij znaša torej 5,4 leta za moške in 4,3 leta za ženske. V visoki (optimistični) varianti predpostavljamo, da bi se življenjsko pričakovanje povišalo še za 3 leta bolj kot v srednji varianti (torej za 8,4 leta za moške in za 7,3 leta za ženske), v nizki (pesimistični, gledano z vidika števila prebivalstva) pa da bi se povišalo za 3 leta manj – torej samo za 2,4 leta za moške in za 1,3 leta za ženske.

V prejšnji študiji iz leta 2015 so avtorji v vseh variantah predpostavljali »konstantne koeficiente umrljivosti iz popolnih tablic umrljivosti«. To pomeni, da so domnevali, da se življenjsko pričakovanje ob rojstvu ne bo več podaljševalo, temveč bo ostalo na ravni zadnjega razpoložljivega leta. Šlo je za konservativno predpostavko, saj se je življenjsko pričakovanje ob rojstvu v Sloveniji v preteklih desetletjih v povprečju povečevalo za približno 2,5 leta na desetletje. Tudi vse druge projekcije prebivalstva Slovenije, ki so jih v preteklosti pripravili Eurostat, Združeni narodi in Statistični urad RS (ko je še izdeloval lastne projekcije), so v srednji oziroma osnovni varianti vedno predvidevale postopno zviševanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu. Tudi dejanski podatki, ki so medtem na voljo (denimo za zadnjih deset let, od 2013 do 2023), potrjujejo, da življenjsko pričakovanje ob rojstvu še naprej narašča. V Sloveniji se je v tem obdobju za moške povečalo za 2,0 leti, pri ženskah pa za 1,7 leta. V jugovzhodni Sloveniji je prirast znašal 1,5 leta pri moških in 1,6 leta pri ženskah. Ker se torej naraščanje življenjskega pričakovanja ni ustavilo, kot so to predpostavljali v prejšnjih projekcijah, temveč je še naprej naraščalo, je to izmed razlogov, da je dejansko število prebivalcev v MO Novo mesto leta 2024 (38.348 prebivalcev) bistveno višje od projekcij iz študije iz leta 2015 (med 36.486 in 37.275 prebivalcev, odvisno od variante projekcij).

Še mnogo bolj pomemben razlog za razlike med dejanskim gibanjem in takratnimi projekcijami pa je gibanje (neto) selitev. Neto selitve so namreč medtem bile mnogo višje, kot pa so jih predpostavili v takratni študiji, kjer so v vseh variantah projekcij predpostavljali bodisi ničelne bodisi precej negativne neto selitve. Dejansko je bilo gibanje neto selitev medtem močno

pozitivno – v obdobju od 2015 do 2023 se je namreč v MO Novo mesto priselilo kar 1.504 oseb več, kot pa se jih je odselilo.

Tudi rodnost je bila med letoma 2015 in 2023 bistveno višja, kot so predpostavljale projekcije, kar je prav tako privedlo do višjega dejanskega števila prebivalcev MO Novo mesto v primerjavi s takratnimi projekcijami. V obdobju je bila stopnja celotne rodnosti na območju jugovzhodne Slovenije 1,86 otroka na žensko, za MO Novo mesto pa smo izračunali vrednost 1,85 otroka na žensko. To je bistveno več od predpostavke v projekcijah, kjer je bila predvidena stopnja 1,55 otroka na žensko (sicer pa med 1,30 in 1,80, odvisno od variante).

Tudi v prihodnje bo lahko dejansko gibanje števila prebivalcev precej odstopalo od sedaj predstavljenih projekcij, pri čemer ostaja gibanje neto selitev še posebej negotovo.

5 SKLEP

Prihodnje gibanje števila in starostne sestave prebivalstva bo odvisno od trenutne starostne strukture in števila prebivalcev ter od prihodnjega gibanja rodnosti, umrljivosti in selitev. Izhodišče predstavljenih projekcij je začetek leta 2024. V primerjavi s slovenskim povprečjem ima MO Novo mesto nadpovprečno veliko prebivalcev, mlajših od 40 let, kar je posledica višje rodnosti in neto priseljevanja, pri čemer se priseljujejo predvsem mlajši. Posledično je delež starejših (65+) nekoliko nižji, saj vsota deležev po starostnih skupinah vedno znaša 100 %.

V obdobju do leta 2060 bodo številčno močne generacije, ki so danes stare 35–65 let, prehajale v starejše starostne skupine, kar bo pospešilo staranje prebivalstva. Generacije oz. kohorte, ki so danes stare do 30 let in so številčno manjše, bodo v prihodnje predstavljale delovni kontingent (20–64 let). Tako bo delež starejših prebivalcev naraščal, vendar bo staranje v MO Novo mesto počasnejše kot v Sloveniji zaradi pričakovano višje rodnosti in višjega neto priseljevanja mladih.

Stopnja celotne rodnosti je bila v MO Novo mesto v zadnjem desetletju (2014–2023) 1,86 otroka na žensko, kar je višje od slovenskega povprečja (1,59) in zelo primerljivo z jugovzhodno Slovenijo (1,85), ki med regijami izstopa z najvišjo rodnostjo. Čeprav je to še vedno pod ravnijo 2,1 otroka na žensko, ki bi zagotovila dolgoročno naravno obnavljanje prebivalstva brez priseljevanja, ta višja rodnost pomembno prispeva k rasti prebivalstva in blaženju staranja. V srednji varianti projekcij predpostavljamo do leta 2060 porast rodnosti za 0,12 otroka na žensko, v visoki varianti na to še

dodatnih 0,34 otroka na žensko (skupno 0,46), v nizki varianti pa za 0,34 nižjo vrednost glede na srednjo varianto (torej znižanje za 0,22 otroka na žensko).

Življenjsko pričakovanje ob rojstvu v MO Novo mesto je v povprečju nekoliko višje kot v Sloveniji: za moške za 0,12 leta in za ženske za 0,45 leta (povprečje 2014–2023). Obe vrednosti sta višji tudi v primerjavi z regijo jugovzhodna Slovenija. Po vzoru Eurostata v srednji varianti predpostavljamo, da bo do leta 2060 življenjsko pričakovanje naraslo za 5,4 leta za moške in 4,3 leta za ženske. V visoki varianti pričakujemo še 3 leta višje, v nizki pa 3 leta nižje življenjsko pričakovanje ob rojstvu v primerjavi s srednjo varianto.

Neto selitve so bile v preteklosti pozitiven dejavnik rasti prebivalstva. V obdobju 2014–2023 so v povprečju znašale 223,6 oseb letno (0,58 % prebivalstva MO Novo mesto), kar je več kot v Sloveniji (0,38 %). Večina priseljenih so bili moški (63 %), in podobno razmerje predvidevamo tudi v prihodnje. V srednji varianti projekcij pričakujemo nadaljevanje tega trenda, v visoki varianti 50 % višje, v nizki pa 50 % nižje neto selitve.

Vse variante projekcij kažejo na staranje prebivalstva MO Novo mesto, vendar počasnejše kot na ravni celotne Slovenije. Delež starejših (65+) bi se do leta 2060 povečal (z 19,6 % v letu 2024):

- v srednji varianti na 27,0 %,
- v visoki varianti na 26,0 %,
- v nizki varianti na 28,3 %,
- v varianti brez selitev na 32,1 %.

Delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) bi upadel (z 58,6 % v letu 2024):

- v srednji varianti na 52,5 %,
- v visoki na 52,0 %,
- v nizki na 52,8 %,
- v varianti brez selitev na 47,8 %.

Delež otrok in mladih v starosti 0–19 let bi se rahlo spremenil (z 21,8 % v letu 2024):

- v srednji varianti na 20,5 %,
- v visoki na 22,0 %,
- v nizki na 18,9 %,
- v varianti brez selitev na 20,2 %.

Število prebivalcev bi bilo do leta 2060 (v letu 2024 jih je bilo 38.348):

- v srednji varianti 45.563,
- v visoki varianti 53.184,
- v nizki varianti 38.256,
- v varianti brez selitev 35.790.

Rezultati med drugim jasno kažejo, kako pomembne so selitve za bodočo rast prebivalstva. Projekcije kažejo tudi na občutno izboljšanje izobrazbene sestave v prihodnje. Delež prebivalcev z višje- ali visokošolsko izobrazbo (torej terciarno izobraženih) bi glede na rezultate projekcij v srednji varianti zrasel z 28,8 % v letu 2024 na 37,9 % v letu 2060. Tudi v drugih variantah demografskih projekcij je delež v letu 2060 podoben (med 37,4 % in 38,8 %). Stopnje delovne aktivnosti so v MO nekoliko večje kot za celotno Slovenijo, saj za starostno skupino 15–69 let stopnja delovne aktivnosti za moške v MO Novo mesto znaša 68,3 %, medtem ko v Sloveniji znaša 67,3 %.

MO Novo mesto ima že v zadnjem desetletju bistveno višjo rodnost in neto priseljevanje kot Slovenija, kar je vplivalo na rast števila prebivalcev in počasnejše staranje. Projekcije kažejo, da se bo ta trend nadaljeval, vendar bo staranje kljub temu izrazito, kar bo prineslo večje potrebe po dolgotrajni oskrbi, prilagajanju infrastrukture, spremembah v potrošnji itd. Število starih 80 let in več, kjer jih veliko potrebuje storitve dolgotrajne oskrbe, naj bi se v srednji varianti povečalo z 2.099 v letu 2024 na kar 4.783 prebivalcev v letu 2060, kar pomeni, da bi se povečalo na skoraj 2,3-kratno vrednost (v visoki varianti pa kar na 5.656 prebivalcev, kar je na 2,7-kratno vrednost). Na drugi strani naj bi število otrok v starosti za obiskovanje vrtcev (1–5 let) z 2.068 v letu 2040 do leta 2035 zmanjšalo na 1.816, nato pa do leta 2045 naraslo na 2.191 oseb in se nato do leta 2060 gibalo na ravni med 2.200 in 2.300 osebami. Podobno naj bi bilo tudi gibanje števila otrok v starosti za obiskovanje osnovne šole (6–14 let), le da bo padec in nato ponovno naraščanje ustrezno zamaknjeno v poznejša (koledarska) leta, saj bodo v to višjo starost prišli z ustreznim zamikom. Tako naj bi se njihovo število z 3.933 v letu 2024 zmanjšalo na 3.421 v letu 2040, nato pa ponovno naraslo na 4.214 v letu 2055 in nadalje na 4.282 v letu 2060.

Upoštevaje demografske projekcije ter ocenjene učinke veljavne pokojninske zakonodaje na ravni Slovenije, kot jih je pripravila Evropska komisija, smo izdelali tudi projekcije gibanja števila delovno aktivnih prebivalcev. Zaradi višje rodnosti in večjega neto priseljevanja (predvsem mladih) bo imela MO Novo mesto tudi v prihodnje večji delež prebivalcev v delovni starosti kot Slovenija. Prav tako predpostavljamo, da bodo stopnje delovne aktivnosti še naprej višje od slovenskega povprečja.

Kljub temu pa projekcije kažejo, da se bo delež delovno aktivnih med vsemi prebivalci, starimi 15 let in več, do leta 2060 zmanjšal s 54,2 % (leta 2024) na 48,9 %. To pomeni, da bo obremenitev delovno aktivnih s strani prebivalcev, ki niso delovno aktivni, naraščala. V srednji projekcijski varianti se bo število neaktivnih na 100 delovno aktivnih povečalo z 85 v letu 2024 na 105 v letu 2060. Čeprav bo ta rast obremenitve v MO Novo mesto manj izrazita kot v celotni Sloveniji, bo šlo še vedno za pomembno povečanje.

Treba je poudariti, da ti ugodnejši rezultati temeljijo na predpostavki, da se bo visoko pozitivno neto priseljevanje, zlasti mladih, ki smo mu bili priča v preteklosti, nadaljevalo tudi v prihodnje.

LITERATURA IN VIRI

Bongaarts, J., & Feeney, G. (1998). On the Quantum and Tempo of Fertility. *Population & Development Review*, *24*(2), 271–291.

Bongaarts, J., & Sobotka, T. (2012). A Demographic Explanation for the Recent Rise in European Fertility. *Population and Development Review*, *38*(1), 83–120. https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2012.00473.x

Državni zbor RS. (2007). *Zakon o lokalni samoupravi (uradno prečiščeno besedilo) (ZLS-UPB2), Uradni list RS 94/2007*. https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2007-01-4692

Državni zbor RS. (2010). *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-R), Uradni list RS 51/2010, 28. 6. 2010.* https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2010-01-2763/#4.%C2%A0%C4%8Dlen

ERICo Velenje Inštitut za ekološke raziskave d.o.o. (2015). *Demografska študija za Mestno občino Novo mesto*. https://www.novomesto.si/mma/-/2017091316033593/

European Commission. (2024). *2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)* [Text]. https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en

Eurostat. (2005). *Population projections EUROPOP2004*.

Eurostat. (2023). *Population projections EUROPOP2023*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/PROJ_23NP/default/table?lang=en

Malačič, J. (2006). *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli* (6th ed.). Ekonomska fakulteta.

Sambt, J., & Iljaš Petrovič, U. (2009). *Popolne tablice umrljivosti prebivalstva Slovenije, 2007*.

Sambt, J., & Žilnik, I. (2011). *Are we witnessing a new baby boom in Slovenia? Vol. B* (J. Malačič & M. Gams, Eds.; pp. 25–28). Insitut Jožef Stefan.

Scherbov, S., & Ediev, D. (2011). Significance of life table estimates for small populations: Simulation-based study of estimation errors. *Demographic Research*, *24*, 527–550. http://dx.doi.org/10.4054/DemRes.2011.24.22

Statistični urad RS. (2025a). *Delež otrok, vključenih v vrtce, po občini stalnega prebivališča in starostnih obdobjih, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0971412S.px

Statistični urad RS. (2025b). *Delovne migracije - izbrani kazalniki, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0772750S.PX/

Statistični urad RS. (2025c). *Delovno aktivno prebivalstvo po občinah prebivališča, petletnih starostnih skupinah in spolu, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0764621S.px

Statistični urad RS. (2025d). *Družine po tipu družine, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F7010S.px

Statistični urad RS. (2025e). *Družine z otroki po številu otrok, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F7015S.px

Statistični urad RS. (2025f). *Gospodinjstva po številu članov, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F3015S.px

Statistični urad RS. (2025g). *Gospodinjstva po številu moških v gospodinjstvu, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F3020S.px

Statistični urad RS. (2025h). *Gospodinjstva po številu žensk v gospodinjstvu, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F3025S.px

Statistični urad RS. (2025i). *Gospodinjstva po tipu gospodinjstva, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F3010S.px/

Statistični urad RS. (2025j). *Gostota naseljenosti in indeks feminitete, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4010S.px/

Statistični urad RS. (2025k). *Izbrani kazalniki stanovanjskega standarda, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0861101S.px

Statistični urad RS. (2025l). *Manj rojenih in več umrlih*. https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13672

Statistični urad RS. (2025m). *Naravno gibanje prebivalstva, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05I1002S.px/

Statistični urad RS. (2025n). *Naseljena stanovanja po gostoti naseljenosti [m2 na osebo], občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0861103S.px/

Statistični urad RS. (2025o). *Naseljena stanovanja po tipu lastništva, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0861102S.px

Statistični urad RS. (2025p). *Osnovni podatki o umrlih po spolu, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05L2020S.px

Statistični urad RS. (2025q). *Osnovni podatki o živorojenih, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05J2014S.px

Statistični urad RS. (2025r). *Osnovni podatki o živorojenih, statistične regije, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05J2008S.px
Statistični urad RS. (2025s). *Povprečno število delovno aktivnega prebivalstva po spolu in občinah prebivališča, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0775365S.px
Statistični urad RS. (2025t). *Prebivalstvo, gospodinjstva in družine, občine, Slovenija, večletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05F3005S.px
Statistični urad RS. (2025u). *Prebivalstvo po spolu in po starosti, občine in naselja, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SiStat. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px
Statistični urad RS. (2025v). *Prebivalstvo po starosti in spolu, statistične regije, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C2001S.px
Statistični urad RS. (2025w). *Prebivalstvo po starosti, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SiStat. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4003S.px
Statistični urad RS. (2025x). *Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SiStat. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4004S.px
Statistični urad RS. (2025y). *Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4004S.px/
Statistični urad RS. (2025z). *Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po izobrazbi in spolu, občine, letno*. Prebivalstvo, Staro 15 Ali Več Let, Po Izobrazbi in Spolu, Občine, Letno. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G2014S.px
Statistični urad RS. (2025aa). *Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po izobrazbi, starosti in spolu, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G2002S.px
Statistični urad RS. (2025ab). *Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu po spolu, statistične regije, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05L4010S.px/table/tableViewLayout2/
Statistični urad RS. (2025ac). *Selitveno gibanje prebivalstva, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05I2002S.px
Statistični urad RS. (2025ad). *Skrajšane tablice umrljivosti prebivalstva po spolu, Slovenija, letno*. Https://Pxweb.Stat.Si/SiStatData/Pxweb/Sl/Data/-/05L4004S.Px. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05L4004S.px
Statistični urad RS. (2025ae). *Skupni prirast prebivalstva, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05I3002S.px
Statistični urad RS. (2025af). *Starostno specifične stopnje splošne rodnosti, kohezijski regiji, Slovenija, letno*. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05J1006S.px
Statistični urad RS. (2025ag). *Število umrlih v MO Novo mesto po petletnih starostnih razredih in spolu, podatki po naročilu*. Podatkovna Baza SISTAT. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4004S.px/
Statistični urad RS. (2025ah). *Vrtci po številu otrok in občini zavoda, Slovenija, letno*. Vrtci Po Številu Otrok in Občini Zavoda, Slovenija, Letno. https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0952543S.px

Stražišar, N., Strnad, B., & Štemberger, P. (2016). *Nacionalni računi o gospodarski krizi v Sloveniji*.
Zavod RS za zaposlovanje. (2025). *Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah*. https://www.ess.gov.si/fileadmin/user_upload/Trg_dela/Dokumenti_TD/Trg_dela_v_stevilkah/Stopnje/Stopnja_BO_obcine_2005-2025.xls

PRILOGE

Priloga 1: Število in starostno spolna sestava prebivalstva Slovenije na dan 1. 1. 2024

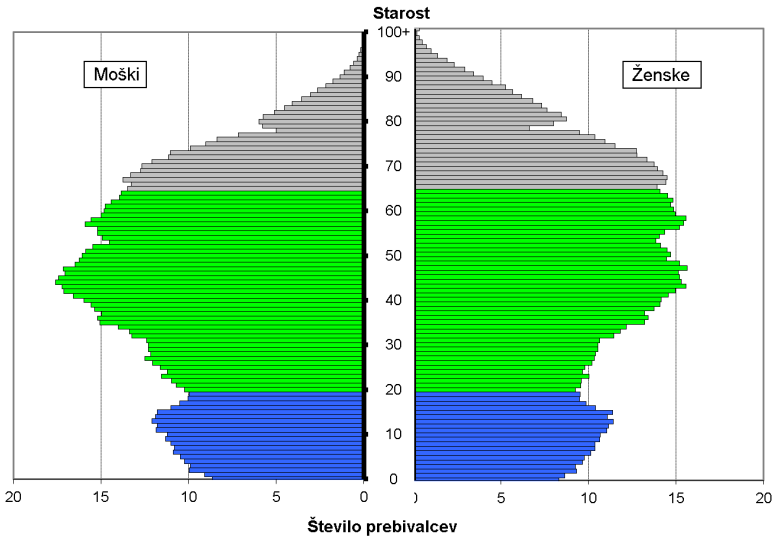

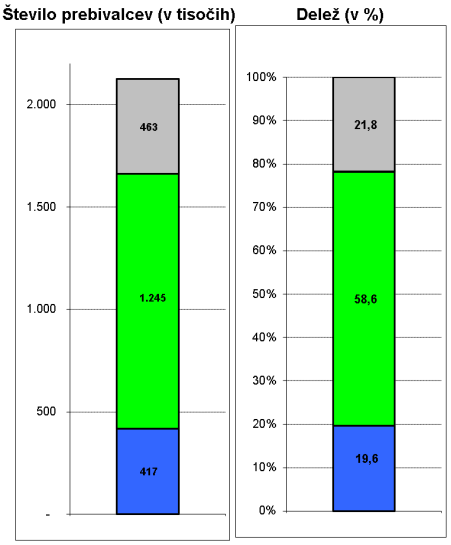

	Število (v tisočih)			Delež (v %)		
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj
P65+	202	260	463	9,5	12,2	21,8
P20-64	651	593	1.245	30,7	27,9	58,6
P0-19	215	202	417	10,1	9,5	19,6
Skupaj	1.068	1.056	2.124	50,3	49,7	100,0

Vir: Statistični urad RS, 2025v.

Priloga 2: Število in starostna sestava prebivalstva Slovenije po posameznih starostnih skupinah v obdobju 2014–2023 (1. januar posameznega leta)

Starostna skupina	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**Rast 2014–2024**
	Število prebivalcev											
0–19	397.867	399.301	401.044	402.192	403.734	406.561	409.531	411.678	413.498	416.456	416.838	18.971 (4,8%)
20–64	1.303.112	1.294.187	1.283.042	1.273.277	1.261.884	1.261.293	1.262.326	1.261.584	1.248.939	1.246.808	1.244.599	–58.513 (4,5%)
65+	360.106	369.386	380.102	390.426	401.262	413.054	424.004	435.715	444.743	453.708	462.512	102.406 (28,4%)
80+	96.208	99.523	102.543	105.792	108.253	111.033	114.167	115.627	117.545	120.243	123.289	27.081(28,1%)
Skupaj	2.157.293	2.162.397	2.166.731	2.171.687	2.175.133	2.191.941	2.210.028	2.224.604	2.224.725	2.237.215	2.247.238	89.945 (4,2%)
	Starostna sestava prebivalstva (v %)											
0–19 (%)	19,3	19,4	19,4	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,6	19,7	19,6	0,32
20–64 (%)	63,2	62,7	62,2	61,6	61,1	60,6	60,2	59,8	59,3	58,9	58,6	–4,63
65+ (%)	17,5	17,9	18,4	18,9	19,4	19,8	20,2	20,7	21,1	21,4	21,8	4,30
80+ (%)	4,7	4,8	5,0	5,1	5,2	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	1,14
Skupaj (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Vir: Statistični urad RS, 2025u.

Priloga 3: Starostno specifične stopnje rodnosti (v promilih) po posameznih petletnih starostnih razredih in stopnja celotne rodnosti za Slovenijo v obdobju 2014–2023

Starost žensk ob porodu	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
15–19	5,0	4,5	4,1	4,0	3,9	4,6	4,2	3,5	3,3	3,4
20–24	42,2	41,5	40,2	42,6	42,9	42,2	40,9	39,3	38,5	36,1
25–29	110,7	110,3	110,1	111,5	109,8	108,3	109,5	114,5	106,7	106,7
30–34	105,2	106,2	108,1	110,1	108,1	107,0	107,7	111,7	104,0	101,1
35–39	45,9	43,9	45,4	46,6	47,9	50,0	47,1	48,7	47,1	44,7
40–44	7,5	8,5	9,2	9,5	9,2	10,1	9,7	9,4	9,0	9,6
45–49	0,4	0,4	0,6	0,6	0,9	0,7	0,5	0,5	0,7	0,6
Stopnja celotne rodnosti	**1,58**	**1,57**	**1,58**	**1,62**	**1,61**	**1,61**	**1,60**	**1,64**	**1,55**	**1,51**

Vir: Statistični urad RS, 2025af.

Priloga 4: Stopnje delovne aktivnosti (v %) za moške (zgornja tabela) in ženske (spodnja tabela) v Sloveniji v obdobju 2014–2024 po petletnih starostnih razredih

Moški

Starost	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
15–19	1,9	2,5	2,9	3,5	4,3	5,2	5,2	4,2	5,0	5,5	5,4
20–24	28,0	30,8	33,6	37,6	44,2	49,9	50,6	46,4	50,7	52,7	52,2
25–29	64,9	67,0	68,8	72,5	77,3	80,8	81,9	79,1	84,0	86,1	85,9
30–34	79,0	79,6	79,7	81,4	84,3	86,1	86,7	84,6	88,0	89,4	89,5
35–39	82,0	82,8	82,5	83,4	85,4	86,8	86,7	84,4	87,2	88,1	88,4
40–44	83,2	83,4	82,9	83,8	85,7	86,7	86,9	84,3	86,3	87,3	87,3
45–49	82,0	83,1	82,2	82,8	84,6	86,1	86,2	83,9	85,7	86,7	86,8
50–54	76,6	77,9	77,4	78,8	81,2	82,9	83,6	81,8	83,8	84,8	85,1
55–59	54,1	57,7	58,3	61,2	65,2	69,0	70,7	70,3	73,1	75,4	76,1
60–64	13,4	15,4	16,8	19,1	22,0	25,4	28,2	33,0	35,9	39,1	39,8
65–69	3,0	3,1	3,2	4,2	4,9	5,7	6,7	11,3	12,5	13,9	14,9

Ženske

Starost	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
15–19	0,8	0,9	1,0	1,2	1,6	1,8	1,9	1,3	1,5	1,7	1,6
20–24	13,0	13,4	15,1	18,0	21,9	24,4	25,9	23,5	26,2	27,3	27,5
25–29	52,6	53,0	54,7	58,7	63,3	66,4	68,6	65,9	70,1	72,5	74,1
30–34	73,6	73,0	72,8	74,4	77,1	78,5	79,5	77,4	80,1	81,5	83,0
35–39	79,2	78,5	78,6	79,5	80,9	82,2	82,5	80,3	82,4	83,5	84,2
40–44	80,9	80,1	80,2	80,9	82,4	83,5	84,0	82,3	83,9	84,8	85,3
45–49	80,5	79,3	79,5	80,3	82,0	83,3	83,4	82,4	83,8	84,6	85,5
50–54	74,5	74,9	75,6	77,1	79,0	80,8	80,9	80,3	81,8	82,8	83,6
55–59	34,5	40,7	45,8	51,8	58,0	62,4	64,3	66,4	69,0	70,9	71,9
60–64	3,9	4,9	6,4	8,8	11,6	14,5	17,1	21,0	23,9	26,2	28,3
65–69	1,0	1,0	1,0	1,4	1,7	2,0	2,2	3,9	4,4	5,0	5,6

Vir: Statistični urad RS, 2025x, 2025c.

Priloga 5: Število in sestava gospodinjstev v Sloveniji glede na tip gospodinjstva ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	813.531	820.541	824.618	859.782	100,0	100,0	100,0	100,0
Enočlansko	266.489	267.523	269.898	292.301	32,8	32,6	32,7	34,0
Veččlansko	547.042	553.018	554.720	567.481	67,2	67,4	67,3	66,0
Veččlansko nedružinsko	20.041	15.907	17.140	21.388	2,5	1,9	2,1	2,5
Veččlansko družinsko	527.001	537.111	537.580	546.093	64,8	65,5	65,2	63,5
Veččlansko enodružinsko	450.262	461.080	460.727	462.744	55,3	56,2	55,9	53,8
Veččlansko enodružinsko razširjeno	38.113	38.584	38.607	43.786	4,7	4,7	4,7	5,1
Veččlansko dvo- ali večdružinsko	36.047	34.730	35.389	36.136	4,4	4,2	4,3	4,2
Veččlansko dvo- ali večdružinsko razširjeno	2.579	2.717	2.857	3.427	0,3	0,3	0,3	0,4
Povprečna velikost gospodinjstva	2,5	2,5	2,5	2,4				

Vir: Statistični urad RS, 2025i.

Priloga 6: Naseljena stanovanja po gostoti naseljenosti [m2 na osebo] v Sloveniji ob popisih 2011, 2015, 2018 in 2021 (število in delež)

Gostota naseljenosti		Število				Delež (v %)			
		2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Manj kot 10 m2	Število stanovanj	23.698	21.962	20.642	21.673	3,5	3,3	3,0	3,1
	Število prebivalcev	131.985	122.513	115.216	124.107	6,6	6,1	5,8	6,1
Od 10 m2 do pod 15 m2	Število stanovanj	63.883	62.303	60.945	61.352	9,5	9,2	9,0	8,8
	Število prebivalcev	288.889	283.842	279.245	282.591	14,5	14,2	14,0	13,9
Od 15 m2 do pod 20 m2	Število stanovanj	94.179	90.529	87.974	85.947	14,1	13,4	12,9	12,3
	Število prebivalcev	371.792	359.777	349.443	340.323	18,7	18,0	17,5	16,7
Od 20 m2 do pod 30 m2	Število stanovanj	178.148	172.268	169.299	167.837	26,6	25,5	24,9	24,0
	Število prebivalcev	593.157	579.005	568.005	559.002	29,8	29,0	28,5	27,4
Od 30 m2 do pod 40 m2	Število stanovanj	114.901	117.113	119.310	122.689	17,1	17,4	17,5	17,6
	Število prebivalcev	293.720	307.532	314.681	326.208	14,8	15,4	15,8	16,0
Od 40 m2 do pod 60 m2	Število stanovanj	111.041	117.242	121.751	130.171	16,6	17,4	17,9	18,6
	Število prebivalcev	203.362	223.097	235.187	257.727	10,2	11,2	11,8	12,7
Od 60 m2 do pod 80 m2	Število stanovanj	48.633	52.475	55.599	59.718	7,3	7,8	8,2	8,5
	Število prebivalcev	65.384	72.853	78.829	87.572	3,3	3,7	4,0	4,3
80 m2 ali več	Število stanovanj	35.644	40.571	44.485	49.360	5,3	6,0	6,5	7,1
	Število prebivalcev	41.052	46.892	52.204	59.108	2,1	2,3	2,6	2,9

Vir: Statistični urad RS, 2025n.

Priloga 7: Naseljena stanovanja glede na tip lastništva v Sloveniji ob popisih 2011, 2015, 2018 in 2021 (število in delež)

Tip lastništva		Število				Delež (v %)			
		2011	2015	2018	2021	2011	2015	2018	2021
Lastniška stanovanja	Število stanovanj	522.672	547.799	549.449	549.652	78,0	81,2	80,8	78,7
	Število prebivalcev	1.656.525	1.706.170	1.691.687	1.686.576	83,3	85,5	84,9	82,8
Najeta stanovanja	Število stanovanj	62.152	55.213	52.586	63.119	9,3	8,2	7,7	9,0
	Število prebivalcev	148.432	135.201	128.155	156.022	7,5	6,8	6,4	7,7
Stanovanja z drugimi tipi lastništva	Število stanovanj	85.303	71.451	77.970	85.976	12,7	10,6	11,5	12,3
	Število prebivalcev	184.384	154.140	172.968	194.040	9,3	7,7	8,7	9,5

Vir: Statistični urad RS, 2025o.

Priloga 8: Število in sestava gospodinjstev v Sloveniji glede po številu članov gospodinjstva ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	2015	2018	2021	2011	2015	2018	2021
Gospodinjstva - SKUPAJ	813.531	820.541	824.618	859.782	100,0	100,0	100,0	100,0
1 član	266.489	267.523	269.898	292.301	32,8	32,6	32,7	34,0
2 člana	199.875	205.792	209.573	229.914	24,6	25,1	25,4	26,7
3 člani	149.144	152.720	152.959	146.614	18,3	18,6	18,5	17,1
4 člani	127.376	124.933	122.195	118.296	15,7	15,2	14,8	13,8
5 članov	44.320	43.640	43.327	44.161	5,4	5,3	5,3	5,1
6+ članov	26.327	25.933	26.666	28.496	3,2	3,2	3,2	3,3

Vir: Statistični urad RS, 2025f.

Priloga 9: Gospodinjstva po številu moških v gospodinjstvu v Sloveniji ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	2015	2018	2021	2011	2015	2018	2021
Gospodinjstva - SKUPAJ	14044	13913	13988	14687	100,0	100,0	100,0	100,0
brez moških	2672	2780	2835	2877	19,0	20,0	20,3	19,6
1 moški	6673	6445	6493	7085	47,5	46,3	46,4	48,2
2 moška	3185	3162	3092	3149	22,7	22,7	22,1	21,4
3 moški	1195	1195	1246	1248	8,5	8,6	8,9	8,5
4+ moški	319	331	322	328	2,3	2,4	2,3	2,2

Vir: Statistični urad RS, 2025g.

Priloga 10: Gospodinjstva po številu žensk v gospodinjstvu v Sloveniji ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Gospodinjstva - SKUPAJ	14044	13913	13988	14687	100,0	100,0	100,0	100,0
brez žensk	2747	2411	2408	2877	19,6	17,3	17,2	19,6
1 ženska	6757	7047	7127	7464	48,1	50,7	51,0	50,8
2 ženski	3066	3020	3033	2893	21,8	21,7	21,7	19,7
3 ženske	1146	1084	1064	1106	8,2	7,8	7,6	7,5
4+ ženske	328	351	356	347	2,3	2,5	2,5	2,4

Vir: Statistični urad RS, 2025h.

Priloga 11: Število in sestava družin v Sloveniji po tipu družine ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Družine - SKUPAJ	567.347	576.096	577.403	587.193	100,0	100,0	100,0	100,0
Zakonski par brez otrok	125.489	131.245	131.201	146.288	22,1	22,8	22,7	24,9
Zakonski par z otroki	237.422	224.290	217.119	202.458	41,8	38,9	37,6	34,5
Mati z otroki	119.706	116.295	117.775	109.303	21,1	20,2	20,4	18,6
Oče z otroki	23.423	26.844	28.418	26.918	4,1	4,7	4,9	4,6
Zunajzakonska partnerja brez otrok	12.185	15.575	18.692	28.423	2,1	2,7	3,2	4,8
Zunajzakonska partnerja z otroki	49.122	61.847	64.198	73.803	8,7	10,7	11,1	12,6

Vir: Statistični urad RS, 2025d.

Priloga 12: Družine z otroki po številu otrok v Sloveniji ob popisih 2011–2021

	Število				Delež (v %)			
	2011	**2015**	**2018**	**2021**	**2011**	**2015**	**2018**	**2021**
Družine z otroki - SKUPAJ	429673	429293	427540	412534	100,0	100,0	100,0	100,0
1 otrok	233084	235113	234140	226595	54,2	54,8	54,8	54,9
2 otroka	159555	156627	155265	148245	37,1	36,5	36,3	35,9
3 otroci	30633	30959	31496	31075	7,1	7,2	7,4	7,5
4+ otrok	6401	6594	6639	6619	1,5	1,5	1,6	1,6

Vir: Statistični urad RS, 2025e.